

LABKLĀJĪBAS PRIORITĀTES

LABKLĀJĪBAS PRIORITĀTES

2024. gada DARBĪBAS PĀRSKATS

**Eiropas Investīciju bankas grupas 2024. gada darbības pārskats
Labklājības prioritātes**

© Eiropas Investīciju banka, 2025.
98 -100, boulevard Konrad Adenauer
L-2950 Luxembourg

Visas tiesības aizsargātas.
Visus jautājumus par tiesībām un licencēšanu sūtīt uz publications@eib.org.

Vairāk informācijas par EIB darbībām skatīt mūsu tīmekļa vietnē www.eib.org.
Varat sazināties arī ar mūsu Informācijas centru info@eib.org. Saņemiet mūsu e-biļetenu šeit: www.eib.org/sign-up.

© Fotoattēlu avoti: EIB, *Energy Dome*, *Verkor*, *Swappie*, *Matr Foods*, *Rim Foam*, *Shutterstock*, *GettyImages*.

Publicējusi Eiropas Investīciju banka.
Drukāts uz FSC® papīra.

KAS IEKĻAUTS ŠAJĀ PĀRSKATĀ

Iedzīvotāji un uzņēmumi vēlas, lai Eiropa atbalstītu ieguldījumus nākotnes labā. Ieguldījumus, kas uzlabo dzīvi. Ieguldījumus, kas stiprina drošību un sniedz jaunas iespējas. Eiropas Investīciju bankas grupa 2024. gadā nāca klajā ar stratēģisko ceļvedi, kurā izvirzīts tieši šāds mērķis. Balstoties uz mūsu stratēģiskajām pamatprioritātēm, bankas mērķis ir paātrināt zaļo pārkārtošanos, veicināt tehnoloģisko inovāciju, stiprināt drošību un aizsardzību, kā arī atbalstīt reģionālo kohēziju un sociālās infrastruktūras attīstību. Bankas apņemšanās veicināt starptautisko attīstību un kapitāla tirgu integrāciju nodrošina Eiropas spēcīgo klātbūtni visā pasaulē. **Bankas prioritātes ir vērstas uz izaugsmes, labklājības un tehnoloģiskā un sociālā progresa veicināšanu atsevišķās dalībvalstīs, visā Eiropas Savienībā un pasaulē.** Tās ir saskaņotas ar Eiropas vadītāju dienas kārtību konkurētspējas, stratēģiskās autonomijas un ekonomiskās drošības jomā. Bankas darbs šajās jomās veicina spēcīgu Eiropas nostāju pasaulē un palīdz risināt mūsdienu ģeopolitiskās problēmas. Šajā pārskatā ir izcelti projekti, kas raksturo mūsu darbu ikvienā no šīm prioritārajām jomām.

SATURS

2 2024. GADA NOZĪMĪGĀKIE NOTIKUMI, AIZDEVUMU UN IETEKMES DATI

4 EIB GRUPAS DARBĪBA JŪSU VALSTĪ

6 EIB JŪSU PASAULĒ

9 MŪSU STRATĒĢISKĀS PAMATPRIORITĀTES

1. KLIMATRĪCĪBA

- 12 Vācija. Enerģija no zemes "labajiem" resursiem
- 13 Vācija. Tikls "zaļajā sirdī"
- 14 Francija. Milzīgs atspēriens akumulatoru ražošanai
- 16 Itālija. Atjaunīgo energoresursu kupols
- 18 Polija. Beidzot drošībā

2. DIGITALIZĀCIJA UN TEHNOĻISKĀ INOVĀCIJA

- 22 Beļģija. Dzīve bez miega elpošanas iekārtas
- 23 Somija. Tehnoloģija bez derīguma termiņa
- 24 Vācija. Televadītu automobiļu izmantošana
- 25 Itālija. Elektrificējoša nākotne
- 26 Spānija. Motociklu attīstības dzirksts
- 27 Austrija. Zaļš risinājums tērauda ražošanā
- 28 Spānija un Zviedrija. Inovācijas vilnis
- 29 Polija. Viegls lēcians
- 30 Francija. Pielāgojamas antivielas

3. DROŠĪBA UN AIZSARDZĪBA

- 34 Dānija. Esbjergas pārorientēšana

4. MŪSDIENU KOHĒZIJS POLITIKA

- 38 Itālija. Grūts lēmums
- 39 Rumānija. Jumtu pārkārtošana
- 40 Slovēnija. Zaļās enerģijas izvērsšana
- 41 Polija. Ceļš uz jūru

72 KĀ TIEK IEGŪTI LĪDZEKĻI

74 PĀRVALDĪBA

75 GRUPAS DARBĪBAS PLĀNA 2025.–2027. GADAM NOZĪMĪGĀKIE MĒRĶI

5. SOCIĀLĀ INFRASTRUKTŪRA

- 44 Kipra. Telpas izaugsmei
- 45 Austrija. Daudz irēšanas iespēju
- 46 Čehija. Ostravas otrā elpa
- 47 Itālija. Tas nav oksimorons

6. LAUKSAIMNIECĪBA UN BIOEKONOMIKA

- 50 Grieķija. Noturīga ūdenskrātuve
- 51 Spānija. Citādas izcelsmes nafta
- 52 Dānija. Samalts micēlijs
- 54 Vācija. Piena nozares modernizēšana
- 55 Vācija. Gards risinājums

7. IETEKMĪGI GLOBĀLI IEGULDĪJUMI

- 58 Bosnija un Hercegovina. Straume, kas plūst nākotnes virzienā
- 62 Albānija. Uz pareizā ceļa
- 63 Ukraina. Mēs visi palīdzam viens otram
- 64 Dienvidāfrika, Mozambika, Taivāna. Pašu kapitāls palīdz īstenot mērķus
- 65 Mauritānija. Nākotne, kurā valdīs daudzveidība

8. KAPITĀLA TIRGU SAVIENĪBA

- 68 Spānija un Francija. Kapitāla platformas

2024. GADA NOZĪMĪGĀKIE NOTIKUMI

**EIB GRUPA
2024. gadā**

88,8 mljrd. €

**EIROPAS
INVESTĪCIJU BANKA
2024. GADĀ**

**68,2 mljrd. €
ES**

**8,4 mljrd. €
ārpus ES**

**EIROPAS
INVESTĪCIJU FONDS
2024. gadā**

14,4 mljrd. €

Eiropas Investīciju fonds (EIF) ir daļa no EIB grupas un specializējas riska finansējumā, lai atbalstītu mikrouzņēmumus, mazos un vidējos uzņēmumus un veicinātu izaugsmi un inovāciju visā Eiropā. Tas nodrošina finansējumu un speciālās zināšanas pārdomātiem un ilgtspējīgiem ieguldījumiem un garantiju operācijām. EIF akcionāri ietver EIB, Eiropas Komisiju, publiskās un privātās bankas un finanšu iestādes.

EIB IETEKME

238 500
ha

apmežotas zemes un
atjaunotu mežu

854 000

jaunu 5G pakalpojumu
abonentu

368 000

studentu izglītības
iestādēs, kas gūst labumu
no finansējuma

20 964
MWh

no atjaunīgajiem
energoresursiem ražotās
elektroenerģijas jaudas

100 400

dzīvojamo vienību ar
uzlabotu
energosniegumu

14,7 miljoni

mājsaimniecību, kuras
var nodrošināt
ar elektrību

107 370 km

jaunu/uzlabotu
elektroliniju

7,2 miljoni

uzstādītu viedo elektrības
skaitītāju

14,9 miljoni

cilvēku, kuriem uzlaboti
veselības aprūpes pakalpojumi

67,5 miljoni

cilvēku, kuriem nodrošināta
labāka infrastruktūra
pilsētās un reģionos

305 miljoni

papildu pasažieru
braucieni ar sabiedrisko
transportu

19 800

uzbūvētu vai atjaunotu sociālo
mājokļu vienību vai cenas ziņā
pieejamu dzīvojamo vienību

2,5 miljoni

iedzīvotāju, kuriem nodrošinātas
jaunas atkritumu savākšanas
sistēmas

5,9 miljoni

cilvēku, kuriem
uzlaboti sanitārijas
apstākļi

13,7 miljoni

cilvēku ar
drošāka dzeramā ūdens
apgādi

2 miljoni

cilvēku, kuriem
samazināts plūdu risks

49

palaiesto satelītu

1,5 miljoni

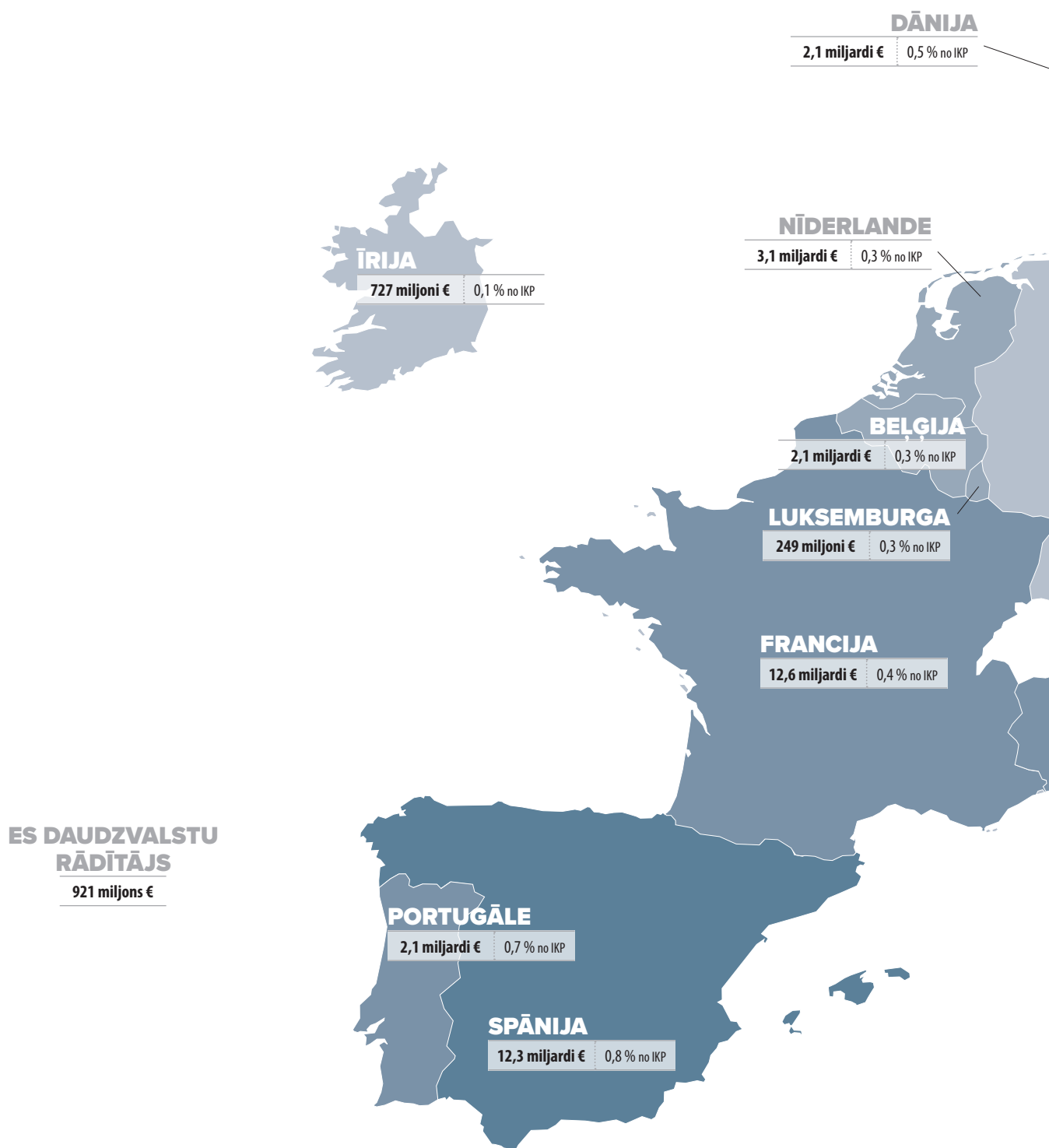
līdz 2028. gadam radītu
jaunu darbvietu

1,1 %

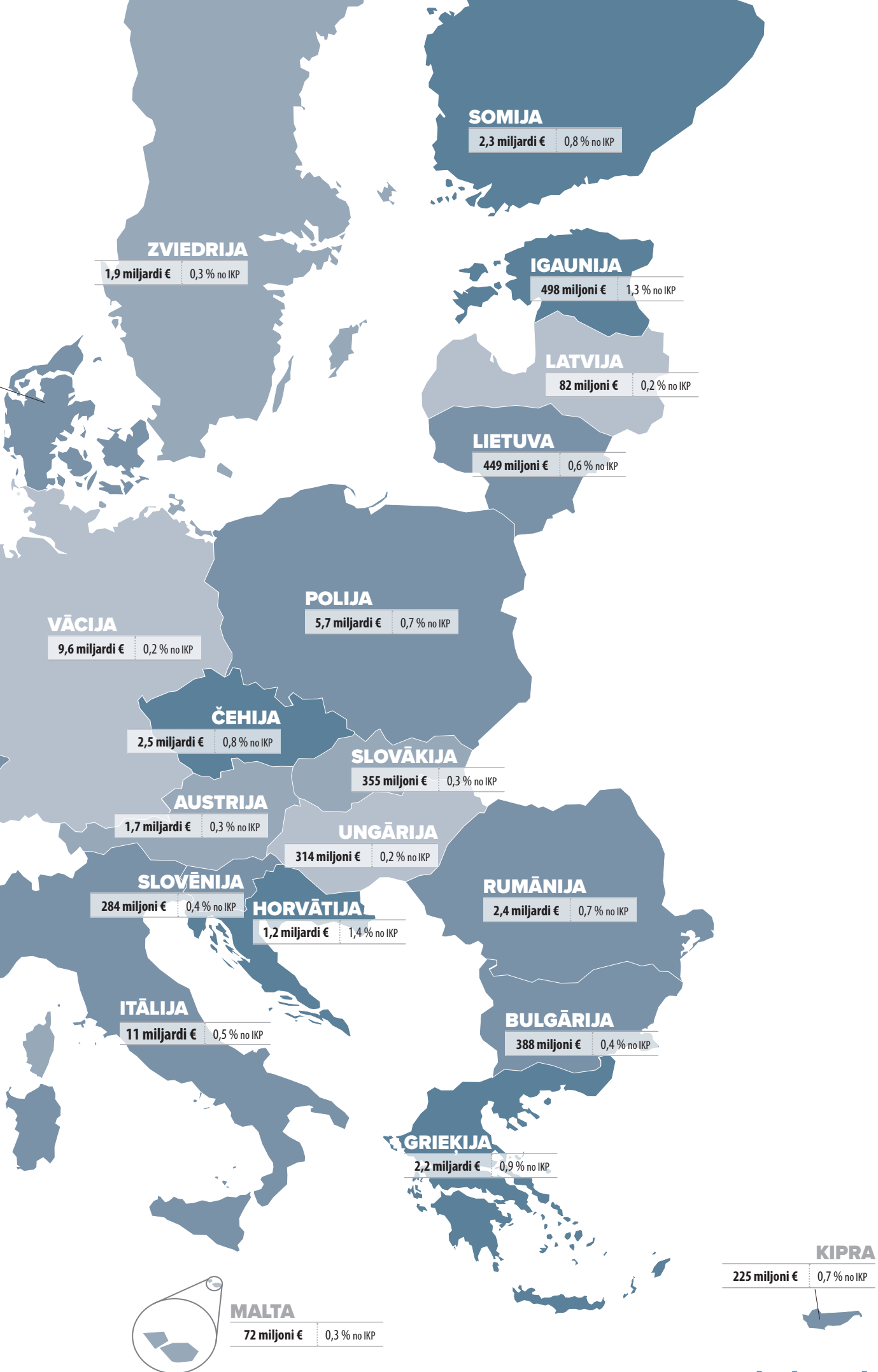
ietekme uz ES IKP līdz
2028. gadam

Jauno 2024. gadā parakstīto
darījumu plānotie rezultāti.
Dati nav revidēti
un ir provizoriski.

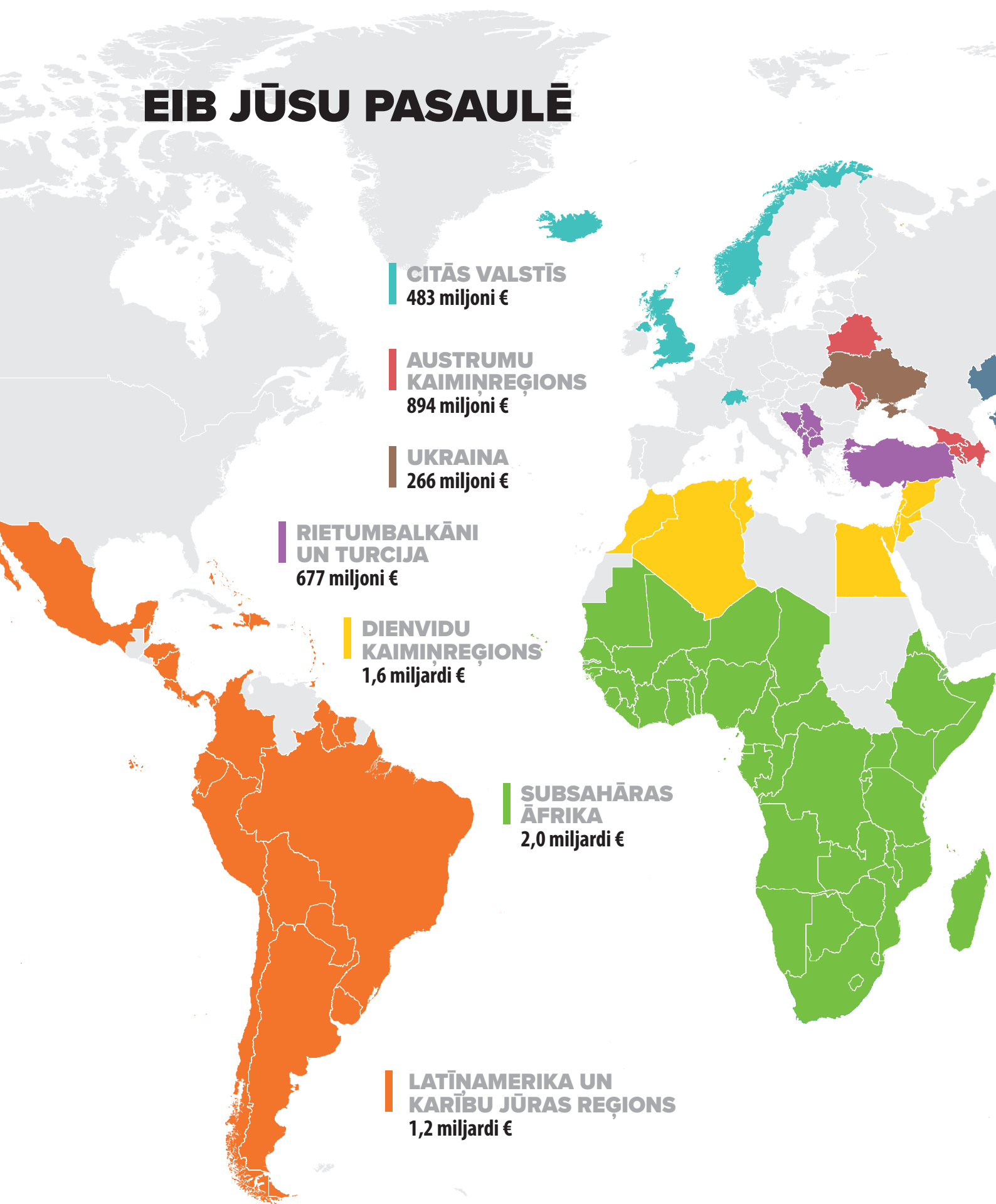
EIB GRUPAS DARBĪBA JŪSU VALSTĪ

Tumšākas krāsas norāda lielākus ieguldījumus procentos no IKP.

EIB JŪSU PASAULĒ

**KOPĀ
ĀRPUS ES
8,4 miljardi €**

**ĀZIJA
1,3 miljardi €**

Eiropas Investīciju banka neapstiprina, neatzīst un neapstrīd nevienas šajā kartē attēlotās teritorijas, robežu, krāsu, nosaukumu vai informācijas juridisko statusu.

Pēc ES sankciju pieņemšanas pret Siriju 2011. gada novembrī EIB ir apturējusi visas aizdevumu un konsultāciju darbības šajā valstī. Tomēr EIB ietilpst Sirijas pamata donoru grupā, kas novēro situāciju ES un ANO kopīgā vadībā.

MŪSU STRATĒGISKĀS PAMATPRIORITĀTES

50,7
miljardi €

Uzņēmuma *Verkor*
gigarūpnīcas atrašanās
vieta Denkerkas apvidū
atvieglo izejvielu
importu un tā ražoto
akumulātoru eksportu.

KLIMATRĪCĪBA

“ Jauno tīro tehnoloģiju arvien plašāka izmantošana ir viens no aktuālākajiem izaicinājumiem, ar kuriem Eiropa pašreiz saskaras. Inovācija tīro tehnoloģiju jomā notiek nepieredzētā ātrumā, bet atklājumu pārvēršana mērogojamos, tirgum gatavos risinājumos, it īpaši pirmo reizi demonstrējot šāda veida atklājumus, joprojām ir grūti paveicams un kapitālietilpīgs uzdevums. Šie novatoriskie projekti bieži ir ļoti riskanti, tāpēc ir būtiski veidot spēcīgas partnerības starp publisko un privāto sektoru, lai pārvarētu minētos šķēršļus. Esam apņēmušies novērst kritisko finansējuma deficītu izaugsmes stadijā esošiem uzņēmumiem un sekmēt ietekmīgu partnerību veidošanu, lai paātrinātu transformatīvu tehnoloģiju ieviešanu. Atbalstot Eiropas daudzsološākos tīro tehnoloģiju uzņēmumus, mūsu mērķis ir virzīt uz priekšu enerģētikas pārkārtošanu, veicināt ekonomikas noturību un nostiprināt Eiropas pozīciju pasaules zaļajā ekonomikā. ”

Irēne Galvesa Verdū, Pašu kapitāla un izaugsmes kapitāla tīro tehnoloģiju jomā nodaļas vadītāja, EIB Operāciju direktorāts

“ Bīstamo, jauna līmeņa postošo vētru, sausuma periodu un spēcīgo lietus vētru dēļ finansējums noturīgai, zaļai infrastruktūrai ir svarīgāks kā jebkad agrāk. Eiropas Investīciju banka ir privileģētā stāvoklī, jo tā var nodrošināt vērienīgus ieguldījumus, atbalstot valdību politiku un piesaistot būtiskus privātā kapitāla apjomus klimatfinansējuma jomā. Uzskatu, ka mēs kā ES klimata banka varam rīkoties vēl veiklāk, darīt vairāk un saglabāt skaidru, ilgtermiņa politikas virzību, kas nevainojami papildina visu pārējo stratēģisko prioritāšu īstenošanu. ”

Dērks Rouss, Enerģētikas pārkārtošanas programmu nodaļas vadītājs, EIB Projektu direktorāts

ENERĢIJA NO ZEMES “LABĀJIEM” RESURSIEM

Vācijā notiek urbšana, lai iegūtu siltumu un enerģiju no pazemes iežiem — tas ir novatorisks risinājums, kas nav atkarīgs no ūdenskrātuvēm.

Daniels Melks uzsāka savas darba gaitas Bavārijā, Geretsrīdē 2010. gadu sākumā, strādājot pie projekta, kurā tika meklētas ūdenskrātuves ar siltu zemūdens slāni, cenšoties īstenot vietējā komunālo pakalpojumu uzņēmuma plānu ģenerēt hidrotermālo enerģiju. Ūdens netika uzziets, taču D. Melks un viņa komanda uzzināja gandrīz visu iespējamo par zemi un iežu veidojumiem pilsētas apkārtnē. Tas lika pamatus novatoriskam ģeotermālajam darbam šajā pašā vietā 13 gadus vēlāk.

Ģeotermālās enerģijas projektos pārsvarā tiek iegūts siltums no pazemes ūdenskrātuvēm vai tvaika krātuvēm, veicot urbšanu. Tomēr Geretsrīdē un daudzās citās vietās pazemes ūdeņi vai nu nav pieejami, vai arī tiem nevar piekļūt. Tāpēc Kanādas uzņēmuma *Eavor* meitasuzņēmuma *Eavor Deutschland* rīkotājdirektors D. Melks nodrošina dziļurbumu izveidi zemē un siltuma ieguvī no pašiem iežiem.

Ar palīdzību, ko sniedz 91,6 miljonu EUR dotācija no ES Inovāciju fonda un 45 miljonu EUR finansējums no Eiropas Investīciju bankas, Geretsrīdē tiek būvēts pirmais komerciāla rakstura projekts *Eavor-Loop*. Tā ir inovācija, kas nodrošinās tīru, atjaunīgu siltumu un elektroenerģiju 30 000 mājāsaiņniecību reģionā.

Sistēma līdzinās milzīgam pazemes radiatoram. Uzņēmuma *Eavor* tehniķi izurbj divas vertikālas akas 4500 līdz 5000 metru dziļumā. Pēc tam viņi no katras akas pamatnes izurbj 12 horizontālu, sānisku kanālu pārus garumā no 3000 līdz 3500 metriem, kopā veicot urbšanu aptuveni 80 km garumā vienā cilpā. (Geretsrīdes sistēma sastāvēs no četrām šādām cilpām.) Pēc tam milzīgo “radiatoru” piepilda ar tīru ūdeni. Sūknis iedarbina ūdens plūsmu. Kad sūknis ir izslēgts, sistēma turpina darboties dabiski “termosifona” veidā. Tas nozīmē, ka pazemes ieži ar vadītspējas palīdzību sasilda sistēmas apakšdaļā esošo ūdeni, un tas dabiski paceļas līdz virsmai, tāpēc to var tiešā veidā izmantot centralizētai siltumapgādei vai elektroenerģijas ģenerēšanai. Sistēma izdala mazāk siltumnīcefekta gāzu nekā tradicionālās ģeotermālās sistēmas, jo nav nepieciešams atkārtoti ievadīt jaunu šķidrums un plaši izmantot sūkņus.

Geretsrīdes projekta *Eavor-Loop* pirmās cilpas darbību plānots uzsākt 2024. gada beigās. Ir paredzēts, ka 2026. gada beigās darbosies visas četras cilpas. Uzņēmums īsteno otru projektu Hanoverē.

“**Kad sūknis ir izslēgts, sistēma turpina darboties dabiski.**”

TĪKLS “ZAĻAJĀ SIRDĪ”

Tīringenes tīkls tiek modernizēts, lai novērstu nepilnības ceļā uz dekarbonizāciju.

Lai samazinātu CO₂ emisiju apjomu un stiprinātu energoapgādes drošību, Eiropa veic milzīgus ieguldījumus tādos atjaunīgās enerģijas veidos kā vēja enerģija un saules enerģija. Bet periodiskā un no laikapstākļiem atkarīgā elektroapgāde, ko nodrošina saules gaisma un vējš, sarežģī tīkla operatoru iespējas prognozēt un pārvaldīt elektropadevi un elektroenerģijas pieprasījumu. Paļaušanās uz atjaunīgajiem energoresursiem var arī apgrūtināt tīkla iespējas uzturēt stabilu elektrības frekvenci. Tas apdraud stabilitāti, jo apgrūtinā sistēmas iespējas novērst pēkšņus traucējumus, piemēram, liela ģenerators darbības zudumu vai vēja pēkšņu samazināšanos.

Vācijas Tīringenes reģiona sadales tīkla operators *TEAG* ir viens no daudzajiem tīkla nodrošinātājiem Eiropā, kurš pašreiz iegulda, lai novērstu šādas nepilnības ceļā uz dekarbonizāciju. Tīringene, kas pazīstama kā “Vācijas zaļā sirds” tās biezo mežu dēļ, saražo vairāk nekā 57 % elektrības no atjaunīgajiem energoresursiem, tostarp 22,4 % no vēja.

Uzņēmums *TEAG* Eiropas Savienības plāna *REPowerEU* satvarā 2024. gada aprīlī parakstīja līgumu ar Eiropas Investīciju banku par aizdevumu 400 miljonu EUR apmērā, lai palīdzētu finansēt 600 miljonu EUR ieguldījumu programmu arvien plašākā uzņēmuma reģionālā tīkla modernizēšanai. Šis tīkls apkalpo 620 pašvaldības, kuru vidū ir mazas pašvaldības ar tikai 10 000 līdz 20 000 iedzīvotāju. Pateicoties šim aizdevumam, uzņēmums *TEAG* varēs divkāršot savus ieguldījumus elektrotīklā un nodarbināt vismaz 300 papildu darbinieku.

“**Mēs paredzam, ka ievērojami pieaugs nepieciešamība pēc atjaunīgajiem energoresursiem.**”

“Mēs sagaidām, ka ievērojami pieaugs nepieciešamība pēc atjaunīgajiem energoresursiem,” norāda *TEAG* struktūrvienības vadītājs Maiks Karašinskijs. “Vācija ir veikusi pāreju no ļoti centralizētās sistēmas, kuras pamatā bija ogļu elektrostacijas un kodolelektrostacijas, kas atrodas patērētāju centru tuvumā, uz ļoti decentralizētu sistēmu, kurā elektroenerģija tiek ģenerēta vispiemērotākajos laikapstākļos. Tas rada izaicinājumu izprast, kur būs nākotnes plūsmas un kuri maršruti būs visnoslogotākie.”

Inteliģents tīkls

Ieguldījumu programmas satvarā tiks ierīkoti jauni energoapgādes kabeli un visu spriegumu gaisvadu līnijas, kā arī tiks nomainītas citas. Būs vajadzīga apakšstaciju izbūve, kā arī moderni tīkla elementi automatizētai un digitālai dispečerizācijai. Ieguldījumi ir nepieciešami tīkla modernizēšanai, lai varētu savienot decentralizētākus ražotājus un saules un vēja enerģijas lietotājus, ieskaitot patērētājus, kuri vēlas pievienot saules enerģijas paneļus, siltumsūkņus un sienas sadales skapjus un tā izmantot digitālās pārveides priekšrocības.

“Ņemot vērā to, ka elektromobilitāte pieaug un tiek izmantoti automašīnu akumulatori un uzlādes sistēmas, kuras var nodrošināt atdevi tīklam, mums jāiegulda daudz inteliģentākā tīklā,” norāda M. Karašinskijs.

MILZĪGS ATSPĒRIENS AKUMULATORU RAŽOŠANAI

Franču jaunuzņēmums *Verkor* būs gigarūpniecību Denkerkā, lai ik gadu masveidā saražotu akumulatoru elementus 300 000 elektrotransportlīdzekļiem.

Benuā Lemaiņāns kopā ar pieciem līdzbiedriem nodibināja franču akumulatoru ražošanas uzņēmumu *Verkor* 2020. gada jūlijā. Jaunuzņēmuma nosaukums ir atsauce uz Verkora kalnu grēdu, kuras pakājē atrodas B. Lemaiņāna dzimtā pilsēta Grenoble. Uzņēmuma izaugsme ir bijusi tikpat stāvi augoša kā kalnu nogāzes.

Pēc sākotnējo 250 miljonu EUR piesaistīšanas uzņēmuma inovācijas centram Grenoble, *Verkor* varēja ātri iegūt turpmākos līdzekļus, tostarp valsts subsidijas 650 miljonu EUR apmērā, pateicoties plānam *France 2030*, kura uzdevums ir palīdzēt Francijas rūpniecībai neatpalikt attīstībā, nodrošinot vērienīgus ieguldījumus novatoriskās tehnoloģijās un zaļās pārkārtošanās pasākumos. Subsidijas ietvēra 60 miljonus EUR no Odefransas reģiona un 30 miljonus EUR no Denkerkas.

Eiropas Investīciju banka 2024. gada aprīlī apstiprināja tiešos aizdevumus uzņēmumam *Verkor* 270 miljonu EUR apmērā, lai palīdzētu būt uzņēmuma gigarūpniecību Denkerkā, ar programmas *InvestEU* atbalstu. Turklāt banka plāno parakstīt līgumus par starpniecības aizdevumiem ar iesaistītajām komercbankām, kas varētu palielināt kopējo projekta finansējumu līdz 400 miljoniem EUR.

Svārstīgi tirgus apstākļi

Visi šie ieguldījumi ir saistīti ar risku.

“Elektrotransportlīdzekļu akumulatoru tirgū tādiem uzņēmumiem kā *Verkor* nebūt nav vienkārši piesaistīt pamatkapitāla finansējumu un aizņēmuma finansējumu vairāku miljardu apmērā,” stāsta Eiropas Investīciju bankas aizdevumu speciālists Olivjē Kienī, kurš strādāja ar šo darījumu. “Elektroautomobiļu pieprasījums un izejvielu pieprasījums ir ļoti mainīgs, un šādi megalieli projekti ir pakļauti ar tehnoloģijām, tirgu un būvniecību saistītiem riskiem, kuru dēļ finansējuma strukturēšana ir delikāts jautājums gan atbalstītājiem, gan aizdevējiem.”

Akumulatori veido 30 % līdz 50 % no elektrotransportlīdzekļa ražošanas izmaksām, un šādi transportlīdzekļi joprojām ir dārgāki nekā pielīdzināmie ar fosilo degvielu darbināmie automobiļi. Automobiļu ražotāji strādā, lai samazinātu izmaksas un Eiropā izgatavotie elektroautomobiļi spētu konkurēt ar automobiļiem, kas darbināmi ar fosilo degvielu, un Āzijā ražotiem elektrotransportlīdzekļiem. “Šajā nozarē valda ļoti spēcīga konkurence,” saka viens no Eiropas Investīciju bankas vadošajiem inženieriem Jonass Volfs. “Pastāv ar tehnoloģijām saistīts risks, jo ražotāji arvien ievieš jauninājumus, lai akumulatoru elementi būtu vēl jaudīgāki, un tādējādi samazinātu to cenu.”

Kā ieviest jauninājumus

Piemēram, viena no litija jonu akumulatora galvenajām sastāvdaļām, katods, ir izgatavots no niķeļa, mangāna un kobalta maisījuma ar litija un citu metālu piejaukumu. "Šī maisījuma recepte ir patentēta," piebilst J. Volfs. Metāli ir dārgi un ļoti gaistoši, kā arī to piegādes ķēdes un ekstrakcijas un ražošanas procesi ir sarežģīti. Pastāv tendence samazināt dārgu un gaistošu metālu daudzumu minētajā maisījumā, lai samazinātu izmaksas, bet palielinātu cenu stabilitāti. Jāņem vērā arī atbilstības apsvērumi saistībā ar piegādes ķēdēm, kuras bieži atrodas ārpus Eiropas Savienības. "Mēs cenšamies izvērst materiāla ražošanu vietējā mērogā un pēc tam paplašināt to Eiropā un ārpus tās," norāda uzņēmuma dibinātājs B. Lemaiņāns. "Daži materiāli joprojām nāk no Āfrikas, Āzijas un Dienvidamerikas. Bet parasti litijs būtu jāpiegādā no Eiropas. Mums būs pieejama arī niķeļa piegāde no Eiropas un zināmā mērā kobalta piegāde no Marokas. Mēs veidojam šīs piegādes ķēdes sadarbībā ar uzņēmumu Renault."

Gigarūpnīcas atrašanās vieta Denkerkas ostas tuvumā sekmēs izejvielu importu un gatavo ražojumu eksportu uz Renault rūpnīcām. Ir paredzēts, ka gigarūpnīcā, kurā ir četras ražošanas līnijas, ik gadu tiks saražoti akumulatoru elementi, lai aprīkotu līdz 300 000 transportlīdzekļu. Tāpat arī ir plānots, ka šis projekts līdz 2030. gadam nodrošinās 1500 līdz 2000 darbvieta Denkerkā.

“ Šis darījums atbilst visām prasībām. Tas ir novatorisks Eiropas jaunuzņēmums, kas veicina Eiropas autobūves nozares zaļo pārkārtošanos un sekmē Eiropas konkurētspēju pasaulē vienā no svarīgākajām nozarēm. ”

ATJAUNĪGO ENERGORESURSU KUPOLS

Oglekļa dioksīds izraisa klimata pārmaiņas. Taču kāds Itālijas uzņēmums ir izdomājis, kā pārvērst oglekļa dioksīdu par atjaunīgās enerģijas uzkrāšanas risinājumu un tādējādi cīnīties pret globālo sasilšanu.

Sardinijas vidienē pie apvāršņa ir redzamas milzīga balona aprises. Tas ir piepildīts ar oglekļa dioksīdu — vienu no galvenajām siltumnīcefekta gāzēm, kas izraisa bīstamas klimata pārmaiņas. Tomēr tā pati globālo sasilšanu veicinošā gāze varētu būt svarīgs faktors cīņā pret klimata pārmaiņām. Milānā bāzēts jaunuzņēmums *Energy Dome* izmanto milzīgu balonu, dēvētu arī par kupolu, kā kritiski svarīgu sastāvdaļu tā ražotajā CO₂ akumulatorā.

“Pašreiz atjaunīgie energoresursi izvirzās elektroenerģijas ražošanas priekšplānā, bet tiem ir kāds būtisks vērā ņemams faktors — ne vienmēr spīd saule, un ne vienmēr pūš vējš,” norāda uzņēmuma *Energy Dome* personāla vadītājs Paolo Kavallīni. “Taču atjaunīga elektrība mums ir nepieciešama visas diennakts garumā. Tāpēc mums jānodrošina enerģijas ilgtermiņa uzkrāšana.”

Uzkrāšana ir atjaunīgās enerģijas revolūcijas trūkstošais posms. Enerģijas ražotājiem jābūt iespējai uzglabāt vēja vai saules ģenerēto enerģiju, lai to varētu izmantot zemas ražošanas periodā. Inovatori turpina izmēģināt dažādas metodes. Uzņēmuma *Energy Dome* radītā metode ir viena no daudzsološākajām. Tā novatoriskais risinājums var uzkrāt enerģiju līdz pat desmit stundu garumā par pusi no litija jonu akumulatoru ražošanas izmaksām. “Šis ilgums ir galvenais faktors, jo tas ļauj aizstāt fosilo degvielu ar atjaunīgajiem energoresursiem un sasniegt līdz pat 90 % daļu Eiropas energoresursu struktūrā,” stāsta P. Kavallīni.

Uzņēmuma *Energy Dome* demonstrējuma ražotne, kas ir pirmā šāda veida ražotne, darbojas jau divus gadus. Otanas (*Ottana*) pašvaldībā, Sardinijā, tiek būvēta pilna mēroga ražotne, kas varēs ģenerēt 200 MWh elektrības vienā izlādes reizē — apjomu, kas līdzvērtīgs 2439 *Tesla Model 3 Long Range* akumulatoriem.

“Enerģijas ilgtermiņa uzkrāšana ir trūkstošais posms ceļā uz enerģētikas pārkārtošanu,” saka P. Kavallīni, “un mēs ticam, ka ar mūsu tehnoloģiju varam būt šī viļņa vadībā.”

No negativitātes līdz pozitivitātei

Dienas laikā CO₂ akumulators izmanto pārpalikušo enerģijas apjomu no vietējā tīkla, ko parasti nodrošina saules enerģija, lai saspiestu un sašķidrinātu oglekļa dioksīdu, uzglabājot to tērauda tvertnēs. Šādi tiek izmantota oglekļa dioksīda spēja sašķidrināties augsta spiediena ietekmē apkārtējās vides temperatūrā atšķirībā no gaisa. Saspiešana arī rada siltumu, kas tiek uzkrāts speciālās siltumenerģijas uzkrāšanas iekārtās. Kad nepieciešama elektrība, process notiek apvērsta secībā. Uzkrātais šķidrās oglekļa dioksīds tiek sasildīts uzglabāšanas iekārtās, pārvēršot to atpakaļ par gāzi. Tad šī gāze tiek aizvadīta atpakaļ uz kupolu. Bet pirms tā nonāk kupolā, gāze nodrošina turbīnas griešanos, lai saražotu elektrību.

“Šis viss process ir slēgta cilpa, kas nodrošina, ka uz tīklu tiek atpakaļ aizvadīti 75 % no enerģijas, kas sākotnēji tika izmantota uzlādes laikā,” stāsta P. Kavallini. “Pretstatā citām elektroķīmiskajām tehnoloģijām, kuras ātri noārdās, šī enerģija var pastāvēt 30 gadus bez jebkādas noārdīšanās.”

Eiropas zaļās pārkārtošanās atbalsts

Lai cīnītos pret klimata pārmaiņām, Eiropas Savienībai ir vērienīgs plāns pārejai uz oglekļneitrālu ekonomiku līdz 2050. gadam. Šī mērķa sasniegšanai Eiropai būs jāaizvieto zaudētā fosilās degvielas jauda ar avotiem, kas nerada emisijas, jo īpaši ar tādiem atjaunīgās enerģijas avotiem kā vējš un saules gaisma.

Uzņēmuma *Energy Dome* uzkrāšanas risinājumu atbalsta Eiropas Investīciju banka un Bila Geitsa dibinātais fonds *Breakthrough Energy Catalyst* ar apvienoto finansējumu 60 miljonu EUR apmērā. Šādi risinājumi ir kritiski svarīgi Eiropas klimata mērķu sasniegšanai. “Šis ir iedvesmojošs piemērs revolucionārai tehnoloģijai, kuru mums vajag vairāk Eiropā un visā pasaulē,” saka Eiropas Investīciju bankas aizdevumu speciālists Alesandro Ronconi, kurš strādāja ar šo darījumu. “Šis finansējums palīdzēs objekta būvniecībā, kā arī ieviest tehnoloģiju un piesaistīt privātos līdzekļus.”

Ilgstošas uzkrāšanas nākotne

Uzņēmuma *Energy Dome* izstrādātie akumulatori ir lieliski piemēroti, lai sabalansētu atjaunīgās enerģijas avotu energoapgādi un enerģijas pieprasījumu, kā arī lai nodrošinātu rezerves krātuvi vairāku dienu garumā ar mērķi stabilizēt tīklu sliktu laikapstākļu periodos, kas rada saules fotoelementu paneļu saražotās elektroenerģijas traucējumus.

Oglekļa dioksīda akumulatori atšķiras arī ar to pieejamību cenas ziņā. Tie ir izgatavoti no ekoloģiskiem materiāliem un komerciāli pieejamām sastāvdaļām. Tas nozīmē, ka šie akumulatori var saražot enerģiju par zemāku cenu nekā litija jonu akumulatori.

“Mūsu ražotne Sardinijā ir pirmais šāda veida pilna mēroga modulis, kuru mēs plānojam atveidot visā pasaulē,” saka P. Kavallini. “Mūsu kupoli ir pieejami izmantošanai dažādos izmēros un konfigurācijās.”

“**Enerģijas ilgtermiņa uzkrāšana ir trūkstošais posms ceļā uz enerģētikas pārkārtošanu.**”

BEIDZOT DROŠĪBĀ

2024. gada septembrī Polijas dienvidrietumus apdraudēja postoši plūdi. Rezervuārs *Racibórz Dolny* aizsargāja miljoniem cilvēku, tādējādi demonstrējot plūdu aizsarglīdzekļu lielo nozīmi.

Ceslavs Bureks, Ļubomijas (*Lubomia*) voits, sapņoja par nākotni, kurā Ņebočovijas (*Nieboczowy*) iedzīvotāji nebūtu pastāvīgi pakļauti plūdu draudiem. Šim ciematam Polijas dienvidrietumos tika nodarīti ievērojami postījumi 1997. gada Odras upes pārplūšanas laikā — tie bija lielākie plūdi reģiona vēsturē. Pēc mājokļu un dzīvību zaudēšanas kopiena bija iznīcināta. Č. Bureks, kura amata nosaukums nozīmē, ka viņš ir lauku ciematu kopuma vadītājs, zvērēja nepieļaut šādu traģēdiju atkārtoties. Šāda iespēja radās, kad Polijas valdība izlēma būvēt lielo Racibožas rezervuāru *Racibórz Dolny* Odras ielejā, ciemata tuvumā. Tomēr projekta īstenošanai bija nozīmīgs šķērslis — tās dēļ iedzīvotājiem būtu jāpārvācas. “Tā kā mūsu apkārtnē ir daudz strautu, ekstrēmos laikapstākļos vienmēr rodas pēkšņi plūdi,” stāsta Č. Bureks. “Ja mēs paliktu tur, kur atradāmies, mūsu ciematam tās būtu beigas.”

Kopiena izveidoja Noveņebočovijas (*Nowe Nieboczowy*) ciematu. Šis “jaunās Ņebočovijas” ciemats tika izveidots vien dažus kilometrus no ciemata sākotnējās atrašanās vietas. Tas bija smags lēmums, bet, kad Polijas dienvidrietumus 2024. gada septembrī skāra katastrofāli plūdi, tas atmaksājās. Pateicoties milzīgajam jaunajam rezervuāram, šajos plūdos ciemats palika neskartas. Rezervuārs ne tikai aizsargāja Noveņebočoviju, bet arī mazināja plūdu ietekmi uz vairāk nekā 2,5 miljoniem iedzīvotāju trīs provincēs — Silēzijā, Lejassilēzijā un Opoles vojevodistē. “Mēs gaidījām gandrīz 19 gadus, saskaroties ar daudzām problēmām, bet visbeidzot atradām veidu, kā aizsargāt mūsu kopienas un saglabāt mūsu mantojumu,” stāsta Č. Bureks.

Pirmais īstais pārbaudījums

Eiropas Komisijas un Eiropas Investīciju bankas finansētā partnerība *JASPERS* nodrošināja palīdzību, sagatavojot rezervuāra *Racibórz Dolny* un citus pretplūdu projektus Odras un Nisas upēm. “Rezervuārs darbojas kā gigantisks buferis, kas kontrolē Odras un Nisas palu ūdeņus,” stāsta Eiropas Investīciju bankas vecākais ūdensapgādes inženieris Lukašs Vira, kurš strādāja ar šo projektu. “Tā ir būtiska Odras pretplūdu sistēmas sastāvdaļa.”

Reservuārs 2024. gada septembrī tika pakļauts izaicinošam pārbaudījumam. Reģionu skāra smagākie reģistrētie plūdi vēsturē, pat pārspējot 1997. gada applūšanu, kas radīja milzīgus postījumus, nodarot kaitējumu 600 000 cilvēku Vroclavā. Vētras “Boriss” ietekmē četrās dienās nolija piecreiz spēcīgāks lietus nekā vidēji septembrī, nodarot milzīgus postījumus Polijas dienvidos. Rezervuāra efektivitāte tika novērtēta ļoti atzinīgi, ko apliecināja tūkstošiem atsauksmju vietnē *Google Maps*, paužot pateicību par uzpurēšanos ciematiem, kuri tika pārvietoti rezervuāra celtniecības dēļ. “Tas izglāba Racibožas pilsētu, no kuras nāk mana mamma un viņas vecāki,” teikts vienā no atsauksmēm. “Es vēlos pateikties iepriekšējiem Ļigotas Tvorkovskas un Ņebočovijas iedzīvotājiem un visām 240 pārvietotajām ģimenēm.”

Pretplūdu aizsardzība visā Polijā

Nesenie plūdi ir parādījuši, cik būtiski ir plūdu riska pārvaldības projekti un Polijas valdības prognozēšanas spējas, uzsākot vērienīgus pretplūdu aizsardzības projektus īpaši jutīgās valsts zonās, piemēram, Klodzko ielejā, Sandomežā, Slubicē, Žulavā un Osvencimas ceļu mezglā (*Węzeł Oświęcimski*) apkārtnē.

“Pateicoties ES finansējumam, esam īstenojuši 119 projektus, kas vērsti uz pielāgošanos klimata pārmaiņām, tostarp nodrošinot ieguldījumus pretplūdu aizsardzības uzlabošanā, ūdens aizturēšanā un draudu prognozēšanas un glābšanas sistēmu pilnveidošanā Polijā,” stāsta Attīstības fondu un reģionālās attīstības ministrijas direktors Jaroslavs Orliņskis. “Ja šādi ieguldījumi nebūtu veikti, postījumu apmērs būtu milzīgs, daudz lielāks nekā nodarītais.”

Pieaugoša parādība

Plūdi ir viena no postošākajām dabas parādībām, un klimata pārmaiņu ietekmē tie kļūst arvien biežāki un smagāki. Zinātnieki prognozē, ka četras dienas ilgas lietusgāzes kļūs divtik biežākas un par 7 % intensīvākas. Ja globālā temperatūra pieaugs par 2 °C, šādas vētras notiks par aptuveni 50 % biežāk.

“Mums vajag arvien vairāk tādu projektu kā šis, un pašreizējā infrastruktūra jāpaplašina un jāuzlabo, jo turpinām zaudēt drošības rezerves,” norāda bijušais *JASPERS* konsultatīvās grupas vadītājs Ekarts Tronjē. “Bieži pretplūdu aizsardzības infrastruktūra ir izveidota, bet netiek reāli izmantota. Tikai tad, kad notiek katastrofa, kļūst skaidrs, cik šāda infrastruktūra ir būtiska, lai glābtu dzīvības un novērstu vispārējus postījumus.”

Jaunā uzdevuma satvarā Tehnisko konsultāciju grupa atbalsta Polijas iestādes jaunu plūdu riska pārvaldības projektu apzināšanā un attiecīgu prioritāšu noteikšanā.

Pretplūdu aizsardzības projekti var arī iedzīvināt pilsētas.

“Vroclavā pakāpeniski parādījās jauni restorāni un veikali, un dambja krasti pārvērtās par zaļām zonām ar veloseliņiem,” piebilst Ekarts Tronjē. “Tādējādi ūdens atkal kļuva par pilsētas vērtību.”

14,4
miljardi €

Somijas uzņēmums *Swappie* pagarina viedtālruņa kalpošanas ilgumu un samazina oglekļa emisijas.

2

DIGITALIZĀCIJA UN TEHNOLOĢISKĀ INOVĀCIJA

“ Mūsu atbalstam revolucionārām tehnoloģijām, piemēram, mākslīgajam intelektam, ir būtiska nozīme zinātnes atklājumu paātrināšanā, produktivitātes un konkurētspējas veicināšanā un darījumsdarbības modeļu pārveidošanā. Tas arī paātrina enerģētikas pārkārtošanu un uzlabo mūsu drošību un aizsardzību, izmantojot kibernetikas tehnoloģijas. ”

Antonello Loči, EIB Projektu direktorāta Novatorisku digitālo tehnoloģiju un apstrādes rūpniecības nodaļas vadītājs

“ Ikviens no šiem uzņēmumiem ne tikai ievieš tehnoloģiju jauninājumus, bet arī nostiprina Eiropas nākotnes autonomiju kritiski svarīgās nozarēs. ”

Ju Džans, vadītājs dzīvo tehnoloģiju, digitālo un dzīvības zinātņu jautājumos EIB Operāciju direktorātā

“ Mūsu aktīvā iesaiste inovācijas un digitalizācijas finansēšanā atbalsta Eiropas centienus paaugstināt tās konkurētspēju. Mūsu finansējums, lai nodrošinātu spēcīgu zinātnisko un tehnoloģisko fondu veidošanu, kā arī ātru piekļuvi informācijai un digitālajiem pakalpojumiem, palielina Eiropas inovācijas spējas un, visbeidzot, darbvietu skaitu Eiropā. ”

Kristīna Garburga, EIB Operāciju direktorāta Baltijas jūras reģiona un Ziemeļeiropas uzņēmumu nodaļas vadītāja

“ Novatoriski, nesen darba gaitas uzsākuši medicīnas tehniķi ir aktīvi iesaistījušies Eiropas pētniecības un izstrādes darbībās, kas sniedz pozitīvus rezultātus zināšanu izteiksmē. Šāda veida ieguldījums ir vērsts uz neatrisinātajām medicīniskajām vajadzībām ar lielu sociālekonomisko ietekmi, tostarp tādām, kas nodrošina nozīmīgus ieguvumus veselības jomā. ”

Dana Burduža, EIB Projektu direktorāta Dzīvības zinātņu un veselības aprūpes nodaļas vadītāja

DZĪVE BEZ MIEGA ELPOŠANAS IEKĀRTAS

Nyxoah inovācija ir minimālistisks ārstniecības līdzeklis cilvēkiem ar obstruktīvo miega apnoju — pasaulē visizplatītākajiem miega traucējumiem.

Medicīnisko tehnoloģiju uzņēmums *Nyxoah*, ņemot vērā pacientu plašās vajadzības un pašreizējās ārstniecības iespējas, atzina obstruktīvo miega apnoju par būtisku tirgus segmentu. Tas rosināja Beļģijas uzņēmumu izstrādāt jaunu ierīci, kas ārstē miega traucējumus. “Viens no mūsu primārajiem motivējošajiem faktoriem bija lielais to pacientu skaits, kuri pārtrauca elpināšanas spiediena terapiju — pirmo standarta metodi, ko parasti izvēlas miega apnojas ārstēšanai,” stāsta uzņēmuma *Nyxoah* ģenerāldirektors Olivjē Telmans. “Ņemot vērā šo izteikto neapmierināto vajadzību pēc kāda uz pacientu vērsta risinājuma, mēs radījām minimāli invazīvu neirostimulācijas ierīci.”

Nyxoah novatoriskais *Genio* ierīces dizains varētu būt nozīmīgs atklājums tiem 14 % vīriešu un 7 % sieviešu, kuriem ir mērena līdz smaga miega apnoja.

Veicot standarta ārstēšanu ar “nepārtraukta pozitīva elpināšanas spiediena” iekārtām, visu nakti jāvalkā neērta maska. Daudzi pacienti nevar izturēt šo ārstēšanu, tā viņiem šķiet neērta un traucē miegu. Puse no minēto masku lietotājiem atteicās no šīs ārstēšanas metodes dažu gadu laikā.

Eiropas Investīciju banka saskatīja *Genio* potenciālu un 2024. gada jūlijā ieguldīja 37,5 miljonus EUR turpmākās pētniecības un izstrādes atbalstam un ražošanas paplašināšanai.

“Mūsu neirostimulācijas tehnoloģija, kas izstrādāta komforta un saderības uzlabošanai, ļaus pacientiem baudīt labāku dzīves kvalitāti, izmantojot efektīvu, pacientiem draudzīgu risinājumu, kas ir paredzēts, lai risinātu nozīmīgu neapmierinātu medicīnisko vajadzību,” stāsta O. Telmans.

Minimāli invazīvs risinājums

Obstruktīvā miega apnoja izraisa cilvēka elpošanas apstāšanos un atkārtotu uzsākšanu elpceļu nosprostojuma dēļ. To bieži izraisa rīkles mīksto audu sabrukums. Klīniskie pētījumi ir pierādījuši, ka obstruktīvās miega apnojas skarto pacientu mirstības rādītājs ievērojami pieaug laika gaitā. Bez ārstēšanas tā var divkāršot indivīda insulta risku un piekārtīgi palielināt kardiovaskulāru cēloņu izraisītas mirstības risku. Neārstēta miega apnoja var arī izraisīt miegainību dienas laikā un sliktas koncentrēšanās spējas, kā arī palielina augsta asinsspiediena un 2. tipa diabēta risku.

Genio ierīce tiek implantēta zem zoda apmēram 2 cm dziļumā, veicot īsu ambulatoru procedūru. Tā darbojas bez ārēja akumulatora vai citām redzamām detaļām, nodrošinot ērtu un diskretu lietošanu. Vissvarīgāko mēles muskuli sauc par *genioglossus* muskuli, savukārt tā nervu sauc par zemmes nervu. *Genio* ierīce stimulē šo nervu gan kreisajā, gan labajā pusē tieši zem zoda, izraisot mēles mugurējās daļas saraušanos, viegli pastumjot to uz priekšu. Stimulējot šo nervu, sistēma neļauj mēlei iekrist atpakaļ rīklē, tādējādi nodrošinot, ka elpceļi paliek atvērti visu nakti.

TEHNOLOĢIJA BEZ DERĪGUMA TERMIŅA

Somijas uzņēmums *Swappie* ievieš jauninājumus viedtālrunu atjaunošanas jomā, lai samazinātu oglekļa emisijas, kā arī līdz minimumam samazinātu elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumus un saglabātu kritiski svarīgās izejvielas.

Eiropieši 2023. gadā iegādājās 130 miljonus jaunu viedtālrunu. Katra viedtālruna ražošana radīja emisijas 80 kg CO₂ apmērā. Atjaunotu viedtālrunu oglekļa pēda ir par 78 % mazāka nekā jauniem, bet Eiropā tālākpārdod tikai 25 % lietotu viedtālrunu. Tas nozīmē, ka gandrīz 98 miljoni viedtālrunu netiek atjaunoti, tādējādi zaudējot būtisku iespēju samazināt oglekļa emisijas. Somijas uzņēmums *Swappie* atjauno un tālākpārdod viedtālrunus, lai palīdzētu pircējiem samazināt viņu oglekļa pēdu un atbalstīt aprites ekonomiku.

Tas aizsākās dienā, kad Sami Martinenu apkrāpa.

“Es tiešaistē iegādājos lietotu tālruni,” atceras S. Martinens, “bet nesaņēmu to.” Apjautis, ka šāda krāpniecība ir izplatīta, S. Martinens un viņa partneris saskatīja tajā biznesa iespēju. “Nākamajā dienā mani pamodās uzņēmēja gars. Mēs veicām nelielu izpēti, un tā radās *Swappie*.”

Tagad S. Martinena dibinātais uzņēmums ir Eiropas lielākais *iPhone* tālrunu atjaunotājs un apkalpo vairāk nekā 2 miljonus klientu 13 valstīs. “Ja cilvēki uzticas tirgum, viņi biežāk izvēlēsies saskaņā ar aprites principu ražotus produktus,” norāda S. Martinens. “Pagarinot viedtālruna kalpošanas ilgumu par tikai vienu gadu, tiek par trešdaļu samazinātas tā darbmūža laikā radītās oglekļa emisijas.”

Izejvielu saglabāšana

Eiropas Savienībā ik gadu tiek radīti 5 miljoni elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumu. Šīs problēmas satvarā viedtālruniem ir izšķiroša nozīme, jo tie satur kritiski svarīgas izejvielas, piemēram, kobaltu un litiju. Ja kaut 50 % no 2023. gadā pārdotajiem viedtālruniem tiktu atjaunoti vai pārstrādāti, Eiropa varētu ietaupīt vai atgūt 1365 tonnas kobalta un 195 tonnas litija — vairāk nekā pusi no 380 tonnām, ko attiecīgajā gadā ieguva Portugāle, lielākā ražotāja Eiropā.

Tieši tādēļ Eiropas Investīciju banka sniedza konkrētajam uzņēmumam riska parāda finansējumu 17 miljonu EUR apmērā, kas tika atbalstīts ar programmu *InvestEU*. “Uzņēmuma *Swappie* veiktais darbs saskan ar mūsu apņemšanos nodrošināt aprites ekonomiku un ilgtspējīgu inovāciju,” norāda Ivonna Bernata, aizdevumu speciāliste, kura strādāja ar šo projektu.

Ar aizdevumu tiks atbalstīta uzņēmuma pētniecība un izstrāde, kā arī robotika, lai palīdzētu padarīt *iPhone* remontu ātrāku un uzticamāku. Tomēr atjaunošanas sektora izaugsmei trūkst vēl kāda būtiska elementa. Saskaņā ar *Eurostat* mazāk nekā trešdaļa eiropiešu pārdod vai pārstrādā savus vecos tālrunus, bet gandrīz puse glabā tos savās mājāsaimniecībās. “Mums jāpārliecina cilvēki pārdot viņu iepriekšējos viedtālrunus,” piebilst S. Martinens.

TELEVADĪTU AUTOMOBILU IZMANTOŠANA

Vācijas jaunuzņēmums *Vay* ievieš novatorisku automobiļu koplietošanu, izmantojot televadītus elektriskos transportlīdzekļus, kurus kontrolē attāli vadītāji.

Kad Tomass van der Oē 2017. gadā Silīcija ielejā būvēja autonomus piepilsētas autobusus, visi domāja, ka bezvadītāja transportlīdzekļi kļūs plaši pieejami trīs gadu laikā. “Šis trīs gadu termiņš arvien pieaug par gadu un gadu no gada,” stāsta Vācijas bezvadītāju mobilitātes jaunuzņēmuma *Vay* līdzdibinātājs un izpilddirektors T. van der Oē. Bet tad viņam radās ideja. Tā vietā, lai gaidītu autonomo transportlīdzekļu pilnveidošanu, kāpēc gan neievieš tīru un efektīvu automobiļu koplietošanu, izmantojot transportlīdzekļus, kurus attālināti vada televadītājs? Viņš aizgāja no toreizējās darbvietas, pārvācās atpakaļ uz Eiropu un apvienojās ar diviem Eiropas inženieriem — Fabricio Skelsi un Bogdanu Džukiču. Kopā viņi Berlīnē nodibināja uzņēmumu *Vay*.

Uzņēmuma *Vay* tehnoloģija darbojas, kā aprakstīts tālāk. Lietotājs var izsaukt automobili, izmantojot uzņēmuma lietotni, un apmācīts televadītājs attālināti brauc ar automobili līdz klienta norādītajam galamērķim. Tiklīdz automobils ierodas galamērķī, lietotājs pārņem tā vadību manuāli un vada to kā standarta transportlīdzekli. Pēc brauciena pabeigšanas lietotājs pārtrauc nomu lietotnē un izkāpj no automobiļa, bet televadītājs novieto to stāvvietā, vai arī nogādā transportlīdzekli nākamajam klientam. Attālie braucēji pilnīgi pārvalda savu braucieni. Kameras sensori atveido automobiļa apkārtni un pārraida šos datus uz televadīšanas staciju. Ielu satiksmes skaņas, piemēram, operatīvo transportlīdzekļu un citus brīdinājuma signālus, pārraida pa mikrofonu uz televadītāja austiņām. “Mēs ticam nākotnei, kurā cilvēki un datori sadarbojas,” stāsta T. van der Oē. “Mēs īstenojam stratēģiju, kas pakāpeniski ievieš autonomo braukšanu, nevis pāreju no automobiļiem, kurus 100 % vada cilvēki, uz tādiem, kurus vada 0 % cilvēku un 100 % datoru.”

Uzņēmuma *Vay* darbība Lasvegasā

Uzņēmums *Vay* 2024. gada janvārī ieviesa savus pirmos komerciālos pakalpojumus Lasvegasā, kur noteikumi par bezvadītāju transportlīdzekļiem patlaban nav tik stingri kā Eiropā. Uzņēmums plāno paplašināt pakalpojumus Lasvegasā un ieviest tos Eiropā. Uzņēmums *Vay* kļuva par pirmo un vienīgo uzņēmumu Eiropā, kas nodrošināja automobiļu vadīšanu pa publiskām ielām bez ierastās vadītāja klātbūtnes, kad tas 2023. gadā no Hamburgas saņēma atļauju izmantot pilsētā automobiļus bez vadītāja. Uzņēmums *Vay* 2024. gada jūnijā paziņoja, ka ir izveidojis partnerību ar *Poppy* — automobiļu koplietošanas operatoru Beļģijā, lai ieviestu attālināto autovadīšanu arī tur. Eiropas Investīciju banka 2024. gada septembrī ar *InvestEU* atbalstu parakstīja ar uzņēmumu līgumu par riska parāda finansējumu 34 miljonu EUR apmērā, lai palīdzētu *Vay* paātrināt tā pakalpojumu un tehnoloģijas attīstību. “Eiropas Investīciju banka palīdzēja, piedāvājot mums labus finansēšanas noteikumus un tādējādi sniedzot iespēju pilnveidot mūsu tehnoloģiju līdz nākamajam limenim,” norāda T. van der Oē. “Tas palīdz ieviest mūsu tehnoloģiju vairākos tirgos, jo īpaši Eiropā.”

“ Mēs ticam nākotnei, kurā cilvēki un datori sadarbojas. ”

ELEKTRIFICĒJOŠA NĀKOTNE

Trīs itāļu inženieri pārveido ģimenes uzņēmumu, lai izstrādātu vadus, kas samazina oglekļa emisijas un uzlabo elektromotoru veiktspēju.

Pēc darba gaitām lielos uzņēmumos trīs itāļu inženieri — Filipo Velja, Frančesko Tajariols un Pjēro Degaspēri — apvienojās, lai izgudrotu unikālu vadu pārklāšanas tehnoloģiju, kas ļauj ražot ilgtspējīgus, šķīdinātājus nesaturošus, augstas veiktspējas vadus, un viņi nodibināja uzņēmumu *Tau Group* šādu vadu ražošanai. “Mēs ļoti vēlējamies radīt kaut ko ilgtspējīgu,” stāsta uzņēmuma *Tau Group* izpilddirektors F. Tajariols. Tas ir liels sasniegums attiecībā uz elektrisko transportlīdzekļu motoriem un padara tos pēc iespējas kompaktākus un efektīvākus. Tas savukārt nodrošina un paātrina pāreju uz elektrifikāciju un mazākām oglekļa emisijām.

“Šo vīru radītais risinājums ir novatorisks, un viņi ir pievērsušies tirgus jaunajām vajadzībām, kā arī cenšas novērst labu risinājumu trūkumu no pašreizējo ražotāju puses,” norāda Alberto Kasorati, Eiropas Investīciju bankas aizdevumu speciālists, kurš strādāja ar bankas 20 miljonu EUR aizdevumu uzņēmumam *Tau Group*, par ko tika parakstīts līgums 2024. gada novembrī. “*Tau Group* ir uzgājis klientiem sasāpējušu jautājumu.” Finansējums ar programmas *InvestEU* atbalstu palīdzēs uzņēmumam *Tau Group* paplašināt elektrisko vadu ražošanu no 2000 tonnu līdz pat 12 000 tonnu gadā.

Elektrifikācijas pamats

Magnētiskais vads ir elektriskais vads ar plānu izolācijas slāni. Tas vada elektroenerģiju, kas tiek pārveidota par magnētisku enerģiju vai mehānisku enerģiju motoros, ģeneratoros un transformatoros. Neskatoties uz elektromašīnu ātro mainīgumu, magnētisko vadu izgatavošanā izmantotie materiāli pēdējo 60 gadu laikā nav būtiski mainījušies. “Tā ir kļuvusi par problēmu, jo esošajiem vadiem iestājas atteice pie 800 voltiem, kas ir būtisks faktors daudzās elektromotora izmantojuma jomās,” norāda F. Tajariols.

Uzņēmuma *Tau Group* tehnoloģija *DryCycle* ļauj pārklāt magnētiskos vadus ar stipriem, elastīgiem tehnopolimēriem, kas nodrošina labāku ķīmisko izturību, elektroizolāciju un termisko stabilitāti. Pateicoties tam, automobiļu ražotāji un elektromotoru izstrādātāji var pārspēt 800 voltu robežu un potenciāli sasniegt 1000 voltu.

Bez šķīdinātājiem, patērējot mazāk enerģijas un samazinot oglekļa emisijas

Tradicionālos polimēru pārklājumus parasti uzklāj uz vadiem kā šķidru laku uz šķīdinātāju bāzes. Ražošanas procesā šie šķīdinātāji iztvaiko, kā rezultātā izvadās kaitīgas daļiņas. Turklāt šie vadi jāsadedzina, tāpēc to ražošana visā pasaulē rada emisijas miljoniem tonnu CO₂ apmērā. Novatoriskā pieeja, izmantojot *DryCycle*, novērš šķīdinātāju un piedevu izmantošanu. Ar šo tehnoloģiju tiek uzklāts viens ļoti plāns polimēru slānis, kas vienkāršo ražošanu, samazina izmaksas un uzlabo veiktspēju. Šajā procesā, kurā neizmanto šķīdinātājus, izlieto par aptuveni 80 % mazāk enerģijas nekā ražošanā uz šķīdinātāju bāzes. “Uzņēmuma *Tau* galvenais uzdevums ir izmantot enerģiju efektīvi,” piebilst F. Tajariols.

MOTOCIKLU ATTĪSTĪBAS DZIRKSTS

Uzņēmums *Stark Future* ar saviem elektriskajiem bezceļu motocikliem vēlas radikāli pārveidot motociklu ražošanas nozari, lai veicinātu inovāciju, ilgtspēju un vietējo ekonomiku Spānijā.

Antons Vass atklāja savu kaislību uz motocikliem, kad, būdams vēl mazs zēns, vēroja kaimiņu braucot ar motociklu pa viņa dzimto pilsētu netālu no Stokholmas. Sasniedzot 16 gadu vecumu, A. Vass jau bija līdzdibinājis e-komercijas uzņēmumu, kura specializācija bija motociklu rezerves daļas un kas kļuva par pasaules līderi šajā jomā. Neraugoties uz panākumiem, Antons joprojām sapņoja, kā izgudrot revolucionāru motociklu. “Daudzus gadus nevarēju beigt sapņot, ka jābūt iespējai uzbūvēt elektriskos motociklus, kas ir vēl labāki par vislabākajiem ar degvielu darbināmajiem motocikliem,” viņš stāsta.

Tāpēc 2019. gadā viņš radīja uzņēmumu *Stark Future*. Uzņēmumam, kas atrodas Barselonā, ir mērķis pārveidot motociklu ražošanas nozari, ieviešot tā elektriskos krosa motociklus. Uzņēmums 2021. gadā nāca klajā ar *Stark VARG* (kas tulkojumā no zviedru valodas nozīmē “spēcīgs vilks”) — visjaudīgāko bezceļu motociklu pasaulē. “Tas bija kā sprādziens motociklu ražošanas nozarē,” saka A. Vass. “Manuprāt, tas bija veiksmīgākais produkta izlaidums, ko jebkad veicis motociklu ražotājs.”

Uzņēmums vēlas turpināt inovāciju un plāno padarīt savus motociklus vēl izsmalcinātākus. Tieši tādēļ Eiropas Investīciju banka atbalsta šo uzņēmumu ar 40 miljonu EUR kredītiespēju, par kuru tika parakstīts līgums 2024. gada septembrī.

Bez sajūga

Uzņēmuma *Stark Future* radītais elektriskā bezceļu motocikla 6,5 kWh akumulators kombinācijā ar īpaši pielāgoto oglekļšķiedras motora uzdevu, nodrošina līdz 80 zirgspēkiem, par 30 % vairāk jaudas nekā salīdzināms ar benzīnu darbināms krosa motocikls ar 450cc dzinēju. Šāda uzbūve nodrošina līdz pat sešām stundām ilgu tehnisku braukšanu pa takām vai pietiekami daudz enerģijas, lai piedalītos motokrosa sacīkstēs visā to garumā, un atkārtotas uzlādes ilgums ir tikai divas stundas.

Eiropas Investīciju bankas finansējums atbalstīs uzņēmuma centienus izveidot jaunas elektrisko motociklu platformas un palīdzēs palielināt tā ražošanas jaudu. Finansējums tiek sniegts saskaņā ar *InvestEU* — Eiropas Savienības pamatprogrammu, kuras mērķis ir piesaistīt papildu ieguldījumus vairāk nekā 372 miljardu EUR apmērā no publiskā un privātā sektora līdzekļiem, lai atbalstītu ES politikas mērķu īstenošanu līdz 2027. gadam.

“Atbalsts jaunuzņēmumiem ir izšķiroši svarīgs, lai veicinātu konkurētspējīgu tirgu un zināšanu saglabāšanu Eiropas Savienībā,” norāda Žuāna Lišboa Tjagu, Eiropas Investīciju bankas aizdevumu speciāliste, kura strādāja ar šo darījumu. “Bez finansiāla atbalsta iespējkapitāla tirgus sarūk, jo samazinās dalībnieku skaits un vēlme uzņemt risku. Mūsu mērķis ir novērst šīs nepilnības.”

“**Atbalsts jaunuzņēmumiem ir izšķiroši svarīgs, lai veicinātu konkurētspējīgu tirgu un zināšanu saglabāšanu Eiropas Savienībā.**”

ZALŠ RISINĀJUMS TĒRAUDA RAŽOŠANĀ

Mēs nevaram pārtraukt tērauda izgatavošanu, bet kāds Austrijas uzņēmums cenšas samazināt oglekļa emisijas, novirzot lielus līdzekļus zaļās enerģijas un augsto tehnoloģiju izpētei.

Tērauda ražošanas nozare rada apmēram 7 % no pasaules oglekļa emisijām. Tāpēc Eiropas Investīciju banka, kas ir Eiropas lielākais ieguldītājs klimata jomā, var tikai un vienīgi atbalstīt ilgtspējīgus un novatoriskus ieguldījumus tērauda ražošanā. Viens no šādiem darījumiem, kas kvalificējās atbalstam 2024. gadā, ir jūnijā apstiprinātais aizdevums 300 miljonu EUR apmērā, lai palīdzētu lielajam Austrijas tērauda ražošanas uzņēmumam *Voestalpine* veikt novatorisku tērauda produktu un ilgtspējīgas ražošanas izpēti.

Uzņēmums *Voestalpine*, viens no lielākajiem tērauda ražotājiem Eiropā, izmantos šos līdzekļus četrus gadus, lai pētītu un izstrādātu procesus, kuros patērē mazāk enerģijas, mazāk izejvielu, kā arī pagarina tērauda produktu kalpošanas ilgumu.

Kā saglabāt tēraudcietu vadošo pozīciju

Plašāka pētniecība var ne tikai palīdzēt vides aizsardzībai, tā ir arī galvenais veids, kā uzņēmums *Voestalpine* var globāli konkurēt tērauda tirgū, kā stāsta uzņēmuma finanšu direktors Džeralds Maiers. “Mēs saskaramies ar ārkārtīgi sarežģītu ekonomisko situāciju, jo īpaši Eiropas tēraudražošanas uzņēmumiem” norāda Dž. Maiers. “Par laimi, mūsu novatoriskie tērauda produkti ir ļoti pieprasīti pat nozarēs ar visaugstākajām prasībām.”

Uzņēmuma *Voestalpine* jaunāko ilgtspējīga tērauda projektu sauc *greentec*. Sākot no 2027. gada, tas samazinās emisijas par līdz pat 30 % salīdzinājumā ar 2019. gada līmeni, daļēji aizvietojot tā oglekļietilpīgās domnas ar elektriskajām loka krāsnīm.

Dažos gadījumos Eiropas Investīciju banka var paplašināt tās atbalstu tērauda ražošanas nozarei, sniedzot to ne tikai izpētei. Tā 2024. gada sākumā parakstīja darījumu par 314 miljoniem EUR, lai Bodēnē, Zviedrijā izveidotu jaunu ražotni *H2 Green Steel*, kurā tērauds tiks izgatavots no dzelzsrūdas, izmantojot ūdeņradi, un tādējādi ražotne radīs par 95 % mazākas oglekļa emisijas.

Palīdzība reģioniem, kuri cietīs visvairāk

Pateicoties inovācijai un ieguldījumiem, Eiropas Savienība ir otrais lielākais tērauda ražotājs pasaulē pēc Ķīnas. Tās ražošanas jauda sasniedz gandrīz 180 miljonus tonnu gadā jeb 11 % no globālā ražošanas apjoma, salīdzinot ar Ķīnas jaudu aptuveni 1 miljarda tonnu apmērā.

Eiropas Komisija un Eiropas Investīciju banka sadarbojas, lai atbalstītu pētniecību un inovāciju tirāka tērauda ražošanā. Ar investīciju programmu, piemēram, “Apvārsnis Eiropa”, starpniecību ir sniegts finansējums daudzu miljardu euro apmērā pētniecībai, lai samazinātu emisijas tērauda, cementa ražošanas un citās oglekļietilpīgās nozarēs. Taisnīgās pārkārtošanās fonds palīdz reģioniem un valstīm, kuras ir lielā mērā atkarīgas no tērauda ražošanas, ogļrūpniecības un cementa ražošanas, pāriet uz ilgtspējīgākām sabiedrībām un ekonomikām.

INOVĀCIJAS VILNIS

Eiropas Investīciju bankas iniciatīva veicina inovāciju zilās ekonomikas jomā, sekmējot ilgtspējīgu okeāna vides augšanu un jūras tehnoloģiju un resursu progresīvu attīstību.

Renē Hansens pavadīja vairāk nekā 20 gadus, strādājot dažādās nozarēs no snovborda aprīkojuma ražošanas līdz atjaunīgajai enerģijai, palīdzot uzņēmumiem visā pasaulē augt un ieviest jauninājumus. Beidzot savas gaitas pasaulē, viņš sajuta vēlmi turpmāk atrasties tuvāk savai dzimtenei Norvēģijai. Šāda iespēja radās, kad pie viņa vērsās Konrads Bergstremis ar savu vīziju — radīt elektriskās laivas. “Es sapratu, ka vēlos pievērsties uzņēmumam, kam patiesi rūp ilgtspēja,” stāsta R. Hansens. “Šķita, ka tā ir lieliska iespēja saskaņot manu darbu ar manām vērtībām un panākt reālu ietekmi.”

Zviedrijā bāzētā un K. Bergstrema dibinātā uzņēmuma mērķis ir pilnībā pārveidot laivu izgatavošanas nozari, meklējot veidus, kā padarīt laivas ekoloģiskākas. Ražotājs *X Shore* kombinē stiklu un oglekļa šķiedras, lai optimizētu svaru, veiktspēju un ietekmi uz vidi. Rezultātā tiek četrkārtīgi samazinātas CO₂ emisijas, ko rada standarta ar benzīnu darbināma laiva. “Braukšanai ar laivu jābūt saskaņā ar vidi,” norāda R. Hansens.

Tieši tādēļ *X Shore* ir viens no uzņēmumiem, kuru izraudzījās kā vienu no 20 dalībniekiem programmā *EU Blue Champions (ES zilās ekonomikas lideri)* — Eiropas Investīciju bankas un Eiropas Komisijas iniciatīvā, kas nodrošina bezmaksas konsultatīvu atbalstu uzņēmumiem ar viskvalitatīvākajām zilajām tehnoloģijām un risinājumiem, kas ir paredzēti zilās ekonomikas problēmu novēršanai. Tās mērķis ir veicināt šo uzņēmumu konkurētspēju un sagatavot tos potenciālajam finansējumam, ko sniegs ieguldītāji vai Eiropas Investīciju banka. Iniciatīvai *Blue Champions*, kas tika ieviesta 2024. gada maijā, izvēlējās uzņēmumus no visas Eiropas jomās, sākot no zemūdens robotikas, zaļās kuģniecības un biorafinēšanas rūpnīcām un beidzot ar satelītu datu lietotnēm un vēja enerģiju. Šo uzņēmumu iekļaušana programmā nozīmē, ka tie ir inovatori, kuri virza nozari uz zaļāku nākotni. Iniciatīvas mērķis ir veicināt ilgtspējīgu zilo ekonomiku un uzsvērt vajadzību rīkoties, lai aizsargātu un atjaunotu okeānus nākamo paaudžu labā.

Unikāla pieeja

“Mēs saskatījām vajadzību atbalstīt tirgu, lai izstrādātu zilās tehnoloģijas Eiropā,” norāda Paulīna Bžezicka, Eiropas Investīciju bankas finanšu padomniece, kura kopā ar galveno padomnieci Antonellu Kalviju-Gecu izveidoja iniciatīvu *Blue Champions*. “Mēs sapratām, ka jādara kaut kas ārpus mūsu ierastās pieejas, kas tāds, ko nekad nebijām darījuši.”

Īstenojot jauno pieeju, tiek izmantota atklāta procedūra, lai noteiktu zilās tehnoloģijas, attiecībā uz kurām būtu nepieciešams konsultatīvais atbalsts, tādējādi uzlabojot uzņēmumu biznesa plānus un sagatavojot tos potenciālajam finansējumam, ko nodrošina Eiropas Investīciju bankas riska parāda instruments vai citi ieguldītāji. Pieteikumu iesniedzējiem jābūt jaunuzņēmumiem ar uzticamu izaugsmes ieguldījumu stratēģiju, kurā paredzēti ieguldījumi vismaz 15 miljonu EUR apmērā piecu gadu laikā, no kuriem pusei jau vajadzētu nākt no ieguldītājiem. Šiem uzņēmumiem jābūt pietiekami nobriedušiem, lai tie būtu tiesīgi saņemt potenciālu Eiropas Investīciju bankas finansējumu.

VIEGLS LĒCIENS

Polijas uzņēmums vēlas sekmēt Eiropas inovāciju ikdienas ierīču jomā, pilnveidojot tā fotonu tehnoloģiju un infrasarkanos detektorus.

Profesors Juzefs Potrovskis 1970. gados sāka meklēt vispiemērotākos materiālus sensoru izmantošanai. Viņš Varšavas Tehniskajā militārajā akadēmijā nonāca pie zinātniska atklājuma, kas vēlāk palīdzēja pārveidot infrasarkanu tehnoloģiju pasauli. J. Potrovskis un viņa komanda izstrādāja detektorus, kuriem vairs nav nepieciešama dzesēšana ar šķidro slāpekli. Šī inovācija sagatavoja pamatu 1987. gadā dibinātajam *VIGO Photonics* — uzņēmumam, kas kopš tā laika ir specializējies fotonu (gaismas viļņu tehnoloģiju) un mikroelektronikas instrumentu izgatavošanā.

Uzņēmums *VIGO Photonics*, ko tagad vada Juzefa dēls Adams Potrovskis, vēlas turpināt savas inovācijas tradīcijas ar jauno iniciatīvu *HyperPic*. Šī projekta mērķis ir iebūvēt lāzerus un fotoniskus detektorus vienā mazā mikroshēmā, tādējādi būtiski mainot veidu, kādā mijiedarbojamies ar ikdienas ierīcēm. “Iedomājieties viedpulksteni, kas ne tikai skaita jūsu soļus, bet arī uzrauga jūsu glikozes līmeni asinīs reāllaikā,” stāsta uzņēmuma *VIGO* korporatīvais finanšu direktors Filips Kosta. “Tās ir tikai dažas no lietotnēm, kuras *HyperPic* ieviesīs plaša patēriņa elektronikas, vides aizsardzības, medicīnas un citās jomās.”

Eiropas Investīciju banka atbalsta uzņēmumu *VIGO Photonics* ar riska parāda finansējumu 21 miljona EUR apmērā, par kuru līgums tika parakstīts 2024. gada septembrī, lai nodrošinātu, ka Eiropa turpina ieņemt vadošu pozīciju fotonu inovācijas jomā.

Ieraudzīt neredzamo

Uzņēmums *VIGO Photonics* specializējas infrasarkanu detektoru, pilnīgu infrasarkanās detekcijas moduļu un epitaksiālo slāņu izgatavošanā — ražo produktus, kas izstrādāti, lai uztvertu un apstrādātu infrasarkanos signālus. Patlaban uzņēmuma mērķis ir iebūvēt šādus komponentus pirkstgala lieluma mikroshēmā, kas pazīstama kā fotoniskā integrālā shēma. Šīs shēmas ir nākamais lielais sasniegums nozarē, un tām ir plašas izmantojuma iespējas ikdienas un mājsaimniecības ierīcēs. To kompaktais izmērs ļauj vienkārši un ērti veikt sarežģītus testus, tādējādi novēršot nepieciešamību pēc pilnīgas laboratorijas.

Eiropas Savienības finansējums palīdz uzņēmumam *VIGO Photonics* uzlabot tā detektoru un moduļu veiktspēju un virzīt uz priekšu jaunu detektoru izpēti un izstrādi.

“Centrāleiropas tirgū trūkst finansējuma ļoti novatoriskām, riskantām, bet progresīvām tehnoloģijām, kuras var izraisīt revolūciju visās nozarēs un ilgtermiņā ietekmēt globālo ekonomiku,” stāsta Filips Hūts, Eiropas Investīciju bankas vecākais riska parāda aizdevumu speciālists, kas vadīja finansējuma piešķiršanu uzņēmumam *VIGO Photonics*.

PIELĀGOJAMAS ANTIVIELAS

Francijas uzņēmuma poliklonālo antivielu terapijas varētu apturēt bioteroristu uzbrukuma vai nākamās pandēmijas izvēršanos, sekojot līdzīgu vīrusu mutācijām.

Daudzējādā ziņā uzņēmums *Fabentech* radās sērgu rezultātā. Franču ražotājs, kas izgatavo zāles nāvējošu vīrusu un biotoksīnu apkarošanai, tika aizsākts, kad uzliesmoja divas slavenas slimības — ebola un putnu gripa, kas zināma kā *fowl plague*. Bertrāns Lepēns 2009. gadā nodibināja uzņēmumu, jo vēlējās pilnveidot tehnoloģiju, kurai licence iegūta no uzņēmuma *Sanofi Pasteur*, kurā viņš strādāja iepriekš, lai radītu poliklonālo antivielu terapijas, kas neitralizētu letālus vīrusus un toksīnus labāk nekā esošās metodes, piemēram, monoklonālo antivielu terapijas. Uzņēmums *Sanofi Pasteur* jau bija izstrādājis poliklonālo antivielu terapijas, kas novērsa čūsku un skorpionu indes iekļūšanu cilvēku šūnās. B. Lepēns uzskatīja, ka tādu pašu pieeju varētu izmantot nāvējošu slimību ārstēšanai.

Pienākot 2012. gadam, uzņēmums jau vadīja kliniskos pētījumus putnu gripas ārstēšanai, bet 2015. gadā tas jau sadarbojās ar Pasaules Veselības organizāciju un Eiropas Zāļu aģentūru ebolas ārstēšanas terapiju izstrādē. Uzņēmums 2017. gadā izveidoja partnerību ar Francijas armiju, lai izstrādātu pretindi ārkārtīgi letālajam biotoksīnam, kas nāk no augiem. Kaut arī visi ārstniecības līdzekļi bija daudzsološi, neviens no tiem nenonāca lielajā tirgū. Pirms pandēmijas Eiropa nebija aktīvi pievērsusies biouzbrukumu potenciālajiem draudiem vai jauniem infekcijas slimību veidiem. Tas kontrastēja ar Amerikas Savienotajām Valstīm, kuras pēc 11. septembra uzbrukumiem finansēja jaunuzņēmumus, kuri izstrādāja ārstniecības līdzekļus. “Eiropā vienkārši nebija iedibināta kultūra, kas orientēta uz sagatavošanos bioloģiskajiem draudiem,” norāda uzņēmuma *Fabentech* izpilddirektors Sebastjēns Iva.

Un tad mūs skāra Covid-19.

“Viss pilnīgi izmainījās, jo ikviena ES valsts, kā arī ES iestādes sāka gatavoties šāda veida draudiem,” norāda S. Iva, kas pievienojās uzņēmumam *Fabentech* 2020. gadā — tieši tad, kad pandēmija vērsās plašumā. “Tam sāka novirzīt veselus budžetus.”

Sagatavošanās bioloģiskajiem draudiem

Viens no šādiem budžetiem ir *HERA Invest (HERA investīcijas)* — finansējums, ko nodrošina Eiropas Komisijas jaunā Veselības ārkārtas situāciju gatavības un reaģēšanas iestāde (*Health Emergency Preparedness and Response Authority, HERA*). Eiropas Komisija izveidoja *HERA* 2021. gadā. Daļa no tās kompetences jomas ir atbalsts Eiropas uzņēmumiem un pētniecībai, kuras mērķis ir pētīt tādas jomas kā rezistence pret antimikrobiāliem līdzekļiem, bioaizsardzība un gatavība pandēmijai.

Eiropas Investīciju banka 2024. gada oktobrī parakstīja līgumu par riska parāda finansējumu 20 miljonu EUR apmērā uzņēmumam *Fabentech*. Tas ir pirmais ieguldījums, kas veikts *HERA* satvarā. Uzņēmums *Fabentech* izmantos šos līdzekļus, lai pilnveidotu tā *FabShield* poliklonālo antivielu terapijas, kas tika radītas, balstoties uz uzņēmuma *Sanofi Pasteur* sākotnējo tehnoloģiju, un izvērstu ārstniecības līdzekļu ražošanu, lai iznīcinātu dažādus patogēnus, piemēram, *Nipah* vīrusu un sarbekovīrusus (smaga akūta respiratorā sindroma (SARS) vīrusus), vīrusu saimi, kas izraisa Covid-19, kā arī augu izcelsmes toksīnus. “Mums *HERA* patiešām ir nelokāms sabiedrotais, kas palīdzēs mums visiem sagatavoties nākotnes bioloģiskajiem draudiem neatkarīgi no tā, vai šādi draudi izpaužas kā tīšs bioteroristu uzbrukums vai dabiski radusies epidēmija vai pandēmija,” stāsta S. Iva.

Uzņēmums *Fabentech* vada *e-FabRIC* — konsorciju, ko veido Eiropas universitātes un uzņēmumi, kuri strādā, lai radītu ārstniecības līdzekļus sarkbēkavīrusu ārstēšanai, jo Pasaules Veselības organizācija uzskata, ka tieši šie vīrusi rada augstu kārtējās pandēmijas risku. SARS-CoV-2 — Covid-19 pamatā esošais vīruss — ietilpst sarkbēkavīrusu saimē. Konsorcijs, kas izstrādā ārstniecības līdzekļus, balstoties uz *Fabentech* poliklonālo antivielu terapijām, 2024. gada janvārī saņēma 7,7 miljonu EUR dotāciju no Eiropas Komisijas programmas “Apvārsnis Eiropa”.

“HERA un Eiropas Komisija jau bija paredzējusi līdzekļus šim mērķim,” norāda Anrī Fransuā Būts, Eiropas Investīciju bankas aizdevumu speciālists, kurš vadīja ieguldījumu piešķiršanu uzņēmumam *Fabentech*. “Un minētie speciālisti veic izpēti jomā, kurā ir nepieciešama plaša pētniecība un ievērojams finansējums.”

Lielākā problēma: Covid-19

Kad S. Iva 2020. gada jūlijā pievienojās uzņēmumam *Fabentech*, uzņēmuma valde norādīja, ka uzņēmumam jāvērs visā uzmanība uz augsta līmeņa līdzekļiem Covid-19 ārstēšanai. Uzņēmums *Fabentech* ar atbalstu no ES līdzekļiem ātri izstrādāja poliklonālo antivielu terapiju Covid-19 un tā variantu ārstēšanai ar nosaukumu *FabenCOV*. Vakcīnu pret Covid-19 un vīrusa mutācijām zibenīgā izstrāde zināmā mērā nomāca vajadzību pēc šīs terapijas, kaut arī tā uzrādīja daudzsoļošu rezultātu konstatēto Covid-19 variantu neitralizēšanā.

Bet Eiropai uzreiz izkristalizējās vajadzība identificēt citus letālus vīrusus, kas varētu ātri izraisīt pandēmiju, un izstrādāt potenciālu ārstniecības līdzekļu krājumus. Daudzās no Covid-19 ārstēšanai paredzētajām terapijām tika izmantotas īpaši šim mērķim paredzētas monoklonālas antivielas, kas pamatā piesaistās pie piķa proteīna uz SARS-CoV-2 vīrusa virsmas un novērš tā iekļūšanu šūnās. Taču, vīrusam mutējoties, daudzi no minētajiem ārstniecības līdzekļiem zaudē efektivitāti.

Poliklonālo antivielu terapijās izmanto plašāku pieeju vīrusa vai toksīna iznīcināšanai. Tajās nosaka un kā mērķi izvēlas dažādus receptorus vai epitopus, kas atrodas uz antigēna. Antigēni parasti ir olbaltumviela, lipīds vai nukleīnskābe, kas pastāv uz vīrusa vai toksīna virsmas. Poliklonālās antivielas piesaistās dažādām viena antigēna daļām (epitopiem). Piesaistoties epitopiem, antivielas efektīvi neitralizē vīrusu vai toksīnu, bloķējot tā spēju iekļūt cilvēka šūnās un izraisīt infekciju vai slimību. “Poliklonālās terapijas patiešām vērsīsies pret vīrusu no visām pusēm un leņķiem,” norāda S. Iva. “Ja izveidosies vīrusa mutācija, monoklonālās terapijas vairs nevarēs tai īpaši labi piesaistīties, tāpēc tās nebūs sevišķi efektīvas. Poliklonālo antivielu terapija joprojām varēs piesaistīties daļai antigēna un tādējādi neitralizēt vīrusu vai toksīnu.”

“**HERA patiešām ir nelokāms sabiedrotais, kas palīdzēs mums visiem sagatavoties nākotnes bioloģiskajiem draudiem neatkarīgi no tā, vai šādi draudi izpaužas kā tīšs bioteroristu uzbrukums vai dabiski radusies epidēmija vai pandēmija.**”

1
miljards €

Esbjergas osta Dānijā jau ir kļuvusi svarīga atkrastes vēja enerģijas nozarei. Tagad tai būs nozīme arī drošības nozarē.

3

DROŠĪBA UN AIZSARDZĪBA

“

Mums ir būtiska loma Eiropas drošības un aizsardzības uzlabošanā, finansējot vitāli svarīgu infrastruktūru un atbalstot uzņēmumus, kas virza inovāciju šajā nozarē. Ieguldot kibernetiķu drošībā, divējāda lietojuma tehnoloģijās un noturīgā infrastruktūrā, Eiropas Investīciju banka stiprina Eiropas Savienības iespējas rast drošības problēmu risinājumus un aizsargāt tās iedzīvotājus. Mūsu mērķtiecīgais finansējums nodrošina Eiropas nozarēm iespējas reaģēt uz pieaugošiem draudiem un atbalstīt drošu, autonomu Eiropu. ”

Timo Kiha, EIB Operāciju direktorāta publiskā sektora aizdevumu (Austrijai, Vācijai un Ziemeļvalstīm) vadītājs

ESBJERGAS PĀRORIENTĒŠANA

Dānijas osta apkalpos karakuģus un atkrastes vēja enerģijas nozari.

Tikai 156 gadus pastāvējusi Esbjergas osta ir samērā jauna, salīdzinot ar daudzām citām ostām Dānijā vai visā Eiropā, kuras ir aktīvi darbojušās simtiem vai pat tūkstošiem gadu. Tomēr tās salīdzinoši īsajā pastāvēšanas laikā Dānijas rietumu krastā Esbjerga ir tikusi atdzīvināta vairākas reizes, lai apkalpotu dažādas nozares — no lauksaimniecības dzīvnieku nozares 1800. gados līdz zvejniecības nozarei 1920. gados un atkrastes naftas un gāzes nozarei 1960. un 1970. gados. Tagad, kad Eiropa saskaras ar jauniem izaicinājumiem no dekarbonizācijas līdz ģeopolitiskajiem draudiem, Esbjerga atkal tiek pārorientēta.

“Pirms dažiem gadiem mēs sākām pamanīt pārmaiņu tuvošanos,” norāda ostas direktors Deniss Pedersens. “Atkrastes vējparki Ziemeļjūrā ir Eiropas enerģētikas pārkārtošanas centrālais elements, bet, lai to nodrošinātu, mums jāveic būtiski ieguldījumi infrastruktūrā.”

“Taču 2022. gadā pēc Krievijas iebrukšanas Ukrainā mēs sapratām, ka jāuztraucas ne tikai par dekarbonizāciju, bet arī par Eiropas drošību.”

Esbjergai jau tagad ir liela nozīme atkrastes vēja enerģijas nozarē, kurā Dānijas uzņēmumi, piemēram, *Vestas*, ir vadošie. Patiesībā, osta, kas ietilpst Eiropas transporta tīklā tās stipro dzelzceļa un autoceļu savienojumu dēļ, jau ir bijusi būtisks elements apmēram 59 atkrastes vēja enerģijas projektos Ziemeļjūrā.

Pienācis laiks paplašināties...

Taču atkrastes vēja turbīnas kļūst arvien lielākas. Un tas aizvien turpinās.

Lokveida krustojumi uz ceļiem, kas ved uz ostu, jau tikuši pielāgoti, lai nodrošinātu, ka pa tiem var ērti pārvietoties īpaši gari transportlīdzekļi. Tomēr jauno turbīnu lāpstiņas reģionā, kas pazīstams vēju dēļ, tagad ir vairāk nekā 100 metrus garas, līdz ar to jauno turbīnu diametrs un augstums apmēram divkārtīgi pārsniedz priekšteču izmērus. Tas padara šīs turbīnas garākas par “pipargurķa” izskata torni Londonā.

Tik milzīgu konstrukciju transportēšanai un uzstādīšanai ir nepieciešamas īpašas ietaises un daudz vietas. Lai to nodrošinātu, Esbjergas osta iegulda jaunā 57 hektāru terminālī, kura izmērs pārsniedz 106 futbola laukumu lielumu.

...un palielināt dziļumu

Lai labāk reaģētu uz Eiropas drošības un aizsardzības vajadzībām, osta arī padziļina tās navigācijas kanālu.

NATO kuģi ir izmantojuši ostu jau iepriekš, lai saņemtu tādus bruņotus transportlīdzekļus kā *M1 Abrams* tanki un *M2 Bradley* kaujas bruņumašīnas no Amerikas Savienotajām Valstīm. Šī gada jūnijā osta pieņēma vairāk nekā 700 transportlīdzekļus no ASV armijas 1. bruņotās brigādes kaujinieku komandas un 2021. gadā vairāk nekā 300 preces ASV armijas nacionālās gvardes 81. *Stryker* brigādei.

Bet ostas navigācijas kanāls ir pārāk sekls, lai apkalpotu transporta kuģus, kas ierodas ar pilnu kravu vai bēguma laikā.

“Atkrastes vēja enerģijas uzplaukums ilgs vairākas desmitgades.”

Divējādi izmantojami ieguldījumi

Esbjergas ostas divējāda izmantojums sniedz vairākus ieguvumus.

“Atkrastes vēja enerģijas uzplaukums ilgs vairākas desmitgades,” saka D. Pedersens. “Mūsu investīciju plāns ne tikai palīdzēs nostiprināt mūsu pozīciju nozarē un sekmēs Eiropas enerģētikas pārkārtošanu. Tas arī sagatavos mūs tam, kas notiks pēc jaunu maršrutu ieviešanas uz Amerikas Savienotajām Valstīm.

Nostiprinot savu nozīmi kā NATO transporta mezglam, osta iegūst piekļuvi apjomīgam finansējumam no Eiropas Savienības un tās ieguldījumu instrumenta — Eiropas Investīciju bankas. Tas ietver Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumenta un Dānijas valdības sniegtās dotācijas un 115 miljonu EUR aizdevumu no Eiropas Investīciju bankas, kas ir atvēlējusi 8 miljardus EUR Eiropas Savienības stratēģiskās Eiropas drošības iniciatīvas atbalstam.

Ieguldījumi drošības un aizsardzības nozarē

Eiropas Savienības dalībvalstu valdības vēlas, lai Eiropas Investīciju banka palielinātu tās atbalstu Eiropas drošības un aizsardzības nozarei. Tā rezultātā banka ir izvirzījusi atbalstu šai nozarei kā prioritāti, pielāgojot tās kredīvērtēšanas kritērijus un iekšējos procesus, kā arī atvēlot šai nozarei vairāk līdzekļu. Banka 2024. gadā ievieš vienas pieturas aģentūru drošības un aizsardzības projektiem, atvieglojot uzņēmumiem piekļuvi tās finansējumam un konsultatīvajiem pakalpojumiem.

“Šis ir skaidrs divējāda lietojuma gadījums,” norāda Eiropas Investīciju bankas transporta nozares speciālists Tksema Urrutija Aldams. “Patiesībā, tas droši vien ir pirmais lielais divējāda lietojuma infrastruktūras projekts, kuru esam atbalstījuši.”

EIROPAS INVESTĪCIJU BANKAS VIENAS PIETURAS AĢENTŪRA DROŠĪBAS UN AIZSARDZĪBAS NOZAREI

Tās 2024. gada maija Drošības un aizsardzības nozares rīcības plāna satvarā Eiropas Investīciju bankas grupa izveidoja vienas pieturas aģentūru drošības un aizsardzības nozarei, tostarp īpaši šim mērķim paredzētu Drošības un aizsardzības biroju un EIB grupas apzināto aizsardzības nozares līderu tīklu. Iniciatīva nodrošina Eiropas drošības un aizsardzības nozarei racionalizētu finansiālo atbalstu, ekspertu palīdzību un uzlabotu piekļuvi EIB grupas finansējumam. Tās mērķis ir paātrināt ieguldījumus un piešķirt 6 miljardu EUR finansējumu, kas joprojām ir pieejams stratēģiskās Eiropas drošības iniciatīvas (SESI) satvarā, kā arī turpināt veicināt EIB grupas atbalstu Eiropas drošības un aizsardzības nozarei. Nodrošinot vienotu piekļuves punktu klientiem un ārējām ieinteresētajām personām, vienas pieturas aģentūra vienkāršo un sekmē piekļuvi visam EIB grupas finanšu un tehniskās kompetences diapazonam. Tā ir pieejama ikvienam ES reģistrētam uzņēmumam vai inovatoram, kas aktīvi darbojas drošības un aizsardzības nozarē. Laikā no 2024. gada maija līdz oktobrim šī vienas pieturas aģentūra apstrādāja vairāk nekā 200 pieprasījumu no potenciāliem klientiem, kuri vēlējās saņemt skaidrojumu par definīcijām, attiecināmību un finansēšanas nosacījumiem, izmantojot šim mērķim īpaši paredzēto tīmekļa vietni.

38,2
miljardi €

Dzelzceļa savienojuma ar Gdiņu modernizēšana ir izšķiroši svarīga Polijas ekonomikā.

4

MŪSDIENU KOHĒZIJAS POLITIKA

“

Kohēzijas politika satur kopā mūsu sabiedrību. Mums ir svarīga loma kohēzijas veicināšanā visā Eiropas Savienībā, finansējot projektus, kas samazina reģionālās atšķirības, sekmē ilgtspējīgu attīstību un uzlabo ekonomisko un sociālo integrāciju. ”

Romolo Isaija, EIB Operāciju direktorāta vadītājs attiecībā uz aizdevumiem Slovēnijas, Horvātijas un Itālijas uzņēmumiem

“

Mūsu transporta infrastruktūras projekti kohēzijas reģionos sniedz jaunas ekonomiskās iespējas iedzīvotājiem. Piemēram, dzelzceļa starp Koscežinu un Gdiņu modernizācija nodrošina papildu iespējas kravas pārvadājumiem starp ostu un tās iekšzemi. Rezultāts — vienlaicīga ekonomikas attīstība, samazināta oglekļa pēda un mazāka atkarība no piesārņojošiem transporta veidiem. Tas padara pilsētu centrus pieejamākus piepilsētu un lauku teritoriju iedzīvotājiem, kuri dzīvo līnijas apvidū, un veicina tīru mobilitāti. ”

Makss Jensens, EIB Projektu direktorāta Mobilitātes nodaļas vadītājs

“

Mūsu ieguldījumi kohēzijā atbalsta investīcijas, piemēram, jaunā kultūras un mūzikas infrastruktūrā Ostravas pilsētā. Čehijas pilsēta ievērojami cieta no pārejas uz mazoglekļa ekonomiku raktuvju slēgšanas un smagās rūpniecības lejupslīdes dēļ. Mēs atbalstām centra izveidi kultūras un radošajām nozarēm, lai veicinātu jaunās ekonomiskās attīstības dažādošanu visā Morāvijas-Silēzijas reģionā. ”

Manuels Duenjass, publiskā sektora aizdevumu Centrāleiropai un Dienvidaustrumeiropai vadītājs

GRŪTS LĒMUMS

Iskijas atjaunošana pēc postošas zemestrīces un zemes nogrūvuma

Zemes nogrūvums ir spilgti iesēdies iedzīvotāju atmiņā Kasamičolā-Termē, kas atrodas Iskijas salā, Neapoles līcī. “Uzreiz bija skaidrs, ka noticis kas traģisks,” stāsta mērs Džosi Ferrandīno. “Dubļaino sanesumu nonākšana pilsētas centrā liecināja par zemes nogrūvuma apmēru un kalnainajā reģionā nodarītajiem postījumiem.” Zemes nogrūvumu izraisīja 2022. gada smagās lietusgāzes Epomeo kalnu teritorijā, aizslaukot mājoklus un ieskalojot jūrā automašīnas, kā rezultātā gāja bojā 12 cilvēki, tostarp 3 nedēļas vecs zidainis. Un tas notika tikai piecus gadus pēc 4,0 ballu zemestrīces, kas satricināja visu Iskiju, nonāvējot divas sievietes un liekot tūkstošiem iedzīvotāju evakuēties.

Atjaunošana pēc zemestrīces un zemes nogrūvuma ir milzīgs uzdevums. “Mēs palīdzam Iskijai, nodrošinot, ka atjaunošanas procesā Itālijas valdībai ir pieejami līdzekļi, kad vien tie nepieciešami,” saka Klauģija Barone, Eiropas Investīciju bankas vecākā aizdevumu speciāliste, kas strādāja ar 150 miljonu EUR aizdevumu, par kuru 2024. gada novembrī tika parakstīts līgums ar Itālijas Ekonomikas un finanšu ministriju, lai atjaunotu zemestrīces un plūdu skarto publisko infrastruktūru un privātās ēkas. Tā ir pirmā daļa no finanšu paketes 1 miljarda EUR apmērā.

Drošāka, noturīga un ilgtspējīga atjaunošana

Iskija ir idilliska sala, kas pazīstama tās termālo avotu, neskarto pludmaļu un satriecošo ainavu dēļ. Bet to apdraud zemestrīču risks. Gadu gaitā šī problēma ir saasinājusies, jo ir nelikumīgi uzbūvēti mājoķļi un ēkas ierobežotās vai riskantās teritorijās, tostarp upju gultnēs. Tas ir apgrūtinājis zemes un koku spēju absorbēt ūdeni, novedot pie plūdiem. Dabiskos ūdensceļus, kuriem vajadzētu novadīt ūdeni no zemes, bloķē ēkas, un tie ir aizšķērsoti, tādējādi uzkrājas sanesumi.

Zemes nogrūvumi jo īpaši apdraud Kasamičolu-Termi. Atjaunošana turpinās jau gadu. Lielākā daļa no 8000 iedzīvotāju varēs atjaunot savus mājoķļus. Bet 20 % iedzīvotāju būs jāpārvācas uz citām salas daļām. “Tas ir grūts lēmums, taču tas pieņemts iedzīvotāju drošības labā,” norāda Džovanni Leņīni, ārkārtas komisārs atjaunošanai pēc zemestrīces un deleģētais komisārs zemes nogrūvumu izraisītajiem ārkārtas gadījumiem Iskijā.

Eiropas Investīciju banka piedāvāja vietējām iestādēm veikt novatorisku pētījumu, kurā tiks aplūkoti klimata riski un citi apdraudējumi. Šajā pētījumā — pirmajā šāda veida pētījumā Itālijā — ir arī ieteikti ilgtspējīgi veidi, kā plānot, projektēt un veikt atjaunošanu. “Iskijā tiek veikta atjaunošana, samazinot riskus, kas noveda pie sākotnējās katastrofas, un procesā panākot pozitīvu ietekmi,” norāda Eiropas Investīciju bankas vecākais inženieris Marko Čeketo.

JUMTU PĀRKĀRTOŠANA

Loģistikas uzņēmums WDP aprīko tā noliktavas ar elektrisko transportlīdzekļu uzlādes stacijām un jumta saules enerģijas paneļiem, tādējādi palīdzot īrniekiem pārkārtoties uz zaļās enerģijas izmantošanu.

Beļģijā bāzētais vadošais loģistikas nekustamo īpašumu uzņēmums *Warehouses de Pauw (WDP)* 2008. gadā uzstādīja pirmos saules enerģijas paneļus uz tā noliktavu jumtiem. “Ierīkoto iekārtu izmērs bija samērā mazs, un tās nenosedza visu jumtu,” norāda WDP korporatīvo finanšu vadītāja Šarlote De Trojera, kura paskaidro, ka tolaik īrnieku elektroenerģijas patēriņš bija mazāks. Bet līdz ar elektroenerģijas pieprasījuma pieaugumu, ko daļēji izraisīja enerģētiskā krīze pēc Krievijas iebrukuma sākšanas Ukrainā 2022. gadā, uzņēmums WDP nolēma mainīt savu stratēģiju. “Loģistikas darbības tiek arvien vairāk elektrificētas, jo īpaši transporta nozarē,” stāsta Š. De Trojera. “Kamēr notiek šī pārkārtošanās, elektroenerģijas pieprasījums nākamo gadu laikā trīskāršosies vai pat četrkāršosies.”

Lai apmierinātu šo pieprasījumu, uzņēmums WDP uzstāda saules enerģijas paneļus uz tā noliktavu jumtiem visā platībā Rumānijā, Beļģijā un Nīderlandē. Šis ietaises palielinās WDP saules enerģijas ražošanu līdz pat 350 MW 2027. gadā, salīdzinot ar 180 MW 2024. gada sākumā. Uzņēmums WDP savu noliktavu teritorijā uzstāda arī 480 uzlādes stacijas elektriskajiem transportlīdzekļiem, lai darbinātu kravas automobiļus, kas pārvadā preces uz tā loģistikas centriem un no tiem.

Šāda veida infrastruktūra ir dārga, tāpēc Eiropas Investīciju banka jūlijā parakstīja līgumu ar uzņēmumu WDP par 250 miljonu EUR aizdevumu, lai finansētu šo projektu.

Eiropas piegādes ķēdes zaļināšana

Kad uzņēmums WDP saražo zaļo enerģiju uz saviem jumtiem, tas pārdod šo enerģiju īrniekiem. Lai gan noliktavu apgāde ar šo elektroenerģiju tikai pieticīgi samazina oglekļa emisijas, ietekme varētu būt milzīga, ja šo enerģiju izmantotu elektrisko piegādes transportlīdzekļu darbināšanai. “Noliktavām ir gan ienākošu, gan izejošu transportlīdzekļu plūsma, tāpēc mēs varam būtiski palīdzēt saviem klientiem to transporta elektrificēšanā,” norāda Š. De Trojera.

Tādiem projektiem kā uzņēmuma WDP īstenotais būs izšķiroši svarīga loma, lai palīdzētu Eiropai samazināt oglekļa emisijas un sasniegt neto nulles emisiju līmeni līdz 2050. gadam. Uzņēmuma WDP projekts ir viens no nedaudzajiem saules paneļu uzstādīšanas projektiem, par kuriem Eiropas Investīciju banka pēdējā laikā ir parakstījusi līgumus ar loģistikas uzņēmumiem. Tam piekrīt Eiropas Investīciju bankas enerģētikas pārkārtošanas programmu vadošais inženieris Dāvids Gonzales Garsija. “Šo projektu īpašu padara tas, ka tajā izmanto jau lietošanā esošu zemi, tādējādi neaizņemot papildu zemi,” viņš norāda. “Ja jums ir noliktava, uz tās jumta vienkārši jāuzstāda saules enerģijas paneļi. Tas arī sniedz iespējas faktiski palīdzēt ar elektrotīkla lietojumu.”

“**Elektroenerģijas pieprasījums nākamo gadu laikā trīskāršosies vai pat četrkāršosies.**”

ZAĻĀS ENERĢIJAS IZVĒRŠANA

Uzņēmums *Elektro Ljubljana* uzsāk sava tīkla modernizēšanu un paātrina enerģētikas pārkārtošanu.

Slovēnijas lielākais elektroenerģijas sadales tīkls *Elektro Ljubljana* uzņēmās izaicinājumu modernizēt un izvērst nacionālo tīklu, lai palīdzētu sasniegt valsts klimata mērķrādītājus. Uzņēmums *Elektro Ljubljana* ar tā elektroenerģijas infrastruktūru apgādā 30,4 % valsts, apkalpojot ikvienu centrālās un dienvidaustrumu Slovēnijas daļu. "Pateicoties plānotajiem ieguldījumiem, mēs nodrošinām elektrosadales tīkla pilnveidošanu pat attālos reģionos," stāsta valdes priekšsēdētājs Urbans Likozars. "Šādā veidā mēs sekmējam ekonomisko un sociālo progresu minētajās valsts daļās, kur attīstība notiek lēnāk atšķirībā no pilsētu centriem."

Tas ir nozīmīgs solis Slovēnijai, kas ir panākusi būtisku progresu atjaunīgās enerģijas jomā. Hidroenerģija un saules enerģija veido arvien lielāku valsts elektroenerģijas īpatsvaru. Valsts Nacionālā enerģētikas un klimata plāna mērķis ir samazināt siltumnīcefekta gāzu emisiju apjomu par 55 % līdz 2033. gadam, salīdzinot ar 2005. gada līmeni, kā arī līdz 2030. gadam panākt, ka 33 % no kopējā enerģijas patēriņa nodrošina atjaunīgie energoresursi.

“ Cilvēki arvien vairāk iesaistīsies sava enerģijas patēriņa pārvaldīšanā, pielāgojot savu izmantojumu klimata mērķiem. ”

"Viens no šī projekta pārliecinošākajiem aspektiem ir tā nozīme, lai apmierinātu Slovēnijas steidzamo nepieciešamību pēc enerģētikas infrastruktūras, kurā var integrēt atjaunīgos energoresursus, jo īpaši saules fotoelementu sistēmas," stāsta Eiropas Investīciju bankas aizdevumu speciāliste Katja Belsaka. "Fotoelementu uzstādīšanas straujais pieaugums ir radījis milzīgu spiedienu uz tīklu, izraisot aizkaves un atteices reģionos ar pārslogotu infrastruktūru."

Tas jo īpaši attiecas uz attālajiem reģioniem. Eiropas Investīciju banka 2024. gada septembrī parakstīja līgumu par aizdevumu 50 miljonu EUR apmērā uzņēmumam *Elektro Ljubljana*, lai izvērstu un atjaunotu energosadales tīklu valsts centrālajā un dienvidaustrumu daļā.

Atjaunīgās enerģijas apgādes sekmēšana

Uzņēmums *Elektro Ljubljana* atjaunos gaisvadus, uzstādīs pazemes kabelus un renovēs transformatorus un apakšstacijas. Tādas ierīces kā viedie skaitītāji, elektrisko transportlīdzekļu uzlādes stacijas un siltumsūkņi labāk pārvaldīs enerģijas vajadzības, izmantojot tīru enerģiju un digitālus rīkus. "Cilvēki arvien vairāk iesaistīsies sava enerģijas patēriņa pārvaldībā, pielāgojot savu izmantojumu klimata mērķiem," norāda K. Belsaka. "Šī saikne starp vietējās infrastruktūras uzlabojumiem un globālajiem klimata mērķiem ir praktiska un iedvesmojoša virzība uz ilgtspējīgu attīstību."

Šis projekts palīdzēs Slovēnijai pārkārtoties uz tīrākas enerģijas izmantošanu, samazināt ietekmi uz vidi un atvieglot elektrības lietošanu transporta, rūpniecības un citās nozarēs. Slovēnijas elektrotīkls kļūs uzticamāks un efektīvāks, vienlaikus saglabājot elektrības cenas pieejamā līmenī. Projekts arī atbalsta ekonomisko un sociālo kohēziju, nodrošinot vienlīdzīgu piekļuvi modernai enerģētikas infrastruktūrai visā Slovēnijā.

CEĻŠ UZ JŪRU

Polijas uzņēmums nodrošina dzelzceļa līnijas atjaunošanu un elektrifikāciju 90 km garumā, tādējādi veicinot kravu pārvadājumus uz Gdiņu un pasažieru pārvadājumus uz ostu un plašāku reģionu tās apkārtnē.

Aleksandra Merhele-Kotera uzauga, klausoties sava tēva un vectēva stāstos par viņu darbu dzelzceļa būvēšanā. "Vilcieni ir *ritējuši* manās asinīs jau kopš bērnības," viņa saka. Tāpēc A. Merhele-Kotera izvēlējās sekot viņu pēdās, iegūstot dzelzceļa inženierijas grādu Gdaņskas Tehnoloģiju universitātē. Tagad kā uzņēmuma *PKP Polskie Linie Kolejowe* projektu direktore viņa vēlas uzlabot Polijas dzelzceļa tīklu un tā savienojumus. Vairāk nekā desmit gadus A. Merhele-Kotera ir strādājusi ar projektu, kas ir tuvs viņas sirdij un mājām, proti, 201. līnijas modernizāciju 90 km garumā, savienojot Koscežinas un Gdiņas pilsētas Ziemeļpolijā. Šī projekta mērķis ir pievienot otru sliežu ceļu un elektrificēt līniju, tādējādi uzlabojot kravas pārvadājumus uz Gdiņas noslogoto ostu. Šis izmaiņas arī palīdzēs samazināt sastrēgumus paralēlajos maršrutos un uzlabos transporta pakalpojumus vietējiem iedzīvotājiem. "Līnija tika uzbūvēta 1920. gados, un tā bija sākotnēji plānota kā dubultais sliežu ceļš," paskaidro A. Merhele-Kotera. "Tagad mēs atjaunojam tās sākotnējo mērķi."

Eiropas Investīciju banka atbalsta projektu ar 480 miljonu EUR aizdevumu, par kuru līgums tika parakstīts 2024. gada jūlijā. Projekts ir būtiska fāze vairākposmu dzelzceļa atjaunošanā, savienojot Bidgosču ar trīs pilsētu reģionu, kas ietver Gdaņsku, Sopotu un Gdiņu.

Vitāli svarīga līnija Ziemeļpolijai

201. līnijas modernizēšana ļaus pārvietoties vairākiem vilcieniem un lielākā ātrumā. Tas ir iespējams, pateicoties dubultu sliežu izveidei, kā satvarā tiek pievienots otrs sliežu kopums paralēli esošajām sliedēm, tādējādi nodrošinot, ka vilcieni var pārvietoties abos virzienos vienlaicīgi. "Spēcīgs savienojums ar Gdiņas ostu ir izšķiroši svarīgs ne tikai reģionam, bet visai tautai," norāda A. Merhele-Kotera.

“**Spēcīgs savienojums ar Gdiņas ostu ir izšķiroši svarīgs... visai tautai.**”

Eiropas Investīciju bankas aizdevums ļaus uzņēmumam *PKP Polskie Linie Kolejowe* turpināt tā vērienīgo projektu. Šis ieguldījums palīdzēs uzņēmumam būvēt jaunas stacijas un atjaunot esošās, kā arī veicina darbības, lai nākotnē uzstādītu Eiropas vilcienu kustības vadības sistēmu — standartizētu dzelzceļa signalizēšanas sistēmu, kas izstrādāta Eiropas dzelzceļa līniju drošības, sadarbības un efektivitātes uzlabošanai. "Projekts rosina vairāk cilvēku pārvietoties ar vilcienu un mainīt kravas pārvadājumus, pārejot no sauszemes ceļiem uz dzelzceļu," norāda Eiropas Investīciju bankas aizdevumu speciālists Ādams Gephards, kurš strādāja ar šo darījumu. "Tā kā šis dzelzceļš atrodas mazāk attīstītās teritorijās, tas palīdzēs veicināt reģionālo attīstību un nodrošināt labāku piekļuvi ilgtspējīgam transportam."

8,7
miljardi €

Kad raktuves tika slēgtas, Ostravai bija grūtības atrast tās jauno identitāti. Jaunajā pilsētvides projektā tiek ņemts vērā Čehijas pilsētas kultūras mantojums, veroties nākotnē.

5

SOCIĀLĀ INFRASTRUKTŪRA

“

Ik gadu mēs būvējam noturīgas pilsētas nākamajām paaudzēm, veidojam sociālos un cenas ziņā pieejamus mājokļus, kā arī nodrošinām ilgtspējīgus komunālos pakalpojumus. Mēs cieši sadarbojamies ar mūsu banku partneriem, veicot stratēģiskus ieguldījumus galvenajā infrastruktūrā, veselības aprūpes jomas izglītībā un mājokļu sektorā visā Eiropā. Es lepojos, redzot mūsu darbu pārveidotu projektos, kuri rada ekonomisko izaugsmi, darbvietas un progresu visu eiropiešu labā. ”

Džemma Feličāni, EIB Operāciju direktorāta finanšu iestāžu jomas vadītāja

“

Ieguldījumi mūsu bērnu izglītībā, citiem vārdiem, mūsu nākotnē, ir unikāla iespēja pārvarēt ar mūsu labklājību un brīvību saistītos izaicinājumus. Bankai ir nozīmīga loma visu līmeņu izglītības atbalstīšanā un Eiropas studentu prasmju uzlabošanā. Mēs saskatām pieaugošu vajadzību ieguldīt augstākajā izglītībā, jo īpaši studentu mītnēs, lai nodrošinātu studentiem no nelabvēlīgākas sociālekonomiskās vides iespēju iegūt izglītību un pilnībā realizēt viņu talantus. ”

Patricija Kastelarno, EIB Projektu direktorāta izglītības un sabiedriskās pētniecības vadītāja

TELPAS IZAUGSMEI

Kiprā studentiem ir ļoti grūti atrast cenas ziņā pieejamus mājokļus. Lai šo problēmu risinātu, universitāte un pašvaldība būvē ilgtspējīgas mītnes.

Konstantins Karserass vēlējās pārvākties uz Limasolu, lai uzsāktu multivides un grafikas studijas Kipras Tehnoloģiju universitātē. Bet Covid-19 pandēmijas izraisīto mājsežu dēļ viņam nācās atlikt šo plānu. Kad universitāte atkal vēra durvis 2022. gadā, Konstantins saskārās ar negaidītu problēmu — atrast uzturēšanās vietu Limasolā. “Trīs mēnešu garumā es ik dienu braukāju no Pafas uz Limasolu, lai apmeklētu lekcijas un varētu turpināt studijas,” viņš stāsta. “Man tas bija jādara, jo bija ļoti maz pieejamu dzīvokļu vai arī mēs, studenti, nevarējām tos atļauties.”

Pēc mēnešiem ilgiem meklējumiem Konstantinam beidzot izdevās atrast mītni. Tomēr ik gadu simtiem studentu, kuri pieteikušies mācībām universitātē, saskaras ar vienu un to pašu problēmu. Tāpēc Kipras Tehnoloģiju universitāte ir nolēmusi būvēt cenas ziņā pieejamus studentu mājokļus un modernizēt tās studentu pilsētiņu ēkas Pafā un Limasolā. Projekts nodrošinās vairāk nekā 700 jaunu studentu dzīvesvietu, kā arī paplašinās universitātes akadēmiskās, pētniecības un sporta telpas. “Īstenojot šo iniciatīvu, mēs izmitināsim vienu trešdaļu mūsu bakalaura līmeņa studentu, tādējādi sasniedzot augstāko kopmītņu pieejamības rādītāju starp visām Kipras universitātēm,” norāda universitātes rektors Panajotis Zafirs.

Eiropas Investīciju banka 2024. gadā parakstīja līgumu par aizdevumu 125 miljonu EUR apmērā, lai palīdzētu universitātei un Pafas pašvaldībai īstenot to vērienīgos projektus un nodrošinātu plānoto studentu mītņu ilgtspējību un atbilstību augstākajiem standartiem.

“Studenti ir ļoti apmierināti,” saka K. Karserass, kas patlaban darbojas kā studentu pārstāvis universitātes valdē, lai palīdzētu citiem studentiem, kuri saskaras ar tādu pašu problēmu. “Universitātes nodrošināšana ar iespējām sniegt gan mītnes, gan izglītību, ir viens no saistošākajiem iemesliem mūsdienās iegūt augstāko izglītību.”

Studentu mājokļi visā kontinentā

Eiropas Investīciju banka 2024. gadā ieguldīja vairāk nekā 50 miljonus EUR, lai atbalstītu studentu mājokļu izveidi Centrāleiropā un Austrumeiropā. Eiropas Investīciju banka finansēja citus lielus studentu mājokļu projektus, tādējādi uzsverot problēmas pieaugošo nozīmīgumu. Minētie projekti ietvēra šādus:

- administratīvo, akadēmisko un pētniecības telpu būvniecība un renovācija, kā arī jaunas studentu mītnes būvniecība Kamerīno Universitātē Itālijā;
- Grigores T. Popas Medicīnas un farmācijas universitātes modernizācija Jaši, Rumānijā līdz ar jaunas studentu mītnes un pētniecības telpu būvniecību;
- izglītības telpu renovācija, paplašināšana un būvniecība Katalonijas reģionā, Spānijā;
- vidējās izglītības skolu būvniecība un renovācija Ronā, Francijā.

DAUDZ ĪRĒŠANAS IESPĒJU

Vīnes vecais Ziemeļu stacijas (*Nordbahnhof*) kvartāls parāda, kāpēc Austrija ieņem vadošo pozīciju cenas ziņā pieejamo mājokļu jomā.

Vairs neizmantotajā 85 hektāru preču stacijā, kas ir savienota ar Vīnes nojaukto veco Ziemeļu dzelzceļa staciju, top viens no lielākajiem pilsētvides atjaunošanas projektiem Centrāleiropā. Jaunajā apkaimē atrodas biroji, restorāni, zaļās zonas, sanāksmju centrs un publiska autostāvvietā, kuriem elektroenerģiju nodrošina saules enerģijas paneļi, kā arī tūkstošiem jaunu dzīvokļu, kas izbūvēti ap 10 hektāru parku, kas ir saglabāts kā brīva platība un neskarta pilsētvides zona. Daudzās pilsētās dzīvokļi šādā augsta līmeņa jaunceltnē būtu nepieejami cilvēkiem ar vidējām algām. Bet liels jauno mājokļu procentuālais īpatsvars atjaunotajā Ziemeļu stacijas kvartālā ir cenas ziņā pieejams parastiem Vīnes iedzīvotājiem. “Es patiesi novērtēju dzīvi skaistā un centrālā apkaimē, kurā valda liels miers un šarms,” saka Natālija Stevanoviča, kura dzīvo dzīvoklī, kas pieder *Österreichisches Volkswohnungswerk (ÖVW)* — Austrijas *Erste Bank* filiālei un vienam no pilsētas lielākajiem namīpašniekiem, jaunceltnē, kuru ir daļēji finansējusi Eiropas Investīciju banka. “Šis projekts ir īpaši pievilcīgs jaunajai paaudzei.”

Cenas ziņā pieejamu mājokļu piekļūstamība Vīnē un citās Austrijas pilsētās ir rezultāts, kas radies, pateicoties rūpīgi izstrādātai sistēmai, kuras satvarā gandrīz puse iedzīvotāju drīzāk ir nekā iegādājas savus mājokļus. Vīnē īrnieku īpatsvars sasniedz pat 75 %.

Austriešu recepte

Austrijas pieejas pamatā ir ideja par ierobežotas peļņas mājokļu asociācijām, kuras nodrošina īrējamās mītnes par cenām, kuras parasti ir par 25 % zemākas nekā tirgus vērtība. Austrijas mājokļu panākumus veicina divi citi faktori — piekļuve cenas ziņā pieejamai zemei un stabila finansēšanas struktūra. Attīstītāji iegūst piekļuvi pirmšķirīgai zemei, kas bieži atrodas pārveidotās publiskās teritorijās, piemēram, bijušajos dzelzceļa laukumos, ar nosacījumu, ka 75 % viņu projektu būs veltīti cenas ziņā pieejamiem mājokļiem. Tas nodrošinās stabilu cenas ziņā pieejamu mājokļu piedāvājumu jaunos projektos. Tikmēr ilgtermiņa aizdevumi ar fiksētām procentu likmēm, piemēram, Eiropas Investīciju bankas sniegtie aizdevumi ar izdevīgām likmēm, nodrošina finanšu stabilitāti, kas nepieciešama zemu īres cenu uzturēšanai. “Mūsu uzņēmuma mērķis ir nodrošināt cenas ziņā pieejamus mājokļus,” norāda ÖVW rīkotājdirektors Andrēass Reitingers. “Prognozējams ilgtermiņa finansējums ir īpaši svarīgs, lai mēs varētu nodrošināt uzticamu īres maksu pat laikā, kad pieaug procentu likmes.”

Eiropas Investīciju banka un *Erste Bank* pēdējo piecu gadu laikā ir parakstījušas līgumus par aizdevumiem vairāk nekā pusmiljarda euro apmērā cenas ziņā pieejamu mājokļu projektiem un 100 miljonu EUR apmērā energoefektīvu mājokļu būvniecībai un esošo mājokļu renovācijai. Eiropas Investīciju banka 2024. gadā vienojās par aizdevumu 175 miljonu EUR apmērā bankai *Salzburger Sparkasse* un privātajam banku pakalpojumu uzņēmumam *Tiroler Sparkasse*, kuri abi ir daļa no *Erste Bank Group*, cenas ziņā pieejamu un energoefektīvu īrējamu dzīvokļu nodrošināšanai Zalcburgā un Insbrukā.

“Šis projekts ir īpaši pievilcīgs jaunajai paaudzei.”

OSTRAVAS OTRĀ ELPA

Ostrava pārorientē sevi ar jaunu, modernu koncertzāli un Kultūras namu, pārveidojot pilsētu par mūsdienīgu metropoli.

Ostrava ir pilsēta, kas zināma ar tās pragmatisko garu un iedzīvotājiem, kuri ir pazīstami viņu tiešuma un mērķtiecības dēļ. Šī tiešā pieeja pārsteidza Ostravas *Janáček Philharmonic* orķestra rīkotājdirektoru Janu Žemlu, kad viņš ieradās pilsētā. Lielā ticība mūzikas pārveidojošajam spēkam iedvesmoja viņu uzsākt jaunu projektu, kas atjaunos Ostravas kultūras garu.

Šis ceļš aizsākās, kad J. Žemla atklāja, ka orķestra mēģinājumi norit Kultūras namā — ēkā, kas pirmo reizi vēra savas durvis 1960. gadu sākumā. "Ēka bija tehniski novecojusi līdz robežai, un bija nepieciešams to atjaunot," atceras J. Žemla. "Pastāvēja vairākas tehniskas problēmas, piemēram, saistībā ar elektrību un ūdeni, kas apgrūtināja mūsu iespējas spēlēt un sagatavoties. Būtiski, ka tai trūka orķestrim nepieciešamās akustikas."

“ Tas piešķir Ostravai jaunu virzienu. ”

Pazīstamajam orķestrim, kas nosaukts komponista L. Janāčeka vārdā, bija nepieciešama jauna mājvieta, un J. Žemla meklēja atbalstu pie vietējām iestādēm, lai šo plānu īstenotu. Tas aizsāka Kultūras nama renovāciju un tā paplašināšanu, izbūvējot jaunu koncertzāli. Jaunajā norises vietā mūsdienīga akustika būs apvienota ar vēsturiskās saglabāšanas principiem, un tā nodrošinās 1300 sēdvietu kultūras un izglītības aktivitāšu sekmēšanai. "Mūsu mērķis ir radīt ko tādu, kas ne tikai kalpo sabiedrībai, bet arī padara Ostravu pamanāmu Eiropas kultūras kartē," viņš norāda.

Eiropas Investīciju banka atbalsta šo projektu ar aizdevumu 2 miljardu CZK (84 miljonu EUR) apmērā Ostravas pilsētai, par kuru tika parakstīts līgums 2024. gada jūlijā.

Atbalsts pārejas reģionam

Modernas koncertzāles izveidei, kā arī milzīgā Kultūras nama atjaunošanai ir nepieciešams ievērojams finansējums, rūpīga plānošana un daudz laika. Projekts arī saņem atbalstu, pateicoties dotācijai 500 miljonu CZK (21 miljons EUR) apmērā no Eiropas Savienības publiskā sektora aizdevumu mehānisma, kas ir daļa no Taisnīgas pārkārtošanas mehānisma.

"Šis ir Čehijas vadošais projekts, kas veido precedentu līdzīgiem projektiem visā valstī," saka Eiropas Investīciju bankas aizdevumu speciālists Peters Hovans.

Ostrava savulaik bija pazīstama kā Čehijas "melnā sirds" tās bagātīgā rūpniecības un izrakteņu ieguves mantojuma dēļ. Kad raktuves tika slēgtas 1990. gados, pilsētai bija grūtības atrast tās jauno identitāti. "Šis viss nav tikai par koncertzāles uzbūvēšanu," saka Eiropas Investīciju bankas vecākais pilsētattīstības speciālists Kamils Derflers, kurš bija cieši iesaistīts šī projekta izstrādē. "Tas ir par jauna virziena noteikšanu Ostravai — tāda virziena, kurā tiek ņemts vērā kultūras mantojums, vienlaikus veroties nākotnē."

TAS NAV OKSIMORONS

Ētiska banka atbalsta sieviešu vadītus uzņēmumus un projektus nabadzīgākos reģionos un sniedz iespējas bēgļiem visā Itālijā.

Fakts, ka termins “ētiski bankas pakalpojumi” bija speciāli jāizgudro jauna veida aizdevējiestādes apzīmēšanai, parāda, ka morālie principi ir viena no pēdējām lietām, par kuru vairums cilvēku aizdomājas, runājot par jautājumiem saistībā ar bankām. Neskatoties uz to, dažas finanšu iestādes apstrīd šo stereotipu un pārveido priekšstatus par banku pakalpojumu nozīmi mūsdienās. Šajā ziņā lielisks piemērs ir *Banka Etica*. Tai kā pirmajai Itālijas ētiskajai finansēšanas bankai ir mērķis virzīt revolūciju banku pakalpojumu nozarē. Ar tās jaunāko projektu *Banka Etica* vēlas palīdzēt tiem, kurus visvairāk skar finansiālā atstumtība — sievietēm, bēgļiem un uzņēmumiem Itālijas mazāk attīstītajos reģionos.

“Mēs pilnībā atbalstām domu, ka vārda *ētiska* pievienošana pirms vārda *banka* nav jāuzskata par oksimoronu — tā ir ne tikai reāla iespēja, bet arī biznesa izdevība,” saka Tomaso Rondinella, kurš *Banca Etica* ir atbildīgs par ietekmes modeļiem un sociālo un vides aspektu novērtējumu. “Mums tā ir mūsu pagātne, tagadne un nākotne.”

Plānots, ka *Banca Etica* jaunais projekts veicinās ieguldījumu piesaisti 168 miljonu EUR apmērā un radīs pozitīvu ķēdes reakciju sabiedrībā. Eiropas Investīciju banka atbalsta šo projektu ar 60 miljonu EUR aizdevumu, par kuru līgums tika parakstīts 2024. gada jūlijā.

Sociālās integrācijas veicināšanā būtiska nozīme ir bēgļu uzņemšanas centriem. Bet tiem bieži ir grūtības piesaistīt nepieciešamo apgrozāmo kapitālu. *Banca Etica* ar savu jauno iniciatīvu nodrošinās vismaz 30 % no aizdevuma patvēruma meklētāju un bēgļu centru darbības saglabāšanai, tādējādi palīdzot bēgļiem integrēties un iesaistīties darba tirgū. “Mēs cenšamies atbalstīt stabili uzņemšanas un integrācijas sistēmu,” norāda T. Rondinella.

Atbalsts un garantija

Eiropas Investīciju banka arī sniegs tehnisko atbalstu ar tās sociāli iekļaujošās finansiālās un tehniskās palīdzības programmu, lai palīdzētu *Banka Etica* efektīvāk izmantot tās resursus. Šī programma, kuru finansē konsultāciju centrs *InvestEU*, ir palīdzējusi apmēram 60 mikrofinansēšanas iestādēm un kredītiestādēm vairāk nekā 20 ES valstīs, pievēršoties ieguldījumiem ar lielu sociālo ietekmi un sniedzot palīdzību ieguldījumu plānošanā un projektu izstrādē.

Eiropas Investīciju banka 2024. gada augustā parakstīja līgumu par 200 miljonu EUR garantiju *Banca Etica*. Tāpat arī programmas *InvestEU* satvarā garantija ļaus *Banca Etica* paplašināt tās aizdevumu izsniegšanas darbības attiecībā uz videi draudzīgiem uzņēmumiem, kas paredzētas, lai veiktu ieguldījumus zaļās un ilgtspējīgās pārkārtošanās jomā, atbalstītu uzņēmumus, kas aktīvi darbojas kultūras un radošajās, kā arī citās nozarēs, piemēram, studentus, izglītojamus un uzņēmumus, kuri aktīvi sniedz izglītības pakalpojumus.

6,4
miljardi €

Dānijas uzņēmums *Matr Foods* izgatavo gaļas aizvietošanu, kas līdzinās gaļas piesātinātajai garšai un sulīgajai tekstūrai, neapdraudot veselību vai vidi.

6

LAUKSAIMNIECĪBA UN BIOEKONOMIKA

“

Eiropas Savienības zaļā kursa būtisks mērķuzdevums ir pārkārtošanās uz ilgtspējīgāku agripārtikas sistēmu, kas nodrošina veselīgu pārtiku, šķiedrvielas, bioenerģiju un biomasu visiem. Mēs koncentrējamies uz pārtikas nodrošinājumu, ūdensresursu noturību, dabas resursu aizsardzību, kā arī konkurētspējas nostiprināšanu. Atsevišķu tradicionālo vērtības ķēžu pēdas jāsamazina līdz līmenim, kas ir saskaņots ar nozares zemoglekļa attīstības virzienu, vienlaikus pilnīgi izmantojot potenciālu uzlabot oglekļa krātuves un biomasas un augšņu bioloģisko daudzveidību, lai kompensētu nenovēršamās atlikušās emisijas. Ik gadu Eiropas Investīciju banka nozarei nodrošina finansējumu aizdevumu veidā vairāk nekā 5 miljardu EUR apmērā, un 70 % no tā nonāk pie lauksaimniekiem un mazajiem uzņēmumiem, kuri aktīvi darbojas, izmantojot ar starpniecību nodrošinātas kredītlīnijas, kuras novirzītas caur bankām. Šis finansējums ir papildināts, pateicoties Eiropas Investīciju fonda nodrošinātajiem papildu ieguldījumiem. ”

Felipe Ortega Šlingmans, EIB Projektu direktorāta Bioekonomikas nodaļas vadītājs

“

Mēs esam apņēmušies nodrošināt ilgtspējīgus enerģijas risinājumus, kas veicina aprites ekonomikas virzību uz priekšu. Pārveidojot lauksaimniecības atkritumus atjaunojamā degvielā, mūsu projekti, piemēram, parāda, kā aprites ekonomikas principi var samazināt emisijas grūti dekarbonizējamās nozarēs ar lielām oglekļa pēdām, piemēram, gaisa un jūras transporta nozarē. Mūsu darbs lauksaimniecības un bioekonomikas nozarē stiprina Eiropas energoapgādes noturību un rada kvalitatīvas darbvietas. ”

Žils Bado, EIB Operāciju direktorāta Ibērijas un Adrijas reģiona aizdevumu vadītājs

NOTURĪGA ŪDENSKRĀTUVE

Klimata pārmaiņas izraisa ārkārtīgu sausumu Krētā. Bet jauna ūdenskrātuve un apūdeņošanas projekts novērsīs šādu ietekmi un atdzīvinās lauksaimniecību.

A mari, Krētas pašvaldībā uz dienvidiem no Retimno, vēsture, kultūra un ekonomika ir cieši saistītas ar tās auglīgo ieleju. Bet sausuma periodu atkārtošanās, ko pastiprina klimata pārmaiņas, apdraud šī reģiona lauksaimniecību, kas var novest pie pārtuksnešošanās. Lai novērstu šo problēmu, pašvaldība plāno izmantot resursus no Platisas upes, kas plūst cauri ielejai.

Pašvaldība kopā ar Grieķijas Transporta un infrastruktūras ministriju plāno uzbūvēt dambi ar 21 miljonu m³ lielu ūdenskrātuvi — apūdeņošanas tīklu vairāk nekā 4350 hektāru platībā, kas ietver caurules gandrīz 20 km garumā. Tā mērķis ir uzlabot apūdeņošanu Retimno prefektūrā, Mesarā un Iraklijā — reģionos, kas veido salas lauksaimnieciskās ražošanas centru. “Dambja celtniecība ir nepieciešamā reakcija uz arvien pieaugošo ūdens nepietiekamības problēmu, jo īpaši ņemot vērā ārkārtīgo sausumu, ko izraisa klimata pārmaiņas,” stāsta Pantelis Murdzans, Amari mērs, kuram bija svarīga loma projekta izstrādē. “Jaunā ūdenskrātuve ļaus veikt ūdens resursu efektīvu pārvaldību, nodrošinot stabilu ūdensapgādi kultūraugu apūdeņošanai.”

Eiropas Investīciju banka un Eiropas Padomes Attīstības banka katra sniedza 80 miljonus EUR, lai atbalstītu šos nozīmīgos jaunus ieguldījumus Krētā, par kuriem tika parakstīts līgums 2024. gada janvārī.

Klimata pārmaiņas skar mājas

Pēdējo desmit gadu laikā Krētā ir ievērojami samazinājušies nokrišņi, savukārt ekstrēmi sausuma periodi tiek novēroti arvien biežāk. Nokrišņi 2023. gadā sasniedza tikai 40 % no ierastā līmeņa, un 2024. gada sākumā tika piedzīvots līdzīgs lietus trūkums. Tikmēr vidējā temperatūra pieauga par 0,5 grādiem pēc Celsija skalas, salīdzinot ar periodu no 1991. līdz 2020. gadam. Ūdens pieejamības samazināšanās, pieaugoša temperatūra un pārtuksnešošanās liecina, ka salu jau skar klimata krīze. Tā sekas smagi atsaucas uz salas iedzīvotājiem, ietekmējot dzīves kvalitāti un kritiski svarīgas nozares, piemēram, tūrismu un lauksaimniecību.

Vēl kāda Mesaras reģiona pašvaldība, proti, Festosa, ir to teritoriju vidū, kuras skar šī ietekme. Tur vairākos simtos lauku tiek audzēti dažādi augļi un dārzeņi eksportam uz Eiropu, kas ir būtisks ienākumu avots un nodrošina iztiku iedzīvotājiem. “Laikapstākļi vienmēr bijuši neprognozējami, bet pēdējo piecu gadu laikā šī situācija ir kļuvusi tik izteikta, ka tas sāk mūs biedēt,” norāda Festosas mērs Grigoris Nikolidakis. “Ja mēs nerīkosimies, iedzīvotājiem nepietiks ar mūsu rīcībā esošo ūdeni.”

“**Laikapstākļi vienmēr bijuši neprognozējami, bet pēdējo piecu gadu laikā šī situācija ir kļuvusi tik izteikta, ka tas sāk mūs biedēt.**”

CITĀDAS IZCELSMES NAFTA

Uzņēmuma Moeve 1 miljardu EUR vērtā ražotne pārveidos izmantoto augu eļļu un tās atliekas par biodegvielu, ar kuru var darbināt smagos un aviācijas transportlīdzekļus.

Karsta, čurkstoša eļļa var pārvērst bezgaršīgus kartupeļus par kraukšķīgiem, gardiem frī kartupelišiem. Pēc tam šo eļļu joprojām var apstrādāt, pārvēršot par biodegvielu, lai darbinātu kravas automobili vai lidmašīnu. Saražojot pietiekami daudz biodegvielas, var sākt samazināt visu transporta veidu radītās oglekļa emisijas, jo īpaši grūti dekarbonizējamiem transportlīdzekļiem, piemēram, smagajiem un aviācijas transportlīdzekļiem.

Spānijas uzņēmums Moeve Velvā, Andalūzijā būvē otrās paaudzes biodegvielas ražošanas rūpnīcu, kas varēs gadā pārvērst 600 000 tonnu izmantotu tauku atlieku, eļļu un citu atkritumu par hidroapstrādātas augu eļļas (*Hydrotreated Vegetable Oil, HVO*) biodegvielu un ilgtspējīgu aviācijas degvielu. Tas līdzinās apmēram 1 % no visas Eiropā izmantotās aviācijas degvielas.

“Šajā samērā jaunajā ražotnē mēs radām atjaunīgu dīzeļdegvielu. Tā satur tieši tādu pašu molekulu kā parastā aviācijai paredzētā dīzeļdegviela vai petroleja,” norāda Mateo Valjo, biodegvielu direktors uzņēmumā Moeve, kas bija agrāk pazīstams kā Cepsa. “Vienīgā lieta, kas mainās, ir molekulas izcelsmes avots, kas nav fosilais kurināmais, taču ir bioloģisks. Tas nāk no atkritumiem.”

Zaļās molekulas

Jaunā biodegvielas ražotne ir daļa no uzņēmuma Moeve virzības uz zaļu enerģiju. Ražotājs Moeve kā otrais lielākais naftas un gāzes uzņēmums Spānijā vēlas samazināt tā oglekļa emisijas par 55 % līdz 2030. gadam un kļūt oglekļneitrāls līdz 2050. gadam. Uzņēmuma pāreja ietver arī īpaši ātru uzlādes staciju uzstādīšanu elektriskajiem transportlīdzekļiem tā degvielas uzpildes stacijās Spānijā un Portugālē.

Eiropas Investīciju banka izsniedz uzņēmumam Moeve aizdevumu 415 miljonu EUR apmērā, lai izveidotu jauno biodegvielu ražotni, kuru uzņēmums būvē kopā ar tā partneruzņēmumu *Bio-Oils*, kas ir viena no Singapūras vadošajiem augu eļļu apstrādātājiem *Apical* filiāle. Plānots, ka kopējie ieguldījumi ražotnē sasniegs 1,2 miljardus EUR.

“Uzņēmums Moeve patiešām ir inovators,” norāda Eiropas Investīciju bankas aizdevumu speciālists Luiss Velosa, kurš vada šo projektu. “No visiem naftas un gāzes uzņēmumiem tam ir visvērienīgākā dekarbonizācijas stratēģija.”

“ Uzņēmums Moeve patiešām ir revolucionārs. ”

No taukiem ražotās degvielas

Jaunās ES direktīvas par atjaunīgo enerģiju un ilgtspējīgu aviācijas degvielu virza šo atkritumu (tā dēvēto ievadresursu) tirgu. Direktīvās ir noteikts, ka 2030. gadā dīzeļdegvielai un citām degvielām būs jāsaturs minimālais (parasti neliels procentuāls) biodegvielas daudzums, šim ipatsvaram krasi pieaugot līdz 2050. gadam.

Uzņēmuma Moeve jaunās ražotnes priekšrocība ir tāda, ka tas var apstrādāt dažādus atkritumus. “Tas ir ļoti svarīgi,” norāda Eiropas Investīciju bankas Bioekonomikas nodaļas vecākais inženieris Karmins Marsano, “jo bioloģisko ievadresursu pieejamība pasaulē nav bezgalīga, un ES mērķi šajā ziņā ir ļoti augsti.”

SAMALTS MICĒLIJS

Dānijas uzņēmums *Matr Foods* izmanto sēņu fermentāciju, lai radītu gaļas aizvietotāju, kas līdzinās liellopa gaļas sulīgajai tekstūrai.

Mortens Sommers, mikrobioloģijas pētnieks Dānijas Tehniskajā universitātē, sāka apsvērt, vai mikrobus varētu izmantot veselīgākas un videi draudzīgākas pārtikas radīšanai. Kopā ar savu kolēģi Leoniju Jānu viņš pārrunāja mikrobu potenciālu ar Rasmusu Toftu-Kēleru, pazīstamu uzņēmēju, ar kuru M. Sommers ir sadarbojies, izveidojot vairākus biotehnoloģiju uzņēmumus. Šī trijotne zināja daudz par mikrobiem un to potenciālu, bet neviens no viņiem nezināja, kā radīt gardu ēdienu. Tāpēc viņi vērsās pie leģendāra pavāra un restorāna īpašnieka Klusa Meijera, kurš līdzdibināja *Noma* — trīs *Michelin* zvaigznes ieguvušo restorānu, kas tiek uzskatīts par vienu no labākajiem pasaulē. "Viņi būtībā teica, ka *ēdiens ir tik skaista lieta, bet tā ir arī viena no lielākajām mūsu planētas problēmām,*" atceras Randi Vālstena, izpilddirektore uzņēmumā *Matr Foods*, ko viņi kopā nodibināja. "Tas saasina nevienlīdzību, kaitē dabai, kā arī izraisa veselības krīzi."

R. Vālstena pievienojās uzņēmumam *Matr Foods* dažus mēnešus pēc tā dibināšanas 2021. gadā. Viņa bija strādājusi pārtikas rūpniecības nozarē ilgāk nekā desmit gadus, taču vēlējās ieviest ilgtspējīgāku pieeju pārtikas ražošanā. R. Vālstena uzreiz iedomājās par tajā laikā pieejamajiem ierobežotajiem gaļas aizstājējiem. "Es iedomājos, ka mēs varētu risināt pastāvošo ilgtspējas problēmu, aizvietojot gaļu labākā veidā, kas pārspēj ne visai pievilcīgās pieejamās alternatīvas," viņa stāsta. "Šīs alternatīvas bija pārmērīgi apstrādātas un nešķīta īpaši saistošas gastronomiskā ziņā."

Komanda apņēmas izstrādāt jaunu gaļas alternatīvu. Tā neatdarinātu gaļu kā tolaik tirgū pieejamie produkti. Šī produkta mērķis būtu nodrošināt tādu pašu piesātinātu garšu un sulīgu tekstūru, neapdraudot cilvēku veselību vai vidi. Trīs gadus vēlāk uzņēmuma *Matr Foods* radītā gaļas aizstājēja ražošanā tiek izmantotas vietējā līmenī pieejamas sastāvdaļas, piemēram, bietes, kartupeļi, pupiņas un auzu pārslas, kuras pārveido par burgeru vai maltu masu, izmantojot senas sēņu fermentācijas metodes. "Tas nodrošina piesātinātu *umami* garšu bez pārmērīgas apstrādes vai piedevām," stāsta R. Vālstena, piebilstot, ka garša līdzinās sēņu vai piesātinātai tomātu mērcei. "Un sēnes nodrošina tekstūru, kas izdala šķidrumu, iekožoties produktā, līdzīgi kā tad, kad iekožaties izteikti sulīgā gaļas gabalā."

Gaļas aizstājēju attīstība

Kopenhāgenā bāzētais uzņēmums sāka manuāli veidot plāceņus rūpnieciskā virtuvē. Tas piegādāja gaļas aizstājējus diviem augstas klases restorāniem Dānijā un populārai burgeru ēstuvju ķēdei *Gasoline Grill*. Pavāri un klienti patiesi priecājās par šo produktu.

Uzņēmums tagad iegulda aptuveni 40 miljonus EUR, lai izvērstu tā pētniecību un izstrādi un lai uzbūvētu un ekspluatētu jaunu ražotni, kas var saražot 3500 tonnu gaļas aizstājējproduktu uz augu bāzes — apmēram simts reižu vairāk, nekā uzņēmums saražo patlaban. Eiropas Investīciju banka septembrī parakstīja līgumu par riska pārāda finansējumu 20 miljonu EUR apmērā uzņēmumam *Matr Foods*, ko atbalsta *InvestEU*.

Pēdējās desmitgades laikā gaļas aizvietotāji ir ievērojami uzlaboti. Pirmās paaudzes aizvietotāji lielākoties sastāvēja no tofu vai tempes — no sojas izgatavotiem produktiem, kurus nav vienkārši integrēt eiropiešu uzturā. "Lielākā daļa no mums īsti nevarēja izmantot šādus produktus receptēs, kuras gatavojam mājās," norāda Eiropas Investīciju bankas tīro tehnoloģiju jomas ieguldījumu speciālists Stefans Mitraks. Piemēram, iedomājieties spageti ar Boloņas mērci, kas satur tofu gabalus.

Otrās paaudzes gaļas aizvietotāju izveidē tika ieguldīti lielāki centieni, lai tie līdzinātos gaļai, un šie aizvietotāji saņēma daudz atzinības. Uzņēmums *Impossible Foods*, kas izveidoja *Impossible Burger* uz augu bāzes, plānoja sākotnējo publisko piedāvājumu, kurā uzņēmums tiktu novērtēts 10 miljardu USD vērtībā, taču kopš tā laika šis novērtējums ir nedaudz sarucis.

Daži no gaļas aizvietotājiem saturēja daudz piedevu un "samērā daudz tauku", ko bieži izraisīja augu eļļu pievienošana, kā stāsta Eiropas Investīciju bankas Bioekonomikas nodaļas vecākais inženieris Karmins Marsano. Šiem produktiem ir diezgan garš sastāvdaļu saraksts, kā arī vairākas piedevas, to visu sajauc kopā un izspiež caur veidni, lai izveidotu burgera formu. "Šī veidne līdzinās pastas pagatavošanas ierīcei," stāsta K. Marsano. "Šādu produktu izgatavotāji rīkojas ļoti līdzīgi, bet sastāvdaļas tiek sajauktas kopā ar vegānas izcelsmes olbaltumvielu ekstraktiem."

Nedaudz sēņu sporu

Uzņēmuma *Matr Foods* produkts ir uzskatāms par trešās paaudzes gaļas aizvietotāju, kas izskatās pēc gaļas un vairāk līdzinās tās tekstūrai un kuru var pievienot klasiskiem Rietumu virtuves ēdieniem, piemēram, Boloņas mērcei vai ganu pīrāgam jeb gaļas un kartupeļu biežputras saņemamam. Tā vietā, lai savienotu sastāvdaļas ar piedevām vai taukiem, uzņēmumā vienkārši tiek sagriezti un izvārtīti kartupeļi, bietes, pupiņas un auzu pārslas, un pēc tam dārzenus samaisa ar īpaši šim nolūkam izvēlētiem sēņu sporām. Pēc tam sakombinētās sastāvdaļas ievieto burgera formas veidnē, un produktam veic kontrolētu fermentācijas procesu.

Tieši tur rodas maģija.

Sēņu sporas sadīgst un veido micēliju — saknei līdzīgu veidojumu, kas sastāv no diegveidīgām šķiedrām jeb pavedieniem. Šīs smalkās saknes ievada uzturvielas dārzenu maisījumā, izdalot aromātiskas aminoskābes un cieti, kas, tāpat kā gaļa, apbrūninās cepot. Micēlijs visu savieno, piešķirot burgeriem struktūru un sulīgu tekstūru.

"Tas līdzinās konditorejai," norāda R. Vālstena. Vienkārši sajaucot ūdeni, miltus un sāli un ievietojot šo maisījumu krāsnī, tam nebūtu nekāda rezultāta, "bet ja pievieno ieraugu vai raugu, minētie mazie mikrobi aktivizēsies un iesūksies miltu uzturvielās, radot garšu un tekstūru, un rezultātā sanāks garda maize. Tieši to mēs arī darām."

“**Tas nodrošina piesātinātu umami garšu bez pārmērīgas apstrādes vai piedevām.**”

PIENA NOZARES MODERNIZĒŠANA

Uzņēmums *Gropper*, otrais lielākais bioloģiskā piena ražotājs Vācijā, modernizē savu darbību, lai ieviestu jaunus produktus un samazinātu emisijas.

Kopš 1929. gada uzņēmumu *Gropper* vada viena ģimene. Vācijas piena produktu ražotājs, kura vēsture jau stiepjas trīs paaudžu garumā, iegūst svaigo pienu no 780 piensaimniekiem apmēram 160 km rādiusā ap Bisingeni. Šis partnerības ir izveidotas ilglaicīgai pastāvēšanai, noslēdzot attiecīgus līgumus uz diviem līdz trīs gadiem un nosakot godīgas cenas, kas ir piesaistītas tirgus vidējiem rādītājiem. “Mēs uzturam ciešas attiecības ar saviem piegādātājiem, balstoties uz nepārtrauktu komunikāciju un sadarbību, veicinot uzticību un savstarpēju izaugsmi,” stāsta uzņēmuma izpilddirektors Heiners Groppers. “Šī pieeja palīdz mums izveidot noturīgu un ilgtspējīgu piegādes ķēdi, kas turpinās darboties nākotnē.”

Taču sadrumstalotajā piena produktu tirgū, kurā ir maz lielu pārrobežu uzņēmumu, inovāciju finansēšana ir apgrūtināta. Kad uzņēmums *Gropper* dažādoja ražošanu un pievērsās kokteiļu (*smūtiju*), sulu un dzērienu uz piena bāzes ražošanai, tas vērsās pēc atbalsta pie Eiropas Investīciju bankas. Eiropas Savienības finanšu iestāde 2024. gada septembrī ieguldīja 49 miljonus EUR, lai atbalstītu uzņēmuma *Gropper* esošo telpu un iekārtu modernizēšanu — projektu, kas samazinās dabasgāzes izmantošanu, kā arī transporta radīto emisiju apjomu, nodrošinot automatizētu glabāšanu un sekmējot loģistiku. Šis projekts arī ietver ieguldījumus infrastruktūrā, kas paredzēta atjaunīgās enerģijas ražošanai. “Mēs priecājamies sadarbīties ar *Gropper* arī tāpēc, ka tas ir ģimenes uzņēmums,” stāsta Karola Čarnecka, kas strādā ar šo projektu Eiropas Investīciju bankā. “Tādi uzņēmumi kā *Gropper* patiešām ir Vācijas ekonomikas stūrakmens. Mēs patiesi cienām viņu unikālo uzņēmējdarbības stabilitātes un apķērigās pārvaldības kombināciju. Sadarbība ar uzņēmumu ir bijusi nenovērtējama pieredze, kas ir uzlabojusi mūsu izpratni par šo tirgu.”

Ilgtspējīga izvēle

Lai neatpaliktu zaļās pārkārtošanās un ilgtspējas mērķu īstenošanā, uzņēmums *Gropper* izvēlas modernizēt savu darbību, izmantojot energoefektīvas uzglabāšanas metodes un veicinot tādu loģistiku, kas novērš kilometriem garus liekus pārvadājumus starp dažādiem veikalumiem. “Mūsu modernizēšanas process ne tikai ietver jaunus rīkus un metodes. Tas ir redzējums par ilgtspējīgu piena nozari,” norāda uzņēmuma izpilddirektors H. Groppers. “Šis redzējums atbilst plašākām globālām tendencēm piena produktu tirgū, kas, neskatoties uz problēmām, turpina ieviest jauninājumus tādās jomās kā izšķērdešanas samazināšana un automatizācija.”

Uzņēmums *Gropper* aizstāj savas ražošanas līnijas, ieviešot jaunākas, automatizētas tehnoloģijas un palielinot ražošanas jaudu. “Uzņēmums *Gropper* ne tikai palielina ražīgumu un produktu kvalitāti, bet arī rada enerģijas ietaupījumus, jo attīlīnās no dabas gāzes izmantošanas,” stāsta Žans-Fransuā De Sadelērs, kurš strādāja ar šo projektu Eiropas Investīciju bankā.

GARDS RISINĀJUMS

Izmantojot augsto tehnoloģiju pieeju, lai nodrošinātu ilgtspējīgu akvakultūru, Minhenē bāzētais uzņēmums *Oceanloop* modernizē garneļu audzēšanu atbilstoši 21. gadsimtam.

Baltās tīrgarneles ir problēma — tās ir tik garšīgas, ka cilvēkiem to vienmēr ir par maz. Pieprasījums pēc garneļiem pieaug par 8 % gadā. Taču šī pieprasījuma apmierināšana rada milzīgas vides aizsardzības un sociālās izmaksas. Baltās garneles ir iekļautas organizācijas *Greenpeace International* jūras produktu sarkanajā sarakstā, jo tās ir saistītas ar mangrovju iznīcināšanu, pārzveju savvaļā, piesārņojumu un ievērojamiem cilvēktiesību pārkāpumiem dažās valstīs.

Minhenē bāzētā uzņēmuma *Oceanloop* mērķis ir to mainīt. “Mūsu pilnīgi automatizētā iekštelpu garneļu audzētavas tehnoloģija darbojas nepārtraukti un neatkarīgi no klimata, tāpēc varam tās audzēt visu diennakti gan ziemā, gan vasarā gandrīz jebkurā pasaules vietā,” stāsta uzņēmuma izpilddirektors Fābiāns Rīdels.

Akvakultūras tehnoloģiju uzņēmums ir radījis jauna veida garneļu audzētavu, kas ļaus audzēt un pārstrādāt populārās jūras veltes uz sauszemes vēsākā klimatā, piemēram, Eiropā, ar minimālu ietekmi uz vidi, kā arī nodrošinot dzīvniekiem optimālus apstākļus.

Mangroves pilsētvidē

Kamēr vairums garneļu tiek audzētas apaļos diļķos ārā apstākļos, uzņēmums *Oceanloop* audzē tās garā iekštelpu tvertnē ar klimata kontroli, kura aprīkota ar kustīgām sienām, lai sadalītu garneles atbilstoši to attīstības līmeņiem. Nodalījumos tiek izmantoti horizontālā grēdā savietoti slāņi, lai dzīvnieku uzturēšanās būtu tāda pati kā to dabiskajā dzīvotnē. Ūdens tiek filtrēts un recirkulēts slēgta cikla procesā, kuru daļēji nodrošina ar atjaunīgu enerģiju, tāpēc nav nepieciešams izmantot antibiotikas vai citus farmaceitiskus līdzekļus.

“Pirms dažiem gadiem mēs novērojām, ka garneļiem, sasniedzot noteiktu izmēru, ir tendence pavadīt vairāk laika tvertnes apakšdaļā,” stāsta F. Rīdels. “Šādi viņas dzīvo savvaļā, bet nevar to darīt tradicionālajās garneļu audzētavās, jo tajās pietrūkst vietas. Mūsu pilsētvides mangroves ir kā zemūdens debesskrāpji, kas nodrošina garneļiem vairāk vietas mierīgai dzīvei. Tādējādi esam padarījuši mūsu ražošanas sistēmu efektīvāku, un tas ir labvēlīgi garneļiem.”

Tagad uzņēmums vēlas palielināt savus ražošanas apjomus, vispirms paplašinot tās izmēģinājuma projektu Vācijas pilsētā Ķilē, kas atrodas Baltijas jūras piekrastē, un atverot jaunu, daudz lielāku audzētavu Grankanārijas salā, Spānijā, kuru darbinās ar vēja un saules enerģiju. Lai finansētu uzņēmuma vērienīgos plānus, Eiropas Investīciju banka ir nodrošinājusi 35 miljonus EUR kā riska parāda finansējumu — tas ir ilgtermiņa aizdevums, kas paredzēts agrīnā attīstības stadijā esošu vai augošu uzņēmumu paplašināšanai, nevājinot esošo uzņēmuma akcionāru īpašumtiesības. Finansējums tiek atbalstīts ar garantiju no programmas *InvestEU* — Eiropas Savienības vadošo shēmu ieguldījumu veicināšanai stratēģiskās nozarēs.

A photograph of two workers in safety gear. On the left, a woman wearing a yellow hijab, safety glasses, and a high-visibility yellow vest with a MAUCH logo. On the right, a man wearing a white hard hat with a MAUCH logo, a plaid shirt, and a high-visibility yellow vest with a MAUCH logo. He is holding a blue clipboard and a pen. The background shows an industrial setting with pipes and machinery.

8,4
miljardi €

Mauritānijas vietējā banka ar EIB aizdevuma atbalstu finansē mazos uzņēmumus, kas nodarbina jauniešus un sievietes.

IETEKMĪGI GLOBĀLI IEGULDĪJUMI

“

Ukrainai jāiegulda kritiski svarīgā infrastruktūrā, lai uzturētu vitāli svarīgus sabiedriskos pakalpojumus. Mēs pievienojamies Ukrainai šajā procesā, sniedzot pievilcīgu finansējumu, kā arī tehnisko palīdzību. Es lepojos ar darbu, kuru tur veicam šajos grūtajos apstākļos. ”

Rafals Ribackis, direktorāta *EIB Global* vadītājs publiskā sektora aizdevumiem ES austrumu kaimiņreģiona valstīs

“

Dzimumu līdztiesības atšķirības arvien pieaug. Sabiedrībai ir grūti kļūt iekļaujošākai un ilgtspējīgākai. Ir ārkārtīgi svarīgi ik gadu palielināt mūsu finansējumu dzimumu līdztiesības jomā. Lepojos, ka atbalstām sievietes uzņēmējas, lai nodrošinātu piekļuvi kapitāla un fondu risinājumiem sieviešu veselības jomā. Mēs padarām sabiedrisko transportu un pilsētu zonas drošākas un piekļūstamākas visiem, kā arī sniedzam iespējas sievietēm lauksaimniecēm realizēt viņu potenciālu. ”

Jasmīne Paņi, EIB Projektu direktorāta Sociālās politikas nodaļas vadītāja

“

Mūsu pirmais parāda finansējums klimata pārveidošanai, par kuru decembrī tika parakstīts līgums ar Barbadosu, ir vēsturisks sasniegums. Tas ir novatorisks finanšu instruments, ar kura palīdzību līdzekļi, ar kuriem apmaksātu augstās procentu likmes par Barbadosas iepriekšējiem parādiem, tiek pārorientēti un ieguldīti klimatnoturīgā infrastruktūrā un ekosistēmas atjaunošanā. Šis ir plāns ar mērķi sniegt iespējas mazāk aizsargātajām valstīm. ”

Aleksandra Almeida, direktorāta *EIB Global* vecākā aizdevumu speciāliste

STRAUME, KAS PLŪST NĀKOTNES VIRZIENĀ

Bosnija un Hercegovina liek pamatus dalībai ES, īstenojot projektus, kuri atspoguļo tās iedzīvotāju spēku un izturību.

K atru rītu plkst. 5.10 pirmais dienas tramvajs dodas ceļā no Sarajevas rietumu apkaimes Iliđas uz viduslaiku tirgu *Baščaršija*, kas ir pilsētas kultūras centrs. Šis ikdienišķais brauciens tramvaja līnijas 140 gadus ilajā vēsturē kļuvis par Sarajevas dzīves stūrakmeni. Iedzīvotāji tajā ir devušies paaudzū paaudzēs, un tramvajs ir kļuvis par pilsētas identitātes daļu.

Esadam Mujagičam šis tramvajs ir kas vairāk nekā tikai transporta veids — tas ir viņa dzīves darbs. “Kad 1980. gados sāku strādāt pilsētas sabiedriskā transporta uzņēmumā, es nedomāju, ka tramvaji noteiks manu karjeru,” viņš stāsta.

Laikā, kad 1990. gados notika Sarajevas brutālais aplenkums, pilsētas tramvaji pārtrauca darbību pirmo reizi vēsturē, jo to maršrutus nobloķēja vardarbība, kas izcēlās visā pilsētā. Pēc diviem gariem gadiem tramvaju pakalpojumi tika atsākti, kaut arī aplenkums vēl nebija beidzies. Kopš tā brīža E. Mujagičs strādāja ik dienu, lai novērstu ložu un šrapneļu radītos bojājumus. “Mēs vēlējamies saglabāt tramvaju satiksmi,” atceras E. Mujagičs. “Mēs vēlējamies, lai cilvēku ikdienas dzīvē saglabātos vismaz kaut kas no ierastā.”

Vairākus gadus pēc kara, tramvajiem pārvietojoties pa pilsētu, uz tiem joprojām bija redzamas konflikta pēdas, un E. Mujagičs aicināja tos aizvietot. Viņa smagais darbs beidzot atmaksājās 2024. gadā. Pirmo reizi 40 gadus Sarajeva nāca klajā ar jaunu spilgti dzeltenu tramvaju floti. Tramvajus finansē Eiropas Investīciju banka ar diviem aizdevumiem 75 miljonu EUR apmērā. Mērķis ir samazināt satiksmes sastrēgumus un risināt vienu no Sarajevas visneatliekamākajām vajadzībām.

Tramvaji ir viena no daudzajām progresa pazīmēm, kas padara 2024. gadu par pagrieziena punktu Bosnijas un Hercegovinas ilgtermiņa projektu un Eiropas ieceru īstenošanā. Eiropas Savienības valstu vadītāji 2024. gada sākumā piekrita uzsākt pievienošanās sarunas. Visā valstī tiek sasniegti atskaites punkti lielu projektu īstenošanā — būvē jaunus ceļus, pieaug vējparku izveide un notiek slimnīcu atjaunošana. Lai šo progresu veicinātu, Eiropas Investīciju banka sadarbojas ar sabiedrību un privātajiem sektoriem.

Sarajeva pēdējo reizi ieguva jaunus tramvajus 1984. gadā, kad pilsēta uzņēma cilvēkus no visas pasaules Ziemas olimpiskās spēlēs. E. Mujagičs uzskata, ka jaunie tramvaji ir daļa no virzības uz to, lai Sarajeva atkal piedzīvotu uzplaukumu. “Šķiet, ka tā piedzīvoja šādu uzplaukumu pirms kara. Ceru, ka šis projekts ir tikai viens no daudzajiem nākotnes projektiem, kas padarīs Sarajevu par īstenu Eiropas pilsētu un *bruģēs* pilsētas ceļu uz uzņemšanu Eiropas Savienībā.”

Gadsimta plūdi

Sarajeva atrodas ielejā, kuru ieskauj pieci mūžzaļi kalni, un Miļackas upes krastā. Gar šo upi, kas ir apdziedāta vairākās populārās dziesmās, ir izvietoti daži no pilsētas visslavenākajiem objektiem. Upei pāri stiepjas vairāk nekā ducis tiltu, tostarp Latīņu tilts — vieta, kur atentātā nonāvēja erhercogu Franci Ferdinandu, kas kļuva par ieganstu Pirmā pasaules kara sākšanai.

“Šķiet, ka tā piedzīvoja šādu uzplaukumu pirms kara.”

Veicot īsu braucienu uz austrumiem gar Miļačkas upi, no pilsētas centra var nonākt plašos, biezos zaļojošos mežos. Šādi tiek šķērsota robeža starp Bosnijas un Hercegovinas federāciju un Serbu Republiku — vienu no divām autonomajām vienībām, kas izveidojās pēc kara. Serbu Republika, kur pārsvarā dzīvo tikai serbi, aptver lielāko daļu no valsts austrumu un ziemeļu reģioniem.

Pagriežoties pa labi, ceļš aizved uz Sarajevas olimpisko slēpošanas kūrortu. Savukārt, dodoties pa kreisi, var izbraukt pa valsts ainaviskākajiem maršrutiem, visbeidzot sasniedzot Serbu Republikas otro apdzīvotāko pilsētu Bijeljīnu. Tāpat kā Sarajevai, arī Bijeljīnai ir nesena nemierīga vēsture. Tā 2014. gada maijā kļuva par epicentru vissmagākajos plūdus, kas jebkad pieredzēti dienvidaustrumu Eiropā. Plūdi skāra vairāk nekā 100 000 cilvēku, un 33 000 cilvēku bija jāevakuējas. Tika appludināta zeme vairāk nekā 90 000 hektāru platībā un 35 000 māju un citu ēku. Lēstie zaudējumi sasniedza 1 miljardu EUR.

Pēdējos desmit gadus Serbu Republikas publiskās ūdens resursu apsaimniekošanas iestādes direktora vietnieks Mirosļavs Čvrgičs ir strādājis ar projektu reģiona aizsardzībai pret nākotnes plūdiem. Pateicoties šim projektam, kuru daļēji finansēja Eiropas Investīciju banka ar 74 miljoniem EUR, ir atjaunoti ūdens kanāli 160 km garumā un aizsprosti 100 km garumā, padarot reģionu noturīgāku pret arvien biežākiem klimata pārmaiņu izraisītiem plūdiem. "Tagad esam aizsargāti pret tādiem katastrofiskiem plūdiem kā 2014. gadā piedzīvotie jeb, kā tos dēvē, simtgades plūdi," norāda Bijeljīnas iedzīvotājs M. Čvrgičs.

Šīs sarunas laikā sāka krist pirmās lietūs pīles. "Viss ir kārtībā," viņš saka, vērojot debesis. "Mēs vairs nebaidāmies no lietus."

"Es beidzot jūtos kā īsts ārsts"

Kad pilsētā 2014. gadā sākās plūdi, jaunā slimnīca sniedza tik ļoti nepieciešamo atbalstu. Slimnīca bija pirmā lielā veselības aprūpes iestāde Bijeljīnā kopš 1939. gada. "Tas tobrīd bija lielākais veselības aprūpes projekts Serbu Republikā," norāda slimnīcas tā laika direktors Dr. Siniša Maksimovičs.

Jaunā slimnīca, kas tika atvērta 2013. gadā pēc tikai trīs gadus ilgušas būvniecības, aizstāja vairākas novecojušas iestādes, piedāvājot gandrīz 250 gultu un piecas operāciju norises vietas. "Viss bija jauns — aprīkojums, ēka — slimnīca bija tā laika modernākā veselības aprūpes iestāde valstī," stāsta S. Maksimovičs. "Un mums ir izdevies saglabāt šo standartu."

Galvenajai medmāsai Radmilai Simičai, kura strādājusi slimnīcā 24 gadus, pārvākšanās uz jauno ēku bija transformatīva. "Šķita, ka veselības aprūpes nozarē ir pienācis jauns laikmets," viņa saka. "Kopš tā laika ir novērots straujš progress." Mūsdienās slimnīca piesaista pacientus no visas Bosnijas un Hercegovinas un pat no kaimiņvalstīm. "Mēs sniedzam mūsdienīgu veselības aprūpi, kas nebija pieejama iepriekš," stāsta pediātrs un pašreizējais slimnīcas direktors Dr. Mikajlo Lazičs.

Slimnīcas būvniecība bija daļa no 115 miljonu EUR projekta, kuru finansēja Eiropas Investīciju banka un kurš arī ietvēra klīnisko centru Serbu Republikas lielākajā pilsētā Baņa Lukā. Eiropas Investīciju banka 2023. gadā parakstīja līgumu par vēl vienu aizdevumu, lai atbalstītu jaunas medicīnas studentu pilsētiņas būvniecību Baņas Lukas Universitātē, kā arī turpmākus uzlabojumus tās klīniskajā centrā. "Vissvarīgākais ir tas, ka mūsu pacienti ir apmierināti," norāda R. Simiča.

Slimnīca nesa ievērojamas pārmaiņas gan pacientiem, gan tās personālam. "Kad jaunā ēka tika atvērta pirmo reizi," atceras S. Maksimovičs, "mani uzrunāja kolēģis pēc nakts maiņas un teica *Es beidzot jutos kā īsts ārsts.*"

"Upe nozīmē dzīvību"

Bijeļina, kuru ieskauj Savas un Drinas upes, nav vienīgais Bosnijas un Hercegovinas reģions, kurš ir pazīstams ar tā upēm. Pati valsts ir nosaukta par godu Bosnas upei, kuras nosaukums ir atvasināts no ilīriešu valodas vārda, kas nozīmē "tekošs ūdens". Taču neviens reģions nav tik ļoti saistīts ar savu upi, kā tas ir ar Neretvas upi dienvidos. Neretva, kas stiepjas 225 km garumā, ir slavena ar tās smaragdzaļo, ledusauksto ūdeni, kas patiesībā ir aukstākais pasaulē. Upe šķērso dramatiskas aizas un vēsturiskas pilsētas, jo īpaši Mostaru, kurā atrodas viens no valsts atpazīstamākajiem objektiem — Vecais tilts (*Stari Most*). Tilts, kas tika iznīcināts 1990. gadu karā, tagad ir spēcīgs izligšanas simbols.

"Laikā, kad augu, mēs peldējāmies pludmalēs tieši pilsētas centrā, tikai 50 metrus no vecpilsētas," stāsta ilglaicīgs iedzīvotājs Emīrs Nuspahičs. "Bet mēs to pietiekami nenovērtējām." Neatbilstoši pārvaldītas kanalizācijas sistēmas ir pasliktinājušas ūdens kvalitāti, tādējādi apdraudot upes slavenās tirkīza un zaļās nokrāsas. "Pilsētai izplešoties, netika atbilstoši izplānota kanalizācijas sistēma, un tas radīja vairākas kanalizācijas noplūdes, kuras apslēpa upes krastu augi," viņš paskaidro.

E. Nuspahičs, kurš dzimis un audzis Mostarā, nekad nav devies prom no šīs pilsētas un audzināja ģimeni šīs upes krastos. "Mēdz sacīt, ka dzīve ir kā upe, bet šeit upe nozīmē dzīvi," viņš saka.

Apņēmies atjaunot upes kādreizējo diženumu, E. Nuspahičs ir pavadījis pēdējos desmit gadus, vadot attīrīšanas projektu, kas ietilpst viņa amata pienākumos pilsētas pārvaldē. "Esam uzstādījuši liela diametra dūņu savācējus abās upes pusēs, lai novērstu kanalizācijas tiešu izvadi Neretvas upē. Un rezultāti jau ir pamanāmi."

Tikai 25 km uz ziemeļrietumiem no Mostaras misija saglabāt vietējo upi ir vēl kādam cilvēkam. Boro Džolo uzauga Lišticas upes krastos. "Šeit cilvēki iemācās peldēt agrāk nekā staigāt," viņš saka.

Klusais vectētiņš B. Džolo pavada savu brīvo laiku, sadarbojoties ar lokālu organizāciju, lai atjaunotu vietējās zivju populācijas. Profesionālā ziņā B. Džolo jau ir veltījis 35 gadus ūdens nozarei, strādājot Široki Brijegas pilsētā. Tur viņš vada projektu, kura mērķis ir uzlabot notekūdeņu pakalpojumus, lai aizsargātu Lišticas upi. Pilsēta jau ir uzbūvējusi un atjaunojusi kanalizācijas līnijas 25 km garumā un vētras ūdeņu notekas 4 km garumā un pašlaik būvē attīrīšanas staciju 15 000 iedzīvotāju apkalpošanai.

Projekti Mostarā un Široki Brijegā ir daļa no plašākiem Eiropas Investīciju bankas finansētajiem centieniem uzlabot ūdensapgādi un sanitāriju visā Bosnijas un Hercegovinas Federācijā. Šajās iniciatīvās ieguldīti 60 miljoni EUR ir daļa no bankas plašākām saistībām 240 miljonu EUR apmērā ar ūdens infrastruktūru un aizsardzību pret plūdiem saistītiem pasākumiem valstī.

Vēja enerģijas veicināšana

Eiropas Investīciju banka ne tikai aizsargā vidi. Tā arī palīdz Bosnijai un Hercegovinai sagatavoties, lai īstenotu zaļo pārkārtošanos, atbalstot valsts mērķus atjaunīgās enerģijas jomā. Direktorāts *EIB Global*, kas ir bankas attīstības struktūra, ir parakstījis līgumu ar valsts elektroenerģijas uzņēmumu par aizdevumu 36 miljonu EUR apmērā 50 MW vējparka būvniecībai Vlašiča kalna augstajā plakankalnē valsts ģeogrāfiskajā centrā.

Vējparks ir paredzēts, lai stiprinātu valsts energoapgādi un palielinātu elektroenerģijas ražošanu no atjaunīgajiem energoresursiem. Vlašiča kalnā, kas ir pazīstams ar tā tradicionālo aitas sieru, drīzumā tiks uzstādītas 18 vēja turbīnas. Plānots, ka projekta satvarā saražotās elektroenerģijas apjoms gadā būs 115 GWh, ar ko pietiek, lai nodrošinātu energoapgādi 20 000 mājsaimniecību un samazinātu CO₂ emisijas par 140 000 tonnu gadā, kas ir līdzvērtīgi 33 000 automašīnu noņemšanai no autoceļiem tādā pašā laikposmā.

Aizdevums tiek nodrošināts papildus dotācijām 21 miljona EUR apmērā, ko Eiropas Savienība piešķirusi ar Rietumbalkānu investīciju satvara starpniecību.

Esot ceļā

Līdzīgi kā Neretvas upe savieno Hercegovinas iedzīvotājus, jaunais ceļš, kas šķērso reģionu, ir izveidots, lai savienotu visu valsti.

Šis 679 km garais ceļš, kas pazīstams kā Vc koridors, stiepsies no Budapeštas līdz pat Horvātijas piekrastei, un lielākā daļa šī maršruta šķērsos Bosniju un Hercegovinu. Autoceļš savienos cilvēkus un uzņēmumus, samazinās ceļā pavadīto laiku un stiprinās ekonomiskās attiecības. Tas arī iezīmē reālu un simbolisku valsts ceļu uz Eiropas Savienību.

Vc koridors ar vairāk nekā 148 tiltiem un 46 tuneļiem ir lielākais infrastruktūras projekts valstī. Ievērojamais progress 2024. gadā izcēlās ar valsts garākā tuneļa revolucionāro izbūvi un 1 km garā Hercegovinas tilta pār Neretvu atklāšanu. Eiropas Investīciju bankai bija būtiska loma šajās norisēs, līdz šim ieguldot Vc koridorā vairāk nekā 1 miljardu EUR.

“**Mēs vairs nebaidāmies no lietus.**”

UZ PAREIZĀ CEĻA,

Albānija ar ES finansiālo un tehnisko atbalstu atjauno dzelzceļu, vienlaikus samazinot emisijas.

Vilcieni starp Albānijas centrālo pilsētu Voru un robežu ar Melnkalni brauc ar vidējo ātrumu tikai 50 km stundā pa sliežu ceļu, kas ir bijis nolaists gadu desmitiem. Valsts ilgtspējīgas izaugsmes stratēģijas satvarā valdība iegulda līdzekļus dzelzceļa tīkla modernizācijā — plānā, kas ļaus samazināt emisijas, uzlabot drošību un saīsināt pārvadājumu laiku. Tas vairāk nekā divkārtšos vilcienu vidējo ātrumu līnijā līdz 120 km stundā.

Saskaņā ar Eiropas Komisijas Ekonomikas un investīciju plānu projekts gūst labumu no ES finanšu paketes, kas sastāv no Eiropas Investīciju bankas 100 miljonu EUR aizdevuma, Rietumbalkānu investīciju satvara 126 miljonu EUR ieguldījumu dotācijas un Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības bankas aizdevuma 98,75 miljonu EUR apmērā.

Voras-Hani i Hotitas dzelzceļa līnija, kas ir pamata *TEN-T* Vidusjūras transporta koridora paplašinājums, savieno Tirānu ar Podgoricu un tālāk ar Eiropas galveno dzelzceļa tīklu. Tā ir daļa no valdības plāna atjaunot sliežu ceļu aptuveni 420 km garumā, kas atzarojas uz ziemeļiem un austrumiem no Duresi pilsētas. Albānijas dzelzceļa infrastruktūra, kas galvenokārt tika uzbūvēta no 1947. līdz 1987. gadam, pakāpeniski nolietojas līdzekļu trūkuma un nepietiekamas uzturēšanas dēļ. Šo situāciju saasināja postošā zemestrīce, kas skāra valsti 2019. gadā.

Tagad Albānija plāno nākamās desmitgades laikā modernizēt, pārbūvēt un elektrificēt vairāk nekā 75 % tās dzelzceļa tīkla.

“**Mūsu šeit ir daudz, un mēs visi palīdzam viens otram.**”

“Eiropas Investīciju banka joprojām ir viens no mūsu svarīgākajiem partneriem vairāku stratēģisku projektu īstenošanā ceļu un dzelzceļa infrastruktūras jomā,” stāsta Albānijas premjerministra vietniece un infrastruktūras un enerģētikas ministre Belinda Baluku.

Līdz šim Rietumbalkānu dzelzceļos ir ieguldīti vairāk nekā 1,9 miljardi EUR, un Eiropas Savienības finansēšanas struktūra ir viens no lielākajiem nozares finansētājiem reģionā. Līdz ar finansējumu Eiropas Komisijas un Eiropas Investīciju bankas finansētās *JASPERS* konsultāciju programmas eksperti izstrādāja rīcības plānu, lai stiprinātu dzelzceļa infrastruktūras projektu pārvaldības iespējas Albānijā.

“Mūsu konsultatīvais atbalsts ir radījis dzelzceļa uzņēmumā labvēlīgu vidi tā prasmju uzlabošanai un dzelzceļa nonākšanai atpakaļ uz pareizā ceļa,” saka *JASPERS* piešķiruma uzdevumu vadītājs Deniss Jakubiks.

“Tam vajadzētu pozitīvi ietekmēt valsti, veicinot arī Albānijas dzelzceļa pakāpenisku integrāciju Eiropas dzelzceļa tīklā un tirgū, kā arī valsts pievienošanos ES.”

MĒS VISI PALĪDZAM VIENS OTRAM

Ukrainas atveseļošanas pasākumi ir vērsti uz tādām jomām kā apkure, elektroenerģija, ūdens apsaimniekošana, slimnīcas, sievietes un skolas.

Vadima Čursina māte nomira labu laiku pirms kara. Viņa tēvs Dmitro ir bijis viņa vecāks un labākais draugs kopš agras bērnības. Abi ir vēl vairāk satuvinājušies, kopš aizbēga no savas pilsētas pie Ukrainas dienvidu robežas pēc tam, kad to okupēja Krievijas karavīri. "Patlaban no mūsu mājas nav palicis pāri gandrīz nekas, un mūsu iepriekšējā pilsētā nav saglabājusies neviena ēka," stāsta 16 gadus vecais Vadims. Pēdējos divus gadus tēvs un dēls irē pusi mājas Odesā, netālu no Vadima jaunās skolas. "Mēs esam tie, kurus cilvēki sauc par pārvietotām personām. Mūsu šeit ir daudz, un mēs visi palīdzam viens otram."

Vadims apmeklē Odesas 41. skolu, kas ir viena no pirmajām skolām, kuras tika izremontētas Eiropas Investīciju bankas pirmās Ukrainas atveseļošanas programmas satvarā. Eiropas Investīciju banka palīdz atjaunot vairāk nekā 300 skolu, bērnudārzu, slimnīcu un sociālo mājokļu aptuveni 150 Ukrainas pilsētās. Tā ir uzlabojusi elektrības, gāzes, ūdens, sanitārijas un cieta atkritumu apsaimniekošanu vairāk nekā duci reģionu un ir pabeigusi vairāk nekā 100 projektu. Tā ik nedēļu saņem jaunus palīdzības lūgumus.

Mūsu galvenās iniciatīvas

- Pēdējo trīs gadu laikā EIB grupa ir izmaksājusi vairāk nekā 2 miljardus EUR pilsētu remontam un neatliekamam vajadzību risināšanai Ukrainā. Banka ir aizdevusi aptuveni 4 miljardus EUR valstīm, kas atrodas Ukrainas apkārtnē, lai palīdzētu nodrošināt mājokļus, skolas, medicīnisko aprūpi un darbvietas bēgļiem.
- Viens no jaunākajiem pieejamajiem finanšu instrumentiem ir fonds *EU for Ukraine*, kas paredzēts pašvaldību ēku un sabiedrisko pakalpojumu atjaunošanai, kā arī palīdzības sniegšanai uzņēmējiem. Eiropas Savienības valstis ir apsolījušas piešķirt šim fondam vairāk nekā 420 miljonus EUR.
- Eiropas Investīciju banka ir partneris Eiropas Savienības finansēšanas mehānismā, ko sauc par Ukrainas mehānismu — 50 miljardu EUR atveseļošanas programmā, kas ilgs līdz 2027. gadam. Banka izmantos vairāk nekā 2 miljardus EUR no šī fonda līdzekļiem enerģētikas, ceļu, dzelzceļa, ūdens apsaimniekošanas, mājokļu un izglītības jomās.
- Svarīgie 2024. gada projekti ietver Eiropas neatliekamās palīdzības tālruņa numura 112 pakalpojumu paplašināšanu Ukrainā, lai sazinātos ar policiju, ātro palīdzību vai ugunsdzēsējiem, atbalstu *UNIT.City* — Ukrainas pirmajam inovāciju parkam, kas veltīts digitālajām prasmēm un apmācībai, kā arī 50 miljonu EUR aizdevumu jaunu metro vagonu ieviešanai Kijivā.
- Eiropas Savienības finansēšanas struktūra 2024. gada septembrī ierosināja enerģētikas glābšanas plānu 600 miljonu EUR vērtībā, lai palīdzētu Ukrainai sagaidīt ziemu, nodrošinot, ka uzņēmumi un mājokļi tiek apgādāti ar elektroenerģiju un siltumu. Tiks uzbūvētas patvertnes, lai aizsargātu elektrības apakšstacijas pret bombardēšanu.

PAŠU KAPITĀLS PALĪDZ ĪSTENOT MĒRĶUS

No loģistikas nozares Dienvidāfrikā līdz atkrastes vēja enerģijas nozarei Austrumāzijā Eiropas Investīciju banka iegulda pašu kapitālu ietekmes fondos, kuru projekti panāk būtiskas pārmaiņas.

Ik dienu robežu no Dienvidāfrikas uz Mozambiku šķērso 1000 kravas automašīnu, kas dodas uz Maputo ostu. Ceļā līdz piekrastei 100 km garumā parasti pāiet pat 12 stundas. Pēc tam kravas automašīnas, kas piekrautas ar tādām precēm kā hroms, magnetīts un citrusaugļi, pavada sešas līdz astoņas stundas, lai tikai šķērsotu robežu un nokārtotu muitas formalitātes. Taču dažus kilometrus pirms sastrēguma sākuma ir pieejams jauns ceļš uz alternatīvu robežšķērsošanas vietu, ko pārvalda Dienvidāfrikas uzņēmums *The Logistics Group*, kuru atbalsta Eiropas Investīciju bankas grupa, ieguldot gandrīz 75 miljonus USD Keiptaunā bāzētā fondu pārvaldnieka *Africa Infrastructure Investment Managers* līdzekļos. Šajā vietā formalitātes aizņem tikai 45 minūtes, un preces tiek pākrautas vilcienos, kuri dodas tieši uz Maputo. “Jums nav jānovieto kravas automašīna stāvvietā, jāizkāpj no tās un jāapgrūtina sevi ar dokumentiem,” skaidro uzņēmuma *The Logistics Group* izpilddirektors Antons Potksiters. Šis risinājums palīdz klientiem ietaupīt ne tikai laiku, bet arī naudu un samazināt viņu radītās oglekļa emisijas.

Lai atbalstītu tādus uzņēmumus kā *The Logistics Group*, kuru projekti veicina Eiropas Savienības politikas mērķu sasniegšanu tādos reģionos kā Dienvidāfrika, Eiropas Investīciju banka iegulda līdzekļus ietekmes fondos, kuriem ir attiecīga pieredze un zināšanas. “Ja vēlaties kaut ko paveikt uz vietas, jums ir nepieciešams pašu kapitāls,” saka Eiropas Investīciju bankas ieguldījumu speciālists Gergejs Horvats. “Tieši tas ļauj kaut ko patiešām izdarīt.” Eiropas Investīciju banka sadarbojas ar finanšu iestādi *Africa Infrastructure Investment Managers* kopš 2008. gada. Tā 2024. gadā veica papildu 30 miljonu EUR ieguldījumu uzņēmuma fondos.

Ražošana Taivānā

Ieguldot līdzekļus mērķtiecīgos fondos ar pieredzējušiem pārvaldniekiem, Eiropas Investīciju banka var palīdzēt sasniegt Eiropas Savienības politikas mērķus kopā ar partneriem visā pasaulē. Piemēram, ieguldot 100 miljonus USD finanšu uzņēmuma *Copenhagen Infrastructure Partners* fondā *Global Markets Fund II*, banka palīdz attīstīt atkrastes vēja enerģijas nozari jaunietekmes tirgos. Plānots, ka Dānijas fondu pārvaldnieka atkrastes vējparks *Changfang-Xidao*, kas atrodas 11 km no Taivānas rietumu piekrastes un tiks pabeigts 2024. gada maijā, pēc pilnīgas darbības uzsākšanas nodrošinās gandrīz 600 MW jaudu, palielinot salas atkrastes vēja ģeneratoru jaudu par 25 %.

“**Ja vēlaties kaut ko paveikt uz vietas, jums ir nepieciešams pašu kapitāls.**”

NĀKOTNE, KURĀ VALDĪS DAUDZVEIDĪBA

Mauritānijas vietējā banka piedāvā aizdevumus, lai sievietēm uzņēmējām un jauniešiem sniegtu labākas iespējas uzsākt uzņēmējdarbību vai iegūt darbu.

Kad Šeihs Mohameds Elkarāši Covid-19 pandēmijas laikā pārņēma sava tēva uzņēmumu, viena no pirmajām izmaiņām, ko viņš ieviesa, bija palīdzība sievietēm darba vietā. “Es gribēju pieņemt darbā sievietes, bet mums nebija pat sievietēm paredzētu tualešu,” stāsta Š. M. Elkarāši, vadītājs uzņēmumā *Rim Foam*, kas ir viens no lielākajiem putuplasta un matraču piegādātājiem Mauritānijā. “Es ierīkoju atsevišķas labierīcības, lai sievietes šeit justos ērtāk, un sāku pieņemt darbā sievietes svarīgos amatos, jo uzskatu, ka manas valsts uzņēmumiem jāklūst daudzveidīgākiem.”

Lai palīdzētu ieviest šādus uzlabojumus un paplašināt ražošanu, Š. M. Elkarāši 2024. gada maijā ieguva nelielu aizdevumu no vietējās bankas, proti, Mauritānijas *Banque pour le Commerce et l'Industrie* (Tirdzniecības un rūpniecības banka). Šī banka varēja atbalstīt Š. M. Elkarāši un daudzus citus uzņēmējus, jo tā saņēma aizdevumu 20 miljonu EUR apmērā no Eiropas Investīciju bankas, kas 2024. gada februārī parakstīja līgumu par šo aizdevumu, lai sniegtu finansiālu palīdzību mazajiem un vidējiem uzņēmumiem, jo īpaši tiem, kas nodarbina jauniešus un sievietes Mauritānijā. Līdz 2024. gada beigām *Banque pour le Commerce et l'Industrie* jau bija izsniegusi nelielus aizdevumus, kuru kopsumma sasniedza aptuveni pusi no Eiropas Investīciju bankas piešķirtā finansējuma.

Drosme ieguldīt idejās

Šī Eiropas Investīciju bankas aizdevuma galvenais mērķis ir veicināt nodarbinātību un mudināt vairāk cilvēku uzsākt uzņēmējdarbību. Pandēmija ievērojami skāra Mauritānijas ekonomiku, un ir ļoti nepieciešami ieguldījumi uzņēmējdarbības attīstībā. To uzņēmumu vidū, kuriem *Banque pour le Commerce et l'Industrie* palīdzēja 2024. gadā, ir Š. M. Elkarāši putuplasta ražošanas uzņēmums, privātās medicīnas klinika, saules paneļu uzstādītāji, pastas ražotājs un rīsu apstrādes iekārtu tirdzniecības uzņēmums.

Mauritānijā ekonomiskā iekļaušana, jo īpaši sieviešu vidū, ir zemāka nekā daudzās kaimiņvalstīs, piemēram, Marokā un Senegālā. Sieviešu īpatsvars darbaspēkā ir aptuveni 26 %. Saskaņā ar Pasaules Bankas datiem līmenis ir saglabājies vienāds vairākas pēdējās desmitgades. Vīriešu vidū darbaspēka iesaiste darba tirgū ir gandrīz 60 %. Palīdzot sievietēm iegūt darbu, ievērojami palielināsies iekšzemes kopprodukts. Mauritānijā ir arī augsts jauniešu bezdarba līmenis — aptuveni 24 %.

“**Uzskatu, ka manas valsts uzņēmumiem jāklūst daudzveidīgākiem.**”

Lai saņemtu atbalstu no *Banque pour le Commerce et l'Industrie*, Mauritānijas uzņēmumiem jāpierāda, ka tie cenšas saskaņot savas darbības ar globālo iniciatīvu *2X Challenge*. Iniciatīva *2X Challenge* tika aizsākta 2018. gadā valstu grupas *Group of 7* ekonomikas sanāksmē, lai palīdzētu attīstības bankām veikt ieguldījumus sieviešu vajadzībām. Iniciatīvas *2X Challenge* jaunākais mērķis ir no 2024. līdz 2027. gadam ieguldīt vismaz 20 miljardus USD, lai sniegtu palīdzību sievietēm. “Mauritānijai ir milzīgs ilgtspējīgas izaugsmes potenciāls, jo īpaši ņemot vērā bagātīgos dabas resursus, atjaunīgās enerģijas attīstību un bagātīgo zvejniecību,” saka Eiropas Investīciju bankas aizdevumu speciālists Rietumāfrikā Marks-Antuāns Kuršažē. “Sniedzot plašākas iespējas sievietēm un jauniešiem, varam pilnveidot šīs priekšrocības un radīt noturīgāku ekonomiku.”

8

KAPITĀLA TIRGU SAVIENĪBA

“

Mēs turpinām savu novatorisko ceļu, lai demonstrētu sadalītās virsgrāmatas tehnoloģiju potenciālu pārredzamības, efektivitātes un drošības veicināšanā kapitāla tirgos. Novembrī ciešā sadarbībā ar ievērojamiem tirgus dalībniekiem mēs īstenojām četrus digitālos darījumus — trīs obligāciju emisijas un vienu obligāciju ieguldījumu. Tas ir svarīgs solis digitālo risinājumu testēšanā un pilnveidošanā, kā arī, lai veicinātu to integrāciju Eiropas finanšu ekosistēmā. ”

Marko Cimmermanis, EIB Finanšu direktorāta Finanšu pārvaldības nodaļas un Kapitāla tirgu nodaļas direktors

KAPITĀLA PLATFORMAS

Kapitāla tirgu savienība veicinās vērtspapīrošanu un riska kapitāla tirgus, lai palielinātu ieguldījumus reālajā ekonomikā. Daži Eiropas inovatori jau demonstrē, kā tas varētu darboties.

Kad uzņēmumam *IPM Rubi* vajadzēja modernizēt metāla štancēšanas ražošanas līnijas, šis Vitorijas-Gasteizas vidēja lieluma uzņēmums vērsās *Banco Santander* pēc finansējuma. Spānijas bankas aizdevums 4 miljonu EUR apmērā palīdzēja uzņēmumam *IPM Rubi* modernizēt tā rūpnīcas Galisijā un Alavas reģionā, kas 2024. gada oktobrī uzņēmumam pasniedza ilgtspējas balvu par enerģijas patēriņa un līdz ar to arī emisiju samazināšanu uz pusi. Modernizācija nodrošināja arī to, ka uzņēmums *IPM Rubi*, kurā strādā 400 darbinieku, var sekot līdzi automobiļu rūpniecības attīstībai un saglabāt savus divus lielākos klientus — *Mercedes Benz* un *Stellantis*, kuram pieder vairāki automobiļu ražotāji, tostarp *Fiat*, *Opel* un *Peugeot*.

“Mums šis viss ir dramatiski un būtiski. Bez šī projekta mēs nevarētu izdzīvot,” norāda izpilddirektors Rikardo Romo. “Un mēs to nevarētu paveikt bez finansējuma.”

Modernizētās ražošanas līnijas ir paredzētas vieglo automobiļu ražošanai. Taču R. Romo paredz, ka drīzumā līdzīgi uzlabojumi būs jāievieš arī kravas transportlīdzekļu ražošanas līnijās. “Mēs ceram, ka atgriezīsimies bankās pēc lielāka finansējuma,” viņš saka, “lai mēs varētu sekot līdzi automobiļu rūpniecības elektrifikācijai.”

“**Bez šī projekta mēs nevarētu izdzīvot.**”

Tieši šādā gadījumā, metāla štancēšanas uzņēmuma *IPM Rubi*, kura apgrozījums ir 128 miljoni EUR, pamatelementi nonāk saskarē ar mistisko un nemateriālo finanšu vērtspapīrošanas pasauli. *Banco Santander* nokomplektē tādus aizdevumus kā uzņēmumam *IPM Rubi* piešķirtais vērtspapīru veidā, pēc tam pārdod tos investoriem, bet ieņēmumus izmanto, lai izsniegtu jaunus aizdevumus, piemēram, aizdevumu, ko *IPM Rubi* plāno saņemt savai kravas automobiļu līnijai. Vērtspapīrošana ir milzīgs likvids tirgus Amerikas Savienotajās Valstīs un Āzijā. Un Eiropa cenšas panākt to pašu, lai būtu vairāk finansējuma tādiem uzņēmumiem kā *IPM Rubi*, kuri ir ārkārtīgi svarīgi reālajai ekonomikai. Eiropas Investīciju banka iegulda Eiropas banku vērtspapīrošanas darījumos un izveido novatoriskas vērtspapīrošanas struktūras, kas, cerams, veicinās tirgus paplašināšanos, atbalstot visā kontinentā vienotā kapitāla tirgus izveidi, ko dēvē par kapitāla tirgu savienību.

Efektīvs finansējums mazajiem un vidējiem uzņēmumiem

Salīdzinājumā ar Amerikas Savienotajām Valstīm un Āziju stingrais regulējums ir nedaudz palēninājis vērtspapīrošanas izaugsmi Eiropā, jo īpaši tajā tirgus daļā, kas aptver vērtspapīrošanas darbības ar augstāku reitingu un zemāku ienesīgumu. Lai to novērstu, EIB grupa atbalsta novatoriskas bankas ar lieliem ieguldījumiem vērtspapīrošanas darījumos, kas padara tirgu likvidāku.

Tā ir daļa no Eiropas Savienības finansēšanas iestādes plāna, kura mērķis ir veicināt kapitāla tirgu savienības veidošanu. Vienlaikus tā arī nodrošina finansējumu maziem un vidējiem uzņēmumiem (MVU) dažādās nozarēs, tostarp tādās svarīgās jomās kā klimats un inovācija. “Mēs palielinām savu līdzdalību vērtspapīrošanas tirgū,” saka Eiropas Investīciju bankas aizdevumu speciālists Manuels Konte. “Tas ir efektīvs veids, kā finansēt aizdevumus MVU.”

“ **Mums stratēģiski jānovirza EIB grupas ieguldījumi un centieni uz jomām, kurās esam visvairāk nepieciešami tirgum un aizdevumu iniciatoriem.** ”

Tāpēc EIB grupa strādāja, lai ieguldītu 530 miljonus EUR vērtspapīrošanas darījumā ar *Banco Santander*, par kuru līgums tika parakstīts 2024. gada maijā. Eiropas Investīciju banka ieguldīja 440 miljonus EUR vērtspapīru laidienos ar augstu kredītreitingu, kuru pamatā bija bankas *Santander* aizdevumu kopums klientiem, savukārt 60 miljoni EUR tika piešķirti laidieniem, kas neietilpst investīciju kategorijā. Reaģējot uz to, banka *Santander* piekrita izsniegt divreiz lielāku summu jaunos aizdevumos Spānijas MVU un uzņēmumiem ar vidēju kapitālu, kuriem ir būtiska nozīme valsts ekonomikā un izšķiroša nozīme nodarbinātības un izaugsmes veicināšanā. “Pārdodot šādas obligācijas, mēs nodrošinām iespējas izsniegt papildu aizdevumus klientiem,” saka Koldo Oleaga Gaske, Madrides bankas *Santander* Aktīvu mobilizācijas nodaļas vadītājs. “Mēs pārstrādājam kapitālu un palielinām atbalstu, ko sniedzam kopienām un saviem klientiem.”

Vērtspapīrošanas tirgus nepilnību novēršana

Eiropas vērtspapīrošanas tirgū ir notikusi zināma izaugsme kopš pēdējās desmitgades vidus. Tomēr tā galvenokārt aprobežojas ar jebkādu zema riska darījumu laidieniem. Augstākas prioritātes laidieni, kuros risks un līdz ar to arī rentabilitāte ir zemāka, veido lielāko daļu no vairuma vērtspapīrošanas struktūru, bieži sasniedzot gandrīz 80 %, tāpat kā *Santander* vērtspapīrošanas darījumā. Tas nozīmē, ka tādām bankām kā *Santander* jālaiž tirgū ievērojams daudzums šāda veida vērtspapīru.

Tieši šādos gadījumos EIB grupas ieguldījumam ir liela nozīme. “Iegādājoties nozīmīgu daļu no augstākas prioritātes laidiena, EIB grupa veicina to, ka tirgū tiek laista ļoti lielu darījumu pilnīgā struktūra,” stāsta Eiropas Investīciju fonda strukturēto finanšu analītiķis Bālints Koņa.

Eiropas Investīciju fonds ir Eiropas Investīciju bankas meitasuzņēmums, kas koncentrējas uz MVU. Lai gan fonda ieguldījums *Santander* vērtspapīrošanas darījumā bija daudz mazāks, proti, 30 miljoni EUR, tā pieredze sintētisko vērtspapīru jomā ir būtiska gan Eiropas Investīciju fonda, gan bankas vērtspapīrošanas darījumu strukturēšanā, sarunās un izpildē. Eiropas Investīciju fonda ieguldījums, kura rezultātā banka *Santander* piekrita izveidot jaunu 60 miljonu EUR aizdevumu portfeli MVU un maziem uzņēmumiem ar vidēji lielu kapitālu, ietvēra arī saistošus nosacījumus, ka 30 % no jaunajiem aizdevumiem jānovirza ilgtspējīgiem ieguldījumiem, bet 20 % finansējumam dzimumu līdzsvara jomā, piemēram, sieviešu uzņēmēju vadītiem uzņēmumiem.

Eiropas Investīciju fonda vecākā ieguldījumu pārvaldniece Karena Vertasa uzskata, ka šie darījumi pierāda EIB grupas vērtību kapitāla tirgu savienībā. “EIB grupas iesaistīšanās šajos darījumos parāda, ka vērtspapīrošanas darījumi ir ekonomiski lietderīgi, kā arī tiek efektīvi laisti tirgū, un mēs joprojām veicinām Eiropas ekonomikas izaugsmi,” stāsta K. Vertasa. “Mums stratēģiski jānovirza EIB grupas ieguldījumi un centieni uz jomām, kurās mēs esam visvairāk nepieciešami tirgum un aizdevumu iniciatoriem.”

Radies un izaudzis Eiropas Savienībā

Eiropas uzņēmumiem ir tendence būt atkarīgākiem no banku finansējuma nekā to līdziniekiem Amerikas Savienotajās Valstīs un Āzijā, kur pastāv lielāks riska kapitāla tirgus. Līdz ar to Eiropas jaunuzņēmumus bieži iegādājas ASV investori. Eiropas kapitāla tirgi arī nav tik padziļināti kā ASV tirgi, jo tie pastāv valstu mērogā, un tāpēc šo tirgu apmērs ir salīdzinoši ierobežots.

Jaunākais impulss kapitāla tirgu savienības izveidei aizsākās ar Eiropas Komisijas iniciatīvu 2020. gadā. Eurosamitā Briselē 2023. gada martā ES valstu valdību vadītāji aicināja "pastiprināt kopīgos centienus, iesaistot politikas veidotājus un tirgus dalībniekus visā Savienībā, lai virzītu uz priekšu kapitāla tirgu savienības izveidi". Eiropas Savienības finanšu ministri 2024. gada oktobrī atzinīgi novērtēja Eiropas Investīciju bankas priekšlikumus padziļināt kapitāla tirgu savienību.

Priekšsēdētāja Nadija Kalvinjo runāja par vairākiem veidiem, kā Eiropas Investīciju banka varētu nodrošināt dažus no kapitāla tirgu savienības pamatelementiem, lai "idejas, kas dzimst Eiropas Savienībā, tur arī paliktu". Viena no šādām idejām ir vērtspapīrošanas platforma, kas ļautu īstenot standartizētākus darījumus, piesaistot mazākas bankas un attiecīgi atbrīvojot to kapitālu aizdevumiem MVU.

Laikietilpīgi

Būtu svarīgi veikt standartizāciju, jo ir sarežģīti un laikietilpīgi izveidot pielāgotus vērtspapīrošanas darījumus.

Eiropas Investīciju banka jūlijā parakstīja līgumu ar lielu Francijas banku grupu *BPCE*. Eiropas Investīciju banka un Eiropas Investīciju fonds iegādājās pirmās kārtas vērtspapīrus — banka veica ieguldījumu 750 miljonu EUR apmērā, bet fonds ieguldīja 50 miljonus EUR. Savukārt *BPCE* apņēma trīs gadu laikā piešķirt divreiz lielāku summu jaunu aizdevumu veidā. Pirmo reizi Eiropas Investīciju bankas aizdevumi Francijā būs paredzēti mazajiem uzņēmumiem inovāciju nozarē, tostarp veselības aprūpes tehnoloģiju jomā. "Mēs noteikti vēlamies īstenot vairāk šādu darījumu," saka Nikolā Mardams-Bejs, Eiropas Investīciju bankas aizdevumu speciālists, kas strādāja ar šo darījumu. "Kapitāla tirgu savienībai būtu jāvienkāršo noteikumi, lai nodrošinātu biežāku emitēšanu."

“**Eiropas Investīciju bankas operāciju mērogs ļauj panākt ekonomisko efektivitāti.**”

Kamēr kapitāla tirgu savienība vēl ir attīstības stadijā, Eiropas Investīciju bankas līdzdalība pati par sevi atvieglo darījumus, kas pretējā gadījumā varētu vispār nenotikt. "Eiropas Investīciju bankas operāciju mērogs ļauj panākt ekonomisko efektivitāti," norāda Žans Filips Fijē, *BPCE Natixis* bankas ieguldījumu struktūras specializētais vadītājs. "Šie darījumi ir prasīgi resursu, laika un informācijas tehnoloģiju ziņā, tāpēc tie gūst labumu no apjomradītiem ietaupījumiem, kas padara to pārvaldību dzīvotspējīgāku."

Nemot vērā Eiropas Investīciju bankas darījuma mērogu, Ž. F. Fijē zina, ka viņš spēs tajā pašā struktūrā iesaistīt citus investorus.

Struktūras, kas varētu būt platformas

Bankas grupas *BPCE* darījumam izstrādātā struktūra ir sarežģītāka pat par tipisku vērtspapīrošanu — un novatoriskāka.

Lielākā daļa vērtspapīrošanas darījumu ir noteiktā laika periodā izsniegtu pamatā esošu aizdevumu kopums. Bankas grupas *BPCE* darījums ļauj Francijas bankai periodiski aizstāt pamatā esošos aizdevumus ar jauniem aizdevumiem. Banka var efektīvi saglabāt to pašu struktūru un uzturēt tās darbību desmitiem gadu garumā pēc tam, kad pirmie pamatā esošie aizdevumi ir atmaksāti. Tas tuvina banku vērtspapīrošanas platformai, kādu Eiropas Investīciju banka varētu izveidot kā daļu no tās atbalsta kapitāla tirgu savienībai, kā norāda Eiropas Investīciju fonda strukturēto finanšu vadītājs Jaspers Skūglunds, kurš strādāja ar *BPCE* darījumu. "Mēs vēlamies turpināt izmantot šāda veida vērtspapīrošanas instrumentus, lai rosinātu jaunu aizdevumu izsniegšanu," viņš stāsta. "Tas radīs aktīvāku vērtspapīrošanas tirgu Eiropā un veicinās aizdevumus reālajai ekonomikai."

Tehnoloģiju lideri

Eiropas Investīciju fonds atbalsta arī citu Eiropas Investīciju bankas grupas kapitāla tirgu savienības iniciatīvu, kas faktiski pati par sevi ir ieguldījumu platforma.

Eiropas Tehnoloģiju veicināšanas iniciatīvas mērķis ir novērst plaisu riska kapitāla tirgū Eiropā, piesaistot publiskos un privātos resursus. Tā ir tāpēc, ka lielāko daļu Eiropas dziļo tehnoloģiju uzņēmumu finansē ārvalstu investori. Tikai nelielu daļu no tiem finansē Eiropas investori, un gandrīz neviens finansējums nenāk no kapitāla tirgiem.

Eiropas Investīciju fonds nodrošina lielu daļu no Eiropā pieejamā riska kapitāla, ieguldot līdzekļus fondos, kas savukārt iegulda jaunuzņēmumos un augošos uzņēmumos. Tas tiks darīts arī ar Tehnoloģiju veicināšanas iniciatīvu 2.0, taču tā būs vērsta arī uz lielu līdzekļu piesaistišanu, piemēram, no Eiropas pensiju fondiem un apdrošināšanas sabiedrībām, kas ar ieguldījumu instrumenta starpniecību nonāks Tehnoloģiju veicināšanas iniciatīvā. Šādi investori parasti neuzskata, ka riska kapitālam ir vērts veltīt visu laiku un resursus, kas nepieciešami, lai veiktu salīdzinoši nelielus riska kapitāla ieguldījumus, bet Tehnoloģiju veicināšanas iniciatīva 2.0 dos viņiem iespēju veikt lielākus ieguldījumus, izmantojot instrumentu, kas tiem uzreiz sniegs piekļuvi daudzveidīgam Eiropas riska kapitāla portfelim. "Tiklīdz investori sāks iepazīties ar šo aktīvu klasi, viņi būs gatavāki veltīt šim mērķim nozīmīgus resursus," saka Eiropas Investīciju fonda strukturēšanas eksperts Adrians Sambrāno.

Tehnoloģiju veicināšanas iniciatīva sniegs Eiropas riska kapitāla tirgum divkārtu atbalstu. Pirmkārt, veicot ieguldījumus tehnoloģiju veicināšanas platformā tirgū ienāks tādi investori kā pensiju fondi. Otrkārt, attiecīgi palielinoties ieguldījumiem riska kapitāla fondos, vairāk šādu fondu varēs sasniegt savus līdzekļu piesaistišanas mērķus un tādējādi palielināt finansējumu, kas pieejams jaunuzņēmumiem un augošiem uzņēmumiem. "Mēs cenšamies nodrošināt Eiropas investoriem piekļuvi šai aktīvu klasei," saka A. Sambrāno. "Lai gan tas ir liels izaicinājums, mēs ceram, ka tas būs arī revolucionārs risinājums."

Lai uzsāktu fonda darbību sešas ES dalībvalstis un Eiropas Investīciju banka ir ieguldījušas 3,7 miljardus EUR. Plānots, ka fonds tiks atvērts privātajiem investoriem 2025. gadā.

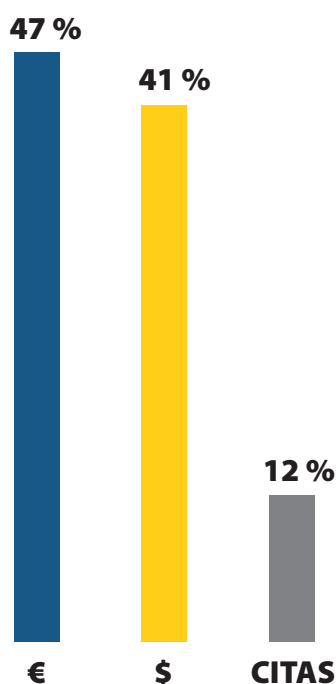
“ **Mēs ceram, ka tas būs arī revolucionārs risinājums.** ”

KĀ TIEK IEGŪTI LĪDZEKĻI

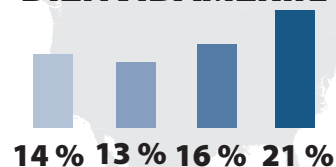
Eiropas Investīciju banka, kas ir viena no lielākajām daudzpusējām finanšu iestādēm un klimata finansējuma sniedzējām pasaulē, ir apņēmusies finansēt projektus, kas veicina ekonomikas izaugsmi, atbalsta klimatrīcību un sekmē sociālo progresu Eiropā un pasaulē. Lai īstenotu minētos mērķus un sasniegtu savus kredītēšanas mērķus, Eiropas Investīciju banka piesaista ilgtermiņa līdzekļus, emitējot obligācijas starptautiskajos kapitāla tirgos. Šīs obligācijas piesaista investorus visā pasaulē.

Mēs 2024. gadā piesaistījām 63,4 miljardus EUR, emitējot obligācijas, tostarp 18,3 miljardus EUR zaļo un ilgtspējas obligāciju veidā, 13 valūtās. Lai gan uzmanība tika pievērsta euro un ASV dolāru valūtai, banka emitēja obligācijas arī citās valūtās, tādās kā Austrālijas dolāri, Šveices franki, Ēģiptes mārciņas, sterliņu mārciņas, Honkongas dolāri, Indijas rūpijas, Meksikas peso, Norvēģijas kronas, Polijas zloti, Zviedrijas kronas un Dienvidāfrikas randi, lai dažādotu finansējuma avotus.

EMISIJU SADALĪJUMS PA VALŪTĀM

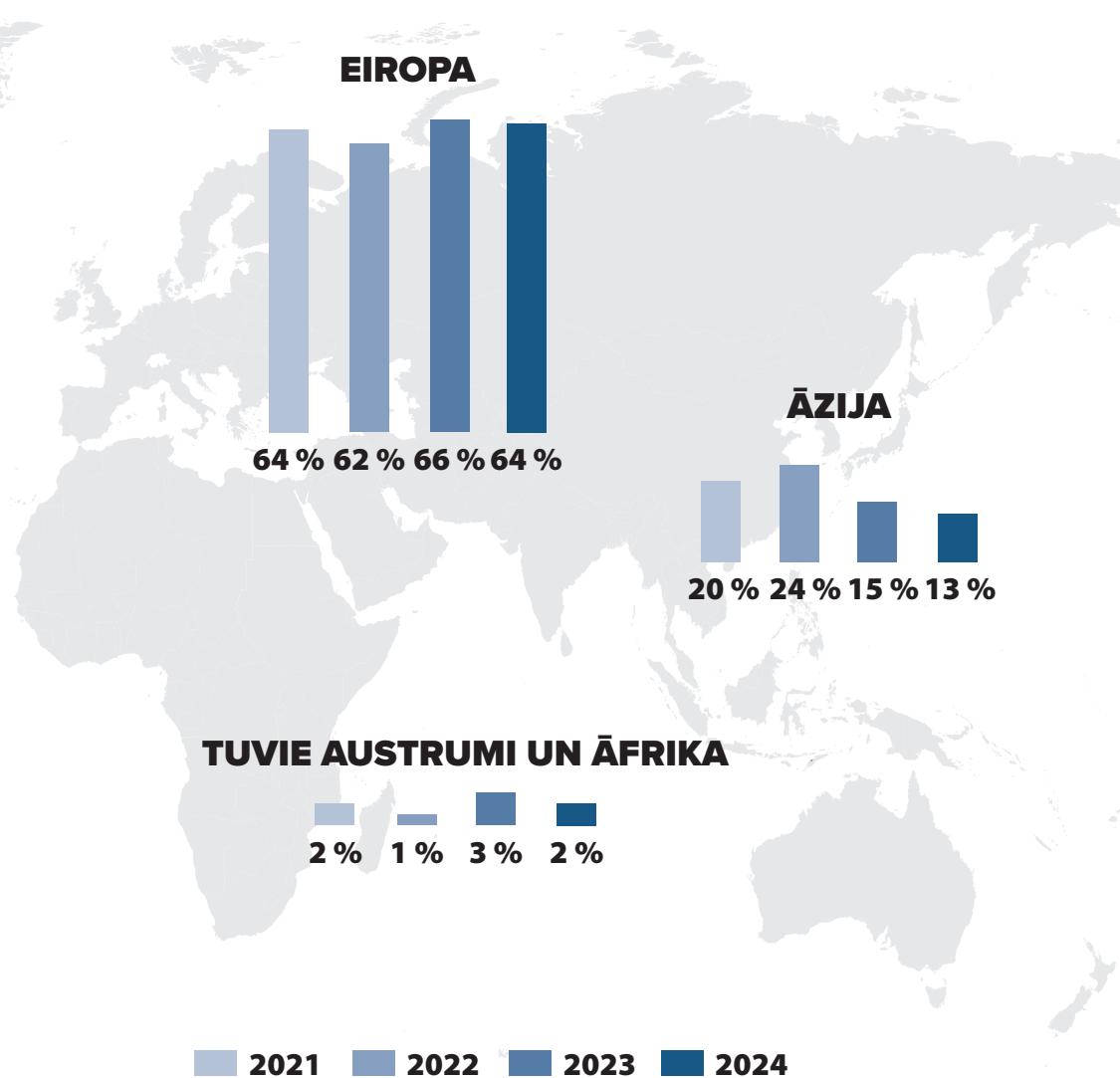

ZIEMEĻAMERIKA UN DIENVIDAMERIKA

Šo emisiju investori joprojām pārsvarā ir Eiropas investori, kuri veido aptuveni divas trešdaļas no kopējiem ieguldījumiem. Atlikušo trešdaļu iegulda investori no Āzijas, Ziemeļamerikas un Dienvidamerikas, Tuvajiem Austrumiem un Āfrikas, tādējādi uzsverot Eiropas Investīciju bankas globālo pievilcību.

Eiropas Investīciju banka kā viena no vadošajām bankām, kas ievieš kapitāla tirgu inovācijas, ieņem vadošu pozīciju ilgtspējīgu finanšu un digitālās pārkārtošanās jomās. Mēs 2024. gadā pārsniedzām 100 miljardu EUR robežu zaļo un ilgtspējas obligāciju emisijas jomā, kopš 2007. gadā emitējām pirmo zaļo obligāciju. Šīs obligācijas ir veltītas vides un sociālo projektu finansēšanai. Mūsu jaunākie novatoriskie centieni aptver vairāku digitālo obligāciju emisiju. Mēs 2024. gadā nostiprinājam savu vadošo pozīciju digitālo inovāciju jomā, piedaloties Eurosisēmas pētniecības darbā attiecībā uz jaunām tehnoloģijām, kas paredzētas centrālās bankas naudas norēķinu veikšanai par vairumtirdzniecības darījumiem.

PĀRVALDĪBA

Eiropas Investīciju banka ir ES iestāde, kas ir atbildīga dalībvalstu priekšā, un banka, kas ievēro labāko banku darbības praksi tās lēmumu pieņemšanā, pārvaldībā un kontroles darbībās.

Valdes sastāvā ir valdību ministri no visām 27 ES dalībvalstīm, kuri parasti ir finanšu ministri. Valdes locekļi nosaka bankas kredītpolitikas vadlīnijas un reizi gadā apstiprina gada pārskatu. Viņi lemj par kapitāla palielināšanu un bankas līdzdalību finanšu operācijās ārpus Eiropas Savienības. Valde arī iecel Direktoru padomi, Vadības komiteju un Revīzijas komiteju.

Direktoru padome pieņem lēmumus par aizdevumiem, līdzekļu piesaistīšanas programmām un citiem finansēšanas jautājumiem. Tā sanāk kopā vienreiz mēnesī, lai nodrošinātu bankas vadību saskaņā ar ES līgumiem, bankas statūtiem un Valdes noteiktajiem pamatprincipiem. Direktoru padomes sastāvā ir 28 direktori, no kuriem pa vienam izvirza katra dalībvalsts un vienu — Eiropas Komisija. Tiek iecelts arī 31 direktoru aizstājējs. Lai paplašinātu Direktoru padomes profesionālo kompetenci, ir izraudzīti arī seši eksperti, kuri piedalās padomes sēdēs konsultatīvā statusā bez balsstiesībām. Lēmumus pieņem ar balsu vairākumu, ko veido vismaz viena trešdaļa padomes balsstiesīgo locekļu, kuri pārstāv vismaz 50 % no dalībvalstu parakstītā kapitāla, ja vien statūtos nav noteikts citādi. Direktoru padomi vada bankas priekšsēdētājs, kuram nav balsstiesību.

Vadības komiteja ir bankas pastāvīgā lēmumu pieņemšanas struktūrvienība. Tā pārrauga bankas ikdienas darbības, sagatavo Direktoru padomes lēmumus un nodrošina to īstenošanu. Vadības komiteja sanāk kopā vienreiz nedēļā. Tā strādā priekšsēdētāja pakļautībā un Direktoru padomes uzraudzībā. Pārējie astoņi locekļi ir EIB priekšsēdētāja vietnieki. Vadības komitejas locekļi tiek iecelti uz atjaunojamu sešu gadu termiņu un ir pakļauti vienīgi bankai.

Bankai ir neatkarīga Revīzijas komiteja, kas ir tieši pakļauta Valdei. Tā ir atbildīga par EIB un EIB grupas kontu revīziju, par ikgadēju pārbaudi, vai EIB operācijas un to grāmatvedības uzskaitē tiek veikta pienācīgi, un par pārbaudi, vai bankas darbības atbilst labākajai banku praksei. Revīzijas komitejas gada pārskats par finanšu gadu tiek iesniegts Valdei kopā ar Vadības komitejas atbildi. Revīzijas komitejā ietilpst seši locekļi, kurus iecel uz sešiem finanšu gadiem pēc kārtas bez tiesībām uz atkārtotu iecelšanu. Turklāt Valde var iecelt trīs novērotājus, lai sniegtu atbalstu komitejai konkrētu uzdevumu izpildē.

GRUPAS DARBĪBAS PLĀNA 2025.–2027. GADAM NOZĪMĪGĀKIE MĒRĶI

- Uzņēmējdarbības izaugsme un konkurētspēja
- Augstāka riska parāda finansējums
- Pētniecība un izstrāde revolucionāru tehnoloģiju jomā
- Atjaunīgā enerģija un ilgtspējīga infrastruktūra
- Drošība un aizsardzība

Plānots, ka 2025.–2027. gadā galvenā uzmanība tiks pievērsta tālejošām tehnoloģiskajām pārmaiņām, pieaugošajām klimata pārmaiņu izmaksām un pieprasījumam pēc lielākiem ieguldījumiem aizsardzībā, mājokļos un globālajās vajadzībās.

Paredzams, ka mūsu kopējais parakstīto darījumu apjoms 2025. gadā pieaugs līdz aptuveni 95 miljardiem EUR.

Bankas finansējums klimatricības un vides ilgtspējas jomā 2025. gadā turpinās pārsniegt 50 %. Mēs palielināsim atbalstu uzņēmējdarbības izaugsmei un konkurētspējai, vienlaikus ieguldot vairāk naudas līdzekļu augsta riska pašu kapitāla un riska parāda projektos.

Mūsu darbs Eiropā 2025. gadā atbalstīs tādas nozares kā atjaunīgā enerģija un ilgtspējīga infrastruktūra, energotikli un starpsavienojumi, uzlabota automobiļu ražošana, lielāks “zaļā” udeņraža apjoms un tā uzglabāšana, kā arī oglekļa emisiju samazināšana smagajā rūpniecībā.

Mēs atbalstīsim jaunu stratēģisko programmu *TechEU*, lai palielinātu finansējumu pētniecībai, digitalizācijai un tehnoloģijām. Mēs palielināsim ieguldījumus tādās jaunās tehnoloģijās kā kvantiskā datošana, mākslīgais intelekts, biotehnoloģijas un veselības zinātnes.

EIB grupa palielinās atbalstu drošības un aizsardzības nozarei. Ir jau parakstīti partnerības nolīgumi ar NATO Inovāciju fondu un Eiropas Aizsardzības aģentūru.

Mēs paplašināsim finansiālo un konsultatīvo atbalstu attiecībā uz cenas ziņā pieejamiem mājokļiem, jo īpaši jaunākajām paaudzēm. Mēs pievērsīsim lielāku uzmanību trīs jomām — jaunu būvniecības tehnoloģiju izpētei, vecāku mājokļu energoefektivitātei un jaunu cenas ziņā pieejamu mājokļu būvniecībai.

Mēs plānojam 2025. gadā piedāvāt jaunas iniciatīvas, lai veidotu spēcīgāku kapitāla tirgu savienību. Mēs nāksim klajā ar priekšlikumiem par stabilākiem zaļo un digitālo obligāciju tirgiem, lai palīdzētu Eiropas uzņēmumiem iegūt vairāk publiskā un privātā finansējuma. Eiropas Investīciju fondam būs svarīga loma riska kapitāla nozares vadībā.

Direktorāts *EIB Global* pievērsīsies tādām nozarēm kā ūdensapgāde, mazie uzņēmumi un energoefektivitāte. Mēs turpināsim atbalstīt Ukrainu un Eiropas Savienības paplašināšanos austrumu virzienā. Vidusjūras reģions un Subsahāras Āfrika joprojām būs mūsu globālā darba galvenie galamērķi.

Visbeidzot, EIB grupa turpinās vienkāršot procesus, lai piedāvātu ātrāku finansiālo un konsultatīvo atbalstu ar mērķi veicināt Eiropas konkurētspēju. Mēs nāksim klajā ar vērienīgiem priekšlikumiem, lai vienkāršotu finansēšanas pilnvaras, samazinātu pārskatu sniegšanas prasības un birokrātiju.

Eiropas Investīciju bankas pamatprioritātes
Uzziniet vairāk **šeit**

LABKLĀJĪBAS PRIORITĀTES

Eiropas
Investīciju banka | Grupa